॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਪਞ੍ਚਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

ਧਾਤੁਕਥਾਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ

ਧਾਤੁਕਥਾਪਕਰਣੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਦੇਸੇਸਿ, ਤੰ ਸਮਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, ਵਿਭਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੰ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਧਾਤੁਕਥਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵਾ “**ਅਟ੍ਠਾਰਸਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਬਲਵਿਧਮਨਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸ੍ਸ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਾਨੰ, ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਮਾਰਸ੍ਸ, ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ ਭਞ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤੰ ਨਿਰਤਿਸਯੰ ਤੰ ਭਞ੍ਜਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਾ ਏਵ ‘‘ਮਾਰਭਞ੍ਜਨੋ’’ਤਿ ਥੋਮਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਰੇ ਅਭਞ੍ਜੇਸਿ, ਮਾਰਭਞ੍ਜਨੰ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ, ਨ ਪਰਰਾਜਾਦਿਭਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ **ਮਾਰਭਞ੍ਜਨੋ**। ਮਹਾਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਮਹਾਵੀਰਿਯੋਤਿ **ਮਹਾਵੀਰੋ**।

ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਣਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੁਯੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਕਥਨਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ **ਧਾਤੁਕਥਾ**ਤਿ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਯਦਿਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਪਕਰਣੇਸੁ ਤੇ ਸਭਾਵਾ ਕਥਿਤਾ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦੀਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਨਯੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਏਵੰਨਾਮਕੰ। ਏਕਦੇਸਕਥਨਮੇਵ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਰਣਨ੍ਤਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦਯੋ ਨਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਵਿਸਯਾਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਵਸੇਨ ਧਾਤੂਹਿ ਕਥਾ **ਧਾਤੁਕਥਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਅਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਦ੍ਵਿਧਾ ਤਿਧਾ ਛਧਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾਤਿ ਅਨੇਕਧਾ ਧਾਤੁਭੇਦੰ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ **ਧਾਤੁਭੇਦਪ੍ਪਕਾਸਨੋ**ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਤ੍ਥੰ। ਅ-ਕਾਰੇ ਆ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ‘‘ਯੰ ਧਾਤੁਕਥ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਪਕਰਣਾਨੰ ਕਮੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਤੇਨ ਯੋਜਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ **ਤਸ੍ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅ-ਕਾਰਲੋਪੋ ਵਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਦੀਪਨੰ ਸੁਣਾਥ, **ਤੰ** ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਤੰਦੀਪਨਵਚਨਸਵਨੇਨ ਉਪਧਾਰੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਹਿਤਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਹਿਤਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਨਯਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਕੋ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ? ਨ ਸੋ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯੰ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਪਕਰਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਦੇਸਨਾ ਨੀਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ ਏਤੇਹਿ, ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਏਵ ਵਾ ਨੀਯਨ੍ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ ਨਯਾ, ਨਯਾਨੰ ਮਾਤਿਕਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਯਾ ਏਵ ਵਾ ਮਾਤਿਕਾਤਿ **ਨਯਮਾਤਿਕਾ**। **ਏਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਮੂਲਭੂਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ‘‘ਮੂਲਮਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦੀਨੰ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ ਪਦਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮਵਿਭਜਨਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨. ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ‘‘ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਚਨੇਨ ਚ ਯੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਙ੍ਗਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਤੇਸੰ ਤਥਾਦਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨ ਆਹ **‘‘ਪਞ੍ਚਵੀਸਾਧਿਕੇਨ ਪਦਸਤੇਨਾ’’**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੁਪਪਤ੍ਤਿਕਾਮਭਵਾਦੀਨੰ ਇਧ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੰ ਭਾਵਨਭਵਨਭਾਵੇਨ ਭਵੇ ਵਿਯ ਸੋਕਾਦੀਨੰ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਦੁਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਚ ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਲਿਯੰ ਭਿਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤੇਸੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਨਯਮਾਤਿਕਾਦਿਕਾ ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਨ੍ਤਾ ਮਾਤਿਕਾ ਪਕਰਣਨ੍ਤਰਾਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਯਞ੍ਚੀ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਵੰ ਅਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਾਪਿ...ਪੇ॰... ਮਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਅਯੰ ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਅਵਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਧਾਤੁਕਥਾਮਾਤਿਕਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਦਾਵੇਣਿਕਮਾਤਿਕਾਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਹਿ ਠਪਿਤਾ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਪਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ । ਅਥ ਵਾ **ਏਵੰ ਅਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਾਪਿ...ਪੇ॰... ਮਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਧਾਤੁਕਥਾਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾ ਕੁਸਲਾਦਿਅਰਣਨ੍ਤਾ ਮਾਤਿਕਾ ਪਕਰਣਨ੍ਤਰਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਅਵਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾਯ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਭਾਵੇਨ **ਪਕਿਣ੍ਣਕਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩. ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਨਯਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਭੂਤਾ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਵਿਯੋਗੀਸਹਯੋਗੀਧਮ੍ਮਾ ਨਯਮੁਖਾਨੀਤਿ ਤੇਸੰ ਉਦ੍ਦੇਸੋ **ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ**। ਚੁਦ੍ਦਸਪਿ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਨੰ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਯੇਹਿ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਯਾਨੰ ਮੁਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਾਦੀਸੁ ਸਚ੍ਚਾਦੀਹਿਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਯਦਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕਭੂਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਸਙ੍ਗਹਭੂਤੇਹਿ, ਸੋਪਿ ‘‘ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਾਰੇ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **‘‘ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਾਰੇਪਿ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਰਣਨ੍ਤਾਨੰ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਚਤੂਹੇਵ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **‘‘ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਨਨੁ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿਪਿ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਚਤੂਹੇਵ ਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਰੂਪੰ ਰੂਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਾ ਰੂਪੇਨ, ਚਤੂਹੇਵ ਪਨ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਹੋਤੀਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਨਿਯਮਿਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ। ਸੋ ਚਾਯੰ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਨ ਮਿਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਚ ਸਾਰਮ੍ਮਣੇਨ, ਸਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪. ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਸങ്ഗഹੋਯੇਵ **ਸങ്ഗਹਨਯੋ। ਸਭਾਗੋ।** **ਵਿਸਭਾਗੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਤੀਹਿ ਸങ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸങ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ, ''ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਏਤੇਨਪਿ ਵਿਸੁੰ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਸങ੍ਗਹੋ ਅਸങ੍ਗਹੋ ਚ ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ ਚ ਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸങ੍ਗਹੋ ਚ ਅਸങ੍ਗਹੋ ਚ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ ਚ, ਤਥਾ ਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ, ਸੋਪਿ ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਗਣਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਕੋ ਸਮਾਨਭਾਵੋ ਸങ੍ਗਹੇ ਸਭਾਗਤਾ, ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫. ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫. **ਏਵੰ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਤੋ ਬਹਿ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਪਿ...ਪੇ॰... ਮਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਠਪਨਾਕਾਰੇਨ ਬਹਿ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਵਾ ਠਪਨਾਕਾਰੇਨ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਅਰਣਨ੍ਤਾਨੰ ਇਧ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਤੋ ਬਹਿ ਪਕਰਣਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾਭਾਵੇਨ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸങ്ਗਹੋ ਅਸങ്ਗਹੋਤਿਆਦੀਸੁ ਸങ੍ਗਹੋ ਏਕਵਿਧੋਵ, ਸੋ ਕਸ੍ਮਾ ''ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਸങ੍ਗਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸങ്ਗਹੋ ਅਸങ്ਗਹੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਸങ੍ਗਹਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਵਾ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਵਿਸੇਸੋ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ''ਸങ੍ਗਹੋ ਅਸങ੍ਗਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਸങ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਤਸ੍ਸ ਏਕਵਿਧਤਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ। ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ''ਜਾਤਿਯਾ ਸങ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿਯਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਰਹਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ **ਜਾਤਿਸങ്ਗਹੋ**ਤਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਜਾਤਿਸങ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਨਯਮਾਤਿਕਾਯ ''ਸങ੍ਗਹੋ ਅਸങ੍ਗਹੋ, ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੰ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪੁਚ੍ਛਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯਉਦ੍ਦੇਸਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ। ''ਸങ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸങ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ''ਸങ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸങ੍ਗਹਿਤੰ ਅਸങ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਸ੍ਸ ਅਸങ੍ਗਹਿਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਸങ੍ਗਹਿਤਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਯੋ ਅਸങ੍ਗਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਸങ੍ਗਹਿਤਤਾਸങ੍ਖਾਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ''ਸങ੍ਗਹਿਤੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵਿਸੇਸਨੇ ਕਰਣਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਦਸਮਾਵਸਾਨੇਸੁ ਨਯੁਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਛਟ੍ਠਵਜ੍ਜੇਸੁ। ਤੇਸੁਪਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਿਮਪਦਸਦਿਸੇਨ ਤਤਿਯਪਦੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਤ੍ਤਮਾਦੀਸੁ ਚ ਚਤੂਸੁ ਸਹਯੋਗੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯੇਸੁ ਵਿਯ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇ ਵਿਸੇਸਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਭਾਵਨ੍ਤਰੇਨ ਸਭਾਵਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੰ ਕਤੰ, ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰੇਨ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਆਦਿਪਦੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਵਿਸੇਸਨੇ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਕਰਣਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸങ੍ਗਹਿਤਤਾਦਿਵਿਸੇਸੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤੀਤਿ।

ਵਿਕਪ੍ਪਤੋਤਿ ਵਿਵਿਧਕਪ੍ਪਨਤੋ, ਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ। ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ **ਵੁਤ੍ਤਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ,** ਤੇਸੰ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਤਰੇ ਸਬ੍ਬੇਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਾ ਪਸਟਾ ਪਾਕਟਾ ਚਾਤਿ ਆਦਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਸങ੍ਗਹਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਅਸਾਧਾਰਣਾਪਿ ਪਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਵਾਤਿ ਤੇਸੁ ਮਹਾਵਿਸਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸങ੍ਗਹਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ''ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ **ਧਮ੍ਮਸങ്ਗਹਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭങ്ਗੇ** ਚ ਵਚਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਯੇ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਤੋਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣੇਸੁ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇਸੁ ਯੋ ਅਸਾਧਾਰਣੇਸੁ ਮਹਾਵਿਸਯੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਾਧਾਰਣਤੋ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਅਸਾਧਾਰਣੇਸੁ ਮਹਾਵਿਸਯੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਤਿ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਪਨ ਅਸਮਾਧਿਸਭਾਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦੇਹਿ ਚ ਸਮਾਧਿਸਭਾਵਾ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਞ੍ਞਬ੍ਯਾਪਕਨਿਵਤ੍ਤਕਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਦੀਪਨਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭੇਦਦੀਪਕੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸੁਖਾਦਿਸਭਾਵਾ ਵੇਦਨਾ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਿਪਰੀਤੇਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦੇਹੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਸਾਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋ ਸਮਾਧਿਸਭਾਵੇ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਸਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਸਮਾਧਿਸਭਾਵਮੇਵ ਪਕਾਸੇਯ੍ਯ, ਇਤਰੋ ਚ ਸਮਾਧਿਸਭਾਵਮੇਵਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣਾ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਵਿਸਯਾ ਚਾਤਿ ਇਧ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਨ ਅਰਹਤਿ। ਅਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਚ ਸਾ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਨ ਅਰਹਤੀਤਿ ਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਠਮਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਖਨ੍ਧਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋਮਹਨ੍ਤਰੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਸਭਾਵਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਦਿਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਅਧਿਪਤਿਯਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਸਚ੍ਚਾਦਿਵਿਸੇਸੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਵਿਸੇਸੋ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ"ਤਿ ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਚਤੂਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਤਿ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸਭਾਗਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਗਣਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ''ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧਗਣਨੇਸੁ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧਗਣਨੇਨ ਗਣਿਤੋਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਚਨੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਰਿ ''ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਂ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਨਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇਤਿ ਇਦਂ ''ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਨਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਨਯਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਨਯਨ੍ਤਰਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮੇਹੇਵ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਦੁਕਾ ਦ੍ਵੇ ਤਿਕਾ ਏਕੋ ਚਤੁਕ੍ਕੋ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ ਏਕੋ ਤਿਕੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕੋ ਏਕੋ ਦੁਕੋਤਿ ਏਤੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਕਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਨ ਆਰੋਪਿਤਨ੍ਤਿ।

ਆਯਤਨਪਦਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦. ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਦੁਕਤਿਕੇਸੂਤਿ ਯਦਿਪਿ ਏਕਕੇਪਿ ਸਦਿਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਏਕਕੇ ਪਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਅਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਿਟ੍ਠਂ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਚਕ੍ਖੁਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੁਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਨਾਪਿ ਦੁਕੇਹਿ ਤਿਕਸ੍ਸ, ਇਧ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਦੁਕ੍ਖਮਗ੍ਗਦੁਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਤਿਕੇਨ ਚ ਸਦਿਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਦੁਕਤਿਕੇਸ੍ਵੇਵ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਂ ਸਮੁਦਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਵਦਤਿ।

੬. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ''ਪੁਚ੍ਛਂ ਅਨਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ ਲਿਖਿਤਬ੍ਬੇਪਿ ਪਮਾਦਵਸੇਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਲਿਖਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਰੂਪੇਕਸੇਸਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਸੇਸਨਂ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਕੁਸਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਧਾਤੁਕਥਾਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਵਿਪਾਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਸਦਿਸੇਨ ਤੇਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਧ ਚ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਚਨੇਨ ਅਕਮ੍ਮਜਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

੭੧. ਜਾਯਮਾਨਪਰਿਪਚ੍ਚਮਾਨਭਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਜਾਯਮਾਨਾਦਿਭਾਵਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿ ਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਸਭਾਵਮਤ੍ਤਭੂਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਪਾਕਭੇਦਭੂਤਾਨਿ ਰੁਪ੍ਪਨਭਾਵੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਸਭਾਗਾਨਿ, ਅਰੂਪਾਨਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਆਦਿਭੂਤਾਨਿ ਰੂਪਕਲਾਪਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਸਹੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਕਲਾਪਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਆਦਿਭਾਵਤੋ ਏਕੇਕਭੂਤਾਨਿ ਵੇਦਿਯਨਸਞ੍ਜਾਨਨਵਿਜਾਨਨੇਹਿ ਏਕਨ੍ਤਪਰਮਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਅਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਖਤਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣੇਨ ਅਨੇਕਨ੍ਤਪਰਮਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਸਭਾਗਾਨਿ, ਤਥਾ ਦੁਵਿਧਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਏਕਨ੍ਤਪਰਮਤ੍ਥਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਅਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਭਾਗਾਨਿ, ਤੇਨ ਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **''ਜਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**''ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਪਠਮਨਯਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭੧. ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਯਂ ਤਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ, ਤਦੇਵ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**''ਤਿ ਆਹ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹਸਾਮਞ੍ਞਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਭੇਦਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਵਿਸੇਸਾਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਗਣਨਾ ਸੁਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਤੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹੇਸੁ ਏਕੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਯੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ''ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਏਤੁਕੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਏਵਂਵਿਧਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਾ ਨਯਮਾਤਿਕਾਯ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਯਂ ਯਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਰਣਨ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ, ਤਂ ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨਾ**''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਨਯੇ ਛਟ੍ਠਨਯੇ ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ, ਇਤਰੇਸੁ ਚ ਯਂ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਭਾਵੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਅਰਣਨ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ''ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨਾ''ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੇਨ ਯੇਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਸੁ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਸਙ੍ਗਾਹਕਾਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਪਨ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਅਞ੍ਞੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ , ਨ ਚ ਸੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਯਞ੍ਚ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਚਨੇਨ ਵਾ ਗਹਿਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤੋਯਮਤ੍ਥੋ।

ਯਦਿ ਚ ਸੋ ਏਵ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ''ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ ਚਾਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਨ ਏਕਦੇਸਾ ਵਿਯ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ, ਸਮੁਦਾਯੋ ਏਕਦੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਚ। ਯਥਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ, ਸਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ। ਸਮੁਦਾਯਨ੍ਤੋਗਧਾਨਞ੍ਹਿ ਏਕਦੇਸਾਨਂ ਨ ਵਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਤੇ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ ਚ ਸਿਯਾਤਿ, ਤਥਾ ਨ ਸਮੁਦਾਯੋ ਏਕਦੇਸਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਾਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਚ। ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਸੁਖੁਮਰੂਪਸਭਾਗਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਸਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਚ ਜੀਵਿਤਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨੇਵ। ਨ ਹਿ ਏਕਦੇਸਸਭਾਗਂ ਸਮੁਦਾਯਸਭਾਗਂ, ਨਾਪਿ ਏਕਦੇਸਵਿਸਭਾਗਂ ਸਮੁਦਾਯਵਿਸਭਾਗਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤੋ ਅਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸਭਾਗਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਮੇਵ ਏਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਂ ਪਨ ''ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੨੫), ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਞ੍ਚ ਸੋਤਾਯਤਨਞ੍ਚ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੨੬) ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੇਨ ਏਕਦੇਸਾਨਂ ਸਮੁਦਾਯਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਂ, ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਚ ਏਕਦੇਸਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਭੇਦੇਹਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਸ੍ਸ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਗਣੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਨ੍ਨਤਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਏਕਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨੇਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਏਕਵਿਧਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਙ੍ਗਾਹਕਾਸਙ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਗਣੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਤਂਤਂਗਣਨੇਹਿ ਗਣਨਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਪਠਮਨਯੋ ਕਮ੍ਮਕਰਣਮਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵਾ, ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਪਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕਾਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਅਗਣਨਾਦਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਕਮ੍ਮਤ੍ਤਯਸਬ੍ਭਾਵਾ । ਤਥਾ ਪਠਮਨਯੇ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਗਣੇਤਬ੍ਬਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਂਤਂਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵਾਭਾਵੋ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾ , ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੇ ਸਙ੍ਗਾਹਕਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੋ ਸਭਾਗਤਾ, ਤਦਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸਭਾਗਤਾ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਤਂਤਂਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵਾਭਾਵੋ ਏਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ।

ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਦਿਸਾਨਿ ਪਨ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਦਿਸਾਨਿ ਤੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇਹਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਰੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਉਭਯਾਭਾਵਤੋ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਿ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਵਜ੍ਜਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਏਕਦੇਸੋ ਸਮੁਦਾਯਸਙ੍ਗਾਹਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **ਖਨ੍ਧਪਦੇਨਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਦਸਙ੍ਗਹੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨਾਤਿ। ''ਕੇਨਚਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਤਂ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਸੋ ਚ ਅਙ੍ਢੇਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿਪਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਤ੍ਤਨਿਵਾਰਣਂ ਏਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤੋ ਅਞ੍ਞਨਿਵਾਰਣਂ। **ਸੋ ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਚ ਨ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਵਚਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਵ **ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸਿਯਾ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਿਯਾ ਪਨੇਤਂ ''ਸੋ ਏਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ, ਤਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸੋ ਚ ਅਙ੍ਢੇਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ । ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਤਦੇਕਦੇਸਾਨਂ ਵਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤਦੇਕਦੇਸਾਨਂ ਵਾ ਅਙ੍ਢੇਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ। ਨ ਹਿ ਸਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤੇਨ ਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਦੇਕਦੇਸੋ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਿਯੁਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਤੇਸਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਤਿ।

ਏਵਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਏਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਏਤਾਨਿ ਵਿਯ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਵੇਨ ਨ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ, ਤਂ ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਵਾਰਿਤਂ। ਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਸਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤੇ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਸਤਿ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਤਦਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਯਦਿਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਭਯਾਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਚਤੁਕ੍ਕਦੁਕਾਦਿਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਨ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵੋ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣੇ, ਗਹਿਤਾਨਞ੍ਚ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਨਦੇਵ ਸਪ੍ਪਟਿਘਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਘਸਦ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਪੁਨਦੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਪਦਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਦੁਕਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੇਵੇਕਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯਂ ਨਯੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਾਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਹਕਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਸੁ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਅਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਸੁ ਚ ਤਦਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਹਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯਨਯਸង្គហਿਤੇਨਅਸង្គហਿਤਪਦਵ਼ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਨਯੋ ਅਸង្គហਿਤੇਨਸង្គហਿਤਪਦਵ਼ਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯. ਅਸង្គហਿਤੇਨਸង្គហਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਖਨ੍ਧਸង្គហੇਨ ਅਸង្គហਿਤੇਸੁ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੁਖੁਮਰੂਪੇਨ ਸਹ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਭਾਗਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਨ ਸੁਖੁਮਰੂਪਮੇਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਭਾਗਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਨ ਤਾਨਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸង្គហੇਹਿ ਸង្គហਿਤਾਨਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਸង្គហਿਤਾਨੇਵ, ਅਸង្គហਿਤਾਨਿਪਿ ਤੇਨ ਤਾਨਿ ਤੇਹਿ ਸង្គហੇਹਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੇਵ ਤਦੇਕਦੇਸੇਨ ਸੁਖੁਮਰੂਪੇਨ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਭਾਗਤ੍ਤਾ, ਸង្គហਿਤਾਭਾਵੋ ਏਵ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਪਨ ਅਸង្គហਿਤਾ ਨ ਤੇ ਤੇਹਿ ਕਥਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਤੇ ਤੇਹਿ ਨ ਸង្គហਿਤਾ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਚ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯਭੂਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਸង្គហੇਨ ਅਸង្គហਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਿਯ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸង្គហੇਹਿ ਸង្គហਿਤਂ ਤੇਹਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਅਸង្គਾਹਕਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯਭੂਤਾਨਂ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਅਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਵ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਖਨ੍ਧਸង្គហੇਨ ਅਸង្គਾਹਕਾ ਸਿਯੁਂ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਕਦੇਸੋ ਅਤ੍ਤੇਕਦੇਸਸਭਾਗੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਸង្គហਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਸង្គហਿਤਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਸង្គហਿਤਾ"**ਤਿ, ਤਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਹਿ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਕੇਨਚਿ ਸង្គហੇਨ ਸង្គហਿਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸਭਾਗਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮੁਦਾਯਤ੍ਤਾ , ਖਨ੍ਧਸង្គហੇਨ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸង្គਾਹਕਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸង្គហੇਹਿ ਚ ਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯਂ ਨਯੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਗਣਨੇਨ ਗਣਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਨਿ…ਪੇ॰… ਗਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਕਦੇਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਓਲਾਰਿਕਰੂਪਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਾਨਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਅਦੀਪੇਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਸਕਲਧਮ੍ਮਾਯਤਨਦੀਪਕਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਪਦਾਨਿ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਕਦੇਸਂ ਅਞ੍ਞਾਯਤਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤਿਯਨਯਅਸង្គហਿਤੇਨਸង្គហਿਤਪਦਵ਼ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਨਯੋ ਸង្គហਿਤੇਨਸង្គហਿਤਪਦਵ਼ਣ੍ਣਨਾ

੧੮੧. ਸង្គហਿਤੇਨਸង្គហਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਨਯਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸង្គហਾਨਂ ਸង្គហਣਾਸង្គហਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਨ ''ਸង្គហਿਤੇਨ ਅਸង្គហਿਤਂ, ਅਸង្គហਿਤੇਨ ਸង្គហਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਨੇਵਂ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾ। ਸង្គហਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਹਿ ਸង្គហਿਤੇਨ ਸង្គហਿਤਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਅਸង្គហਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਚ ਅਸង្គហਿਤੇਨ ਅਸង្គហਿਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸង្គហਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਵਿਰਹੇ ਸង្គហਿਤਧਮ੍ਮਾਸង្គហਿਤਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਏਤੇ ਦ੍ਵੇ ਨਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੇਨਚਿ ਸង្គហਿਤੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੇਨ ਪੁਨ ਸង្គហਿਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੋ ਸង្គហਿਤੇਨ ਸង្គហਿਤੋ ਸង្គហਿਤਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਚ, ਤਮੇਵ ਤਾਵ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧ…ਪੇ॰… ਸង្គហਿਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧ…ਪੇ॰… ਸង្គហਿਤਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੇ ਤੀਹਿਪਿ ਸង្គហੇਹਿ ਨ ਸង្គਾਹਕਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਵਿਯ, ਯੇ ਚ ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨਧਾਤੁਸង្គហੇਹਿ ਅਸង្គਾਹਕਾ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ, ਯੇ ਚ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧਸង្គហੇਨੇਵ ਧਾਤੁਸង្គហੇਨੇਵ ਚ ਨ ਸង្គਾਹਕਾ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਚ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸង្គਾਹਕਭਾਵੇਨ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਤੀਹਿਪਿ ਪਨ ਸង្គហੇਹਿ ਯੇ ਸង្គਾਹਕਾ, ਤੇ ਸង្គਾਹਕਤ੍ਤਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਇਧ

ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਪਿ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਚਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **ਸਕਲੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇਨਾ**ਤਿ ਸਕਲਵਾਚਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਤਂ ਤੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਯੇਨ ਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਯਥਾ ਵੇਦਨਾ ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਖਨ੍ਧੋ ਆਯਤਨਞ੍ਚ, ਨ ਏਵਂ ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ, ਤਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਨਂ ਏਕਦੇਸੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੁਖੁਮਰੂਪੇਕਦੇਸਂ ਵਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **''ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ** ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਦੇਵ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਏਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਚ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧਗਣਨੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨਾਤਿ। ਨ ਹਿ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਨਯਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਨਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੩. ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਸੁਖੁਮਰੂਪਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਿਤਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯਾ ਯੇ ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਅਚੇਤਸਿਕਾਨੁਪਾਦਾਸਦਿਸਾ ਸਤਿਪਿ ਏਕੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੇ ਤੀਹਿਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਸਦਿਸਾ ਕੇਨਚਿ ਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਏਵ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਵੇਨ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਦ੍ਧਟਾਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ **''ਤਾਦਿਸੇਨ ਹਿ ਪਦੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਮਤ੍ਤਂ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘੇਸੁ ਪਨ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ, ਨ ਚ ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਨ੍ਤਿ। **ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਕਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਤੇਹਿ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਠਮਪਞ੍ਹਨਾਮਰੂਪਪਞ੍ਹਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਂ ਪਦਂ, ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਸੇਸਕਪਦਂ ਵਦਤਿ, ਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ। ਤੇ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਪਦੇਨ ਸਰੂਪਤੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਤਂ ਕਦਾਚਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧਟਸ੍ਸੇਵ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤਤਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਅਨਿਯਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **''ਤਦੇਵ ਯੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਨਿਯਮਤੋ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਚਨਸੇਸੋ ਯੋਜੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਮੇਵ ਏਵਂਪਕਾਰਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਯੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਭਾਵੇਨ ਏਵਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾਵਨਿਯਮਨਤ੍ਥੋ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਸਹਿਤਂ ਅਸਹਿਤਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸਹਿਤਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਅਸਹਿਤਾਨੀਤਿ।

ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਇਦਂ ਅਵਸੇਸਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤੇਹਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮੇਹਿ ਤੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਾ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਨੁਦ੍ਧਟਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੇ ਨਯੇ ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ,

ਦੁਤਿਯੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਹਿ ਰੂਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਚ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੂਪੇਕਦੇਸੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੋਤਿ।

੧੯੬. ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹੇ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਂ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਪਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਦਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯਤਨਾਨਿ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੇਵਾਤਿ। "**ਰੂਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਉਦਾਨੇਤਿ। ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਹਿ ਏਕਤੋ ਉਦਾਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਤੋ ਉਦਾਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇ ਵਿਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਨਯਦਾਨੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਰੂਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵੇ ਭਵਾ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞੇਕਵੋਕਾਰਭਵਾ। **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਬਾਹਿਰੁਪਾਦਾਧਮ੍ਮੇ ਏਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇਨ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ "**ਵਿਸਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਨ ਉਦ੍ਦਾਨਸ੍ਸ ਨਯਦਾਨਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਨਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਦ੍ਵੇਵੀਸਨਯੋ ਚਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਦ੍ਵੇਵੀਸਪਦਿਕੋ ਏਸ ਨਯੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਚਮਨਯਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਛਟ੍ਠਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੮. ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦੇ **ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਪਦਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਹਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਪਦਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਸਮ੍ਪਯੋਗਪਦਂ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਤਿਹਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਗਹਿਤਂ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮੇਵਾਤਿ। **ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਸਭਾਗਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੇਨ ਸਾ ਏਵ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾ ਏਤੇਸਂ ਵਿਸਭਾਗਤਾਤਿ ਤਦਭਾਵਤੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਨਿਵਾਰਿਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਚਤੂਸੁ ਹਿ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਭਾਗਤਾ ਹੋਤਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਤੇਸਂ ਤੇਹਿ ਚ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਚ, ਨ ਚ ਰੂਪੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਾ ਰੂਪੇਕਦੇਸੇਨ ਰੂਪੇਕਦੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਚ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਸਿਯਾ। ਤੇਨੇਵ "**ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਸੁ ਏਕਾਯਪਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਤਿ ਯਥਾ ਰੂਪਭਵੋ ਤੀਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ, ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਹਿ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਾ ਏਕਾਯ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਾਯਪਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਹੋਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੁਪਿ ਵਾ ਤਾ ਦੀਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਹਿ ਯੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨ ਯਾਨਿ ਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਹਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਅਚੇਤਸਿਕਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦਿਪਦਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਧਮ੍ਮਦੀਪਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਸਬ੍ਬਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਦੁਭਯਸਮੁਦਾਯਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾ ਹਿ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸੋਭਯਧਮ੍ਮਾਤਿ? ਨ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਵਚਨਤੋ। ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਹਿ ਤਦੇਕਦੇਸਾ ਤਦੇਕਦੇਸਞ੍ਞਸਮੁਦਾਯਾ ਚ, ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਾਨਞ੍ਚ ਵਿਭਾਗਾਭਾਵਤੋ ਨ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਕੁਸਲਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਚ ਕੁਸਲੇਹਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਭਾਵੋ ਤਦੇਕਦੇਸਞ੍ਞਸਮੁਦਾਯਭਾਵੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨੇ ਕੁਸਲੇਹਿ ਇਤਰੇਸਂ, ਇਤਰੇਹਿ ਚ ਕੁਸਲਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਵਿਸਭਾਗਤਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋਤਿ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਏਵਰੂਪੇਸੁ।

ਉਦ੍ਦਾਨੇ ਪਨ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਤੋ ਪਰੇ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਸੋਲ਼ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, **ਤੇਵੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ''ਏਕਵੀਸ''ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਕਾਲਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਰਹਿਤਾਰਹਿਤਬਹੁਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਨਂ ਏਕਦੇਸਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਏਕਦੇਸਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਯੋ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਸਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੀਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵੇਨ ਸਮਾਨਕਾਲਸਨ੍ਤਾਨੇਹਿ ਚ ਏਕਦੇਸਨ੍ਤਰੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇ ਕੇਹਿਚਿ ਏਕਦੇਸਨ੍ਤਰੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤੇਹਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਤਾ ਸਭਾਗਤਾ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਚਾਤਿ। ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ''ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਿਨ੍ਨਕਾਲਸਮੁਦਾਯਾ ਏਵ ਪਨ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚ ਏਕੇਕਧਮ੍ਮਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਸਮਾਨਕਾਲਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤਾਦਯੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਚ। ਤੇਨ ''ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਵਿਭਾਗਵਿਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਧਾਤੁਵਿਭਾਗੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮੇਵਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਾਗੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ''ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨਾਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ।

੨੩੫. ਯਥਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਤਂਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਅਵਿਭਾਗੇਹਿ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਭਾਗੇ ਹਿ ਸਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਤੋ ਅਞ੍ਞਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਿਭਾਗੇਨੇਵ ਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਭਾਗਰਹਿਤੇਹਿ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਭਾਵਾਭਾਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਆਮਟ੍ਠਕਾਲਭੇਦਂ ਨ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗੀਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਰੀਯਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਭਾਗਰਹਿਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨਾਮਟ੍ਠਕਾਲਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਏਵ ਨਿਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਦੀਪਕੇ ਭੇਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨੇਵ ਵਿਸਭਾਗਤਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਹੋਤਿ । ਭੇਦੇ ਪਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਤੇਨ ਗਹਣੇਨ ਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਸਭਾਗਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਭਾਗਤਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪੀਤਿ।

੨੯੨. “**ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਿਚਾਰਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੰ ਯੇ ਪਧਾਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਅਲੀਨਾ, ਤੇ ਏਵ ਇਧ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਾ ਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੇਹੀਤਿ ਤੇ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਦਸਮੋਸਾਨਨਯੇਸੁ ਚ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਿਤੇਸੁਪਿ ਪਨ ਤੇਸੁ ਗਹਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਵਿਚਾਰੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ‘‘ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਸੋ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯੋ ਵਿਚਾਰੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਦੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਾਨੰ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਪਨ ਤੇਸੁ ਏਕੋਪਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੇਨ ਚ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਿਚਾਰੇਨ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਨ ਹਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕੇਸੁ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੇਨ ਮੋਹੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਕੇਚਿ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨ ਸਮੁਦਾਯੋ ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ‘‘ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਸਹੇਤੁਕਾਦਯੋਪਿ। ਨ ਪਨੇਵੰ ਯੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਚਾਰੇਨ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ‘‘ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਏਕਧਮ੍ਮੇਪਿ ਕੇਹਿਚੀਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਅਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਛਟ੍ਠਨਯਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਤ੍ਤਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੯. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਸਤਿਪਿ ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕੇਨਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਨਨੁ ਚ ਤੇ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਡ੍ਢਦੁਤਿਯਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਅਡ੍ਢਦੁਤਿਯਾ ਧਾਤੁਯੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਨ, ਤਦਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਚ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਚ, ਤਥਾ ਅਡ੍ਢਦੁਤਿਯਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋਪਿ। ਨ ਚ ਤਦਞ੍ਞਸਮੁਦਾਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਾਨੰ ਏਕਦੇਸਞ੍ਞਸਮੁਦਾਯਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਨਿਰਵਸੇਸੇਸੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇਸੁ ਤੇਸੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ **ਏਵਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਯੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਯੋਗੇਨ ‘‘ਏਵਰੂਪਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੀਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਮਨਾਯਤਨਾਦਿਪਦਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯਵੇਦਨਾਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿਪਿ ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਦੀਪਕਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ। ਏਤੇਨ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਵਰੂਪਾਨੇਵ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵਾਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਦਿਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਿਪਦਾਨੰ

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਅਥ ਫਸ੍ਸਸਤ੍ਤਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਹ ਯੁਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪੁਰਾਣਪਾਠੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਊਨੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **“ਅਥ ਫਸ੍ਸਸਤ੍ਤਕਂ, ਤਿਕੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਤ ਮਹਨ੍ਤਰੇ ਚਾ”**ਤਿ ਪਾਠੋ ਕਤੋ।

੩੦੯. **ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯਂ **ਦ੍ਵੇ ਚ ਮਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਣਾ**ਤਿ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਪਦਂ ਸਵਿਚਾਰਪਦਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮਨਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਟ੍ਠਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੭. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **“ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕੇਨਚਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਯਥਾਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਨਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਵਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੯. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯਂ **ਯਂਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਸਪਦਂ ਇਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਦਿਨੋ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂ ਇਧ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਰਣ੍ਣੇਸੁ ਯੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ । ਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ। **ਰੂਪੇਨ ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਅਸਙ੍ਖਤੇਹਿਪਿ ਅਯੋਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ **ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੇਹਿ ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਾਦੀਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਿਸ੍ਸਕੇਹਿਪਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ **“ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਸੁਖੁਮਰੂਪਗਤਿਕਮੇਵਾ”**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਕਲਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਅਰੂਪਭਵਾਦੀਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ਯੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਨ ਗਹਿਤਾ, ਇਤਰੇ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਨਵਮਨਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦਸਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੩. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਗਤਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਨ ਗਹਿਤਾ,

ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਤੁਮਹਾਭਵਅਬਜਾਕਤਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਦਸਮਨਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਏਕਾਦਸਮਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੯. ਏਕਾਦਸਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾਯੰ **"ਤੇ ਚ ਸੇਸੇਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਏਕੇਨ ਮਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹੀ"**ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ **"ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਕੇਹਿਚੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਨਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਤੇ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਧਮ੍ਮੇ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਏਵ ਵਿਸੇਸਿਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਵਜ੍ਜੇਹਿ ਸੇਸੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਰਹੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸੇਸੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿ।

ਏਕਾਦਸਮਨਯਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਦ੍ਵਾਦਸਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੭. ਦ੍ਵਾਦਸਮਨਯੇ ਚ ਨਵਮਨਯੇ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਰਹਾਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਯੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾ"**ਤਿ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮਨਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਤੇਰਸਮਨਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੮. ਤੇਰਸਮਨਯਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਯੇਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਰੂਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਬਾਵੀਸ ਧਮ੍ਮਾ **"ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਦਿਸਪਞ੍ਚਾ ਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਅਰੂਪਭਾਵੇਨ ਵਿਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯਤਨਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਇਧ ਉਦ੍ਧਟਾ **"ਅਰੂਪਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੇਸਾ**ਤਿ ਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚਮਨਯੇ ਆਗਤਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਸਤਿਪਿ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੇ ਇਧ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਰੁਹਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਯੇ ਪਨ ਅਸਙ੍ਗਾਹਕਾ ਏਵ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦਿਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਨ ਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਮ੍ਪਯੋਗੇਹਿ ਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਦਿ ਪਨ ਤੇ ਕਦਾਚਿ ਅਸਬ੍ਬਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਿਯੁੰ, ਨ ਤੇਸੰ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਉਭਯਾਭਾਵਤੋ ਹਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਇਧ ਨ ਰੁਹਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਾ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਧਮ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਸਹਿਤਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਸਬ੍ਬਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਤਦੁਭਯਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਅਰੁਹਣੇ ਕਾਰਣੰ। ਜਾਤਿਵਿਪ੍ਪਯੋਗਭੂਮਿਕਾਲਸਨ੍ਤਾਨਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਿਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ** ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿ, **ਭੂਮਿਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ** ''ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿ, **ਕਾਲਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ** ''ਅਤੀਤਾ

ਧਮ੍ਮਾ, ਅਨਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿ, **ਸਨ੍ਤਾਨਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ** ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿ। ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚਤੁਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਰਸਮਨਯਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਚੁਦ੍ਦਸਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੬. ਚੁਦ੍ਦਸਮਨਯੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਗਤਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਅਰੁਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਜਾਤਿਆਦਿਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕਥਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਰੁਹਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਦੀਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਕਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਤ੍ਤਾ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦਿਧਮ੍ਮਾਵ ਇਧ ਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਸਬ੍ਭਾਵਾ ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਪਾਲਿਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯਂ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਨਯੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਕੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਚ ਤੇ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਕੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਮੋਘਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਕੋ** ਅਟ੍ਠਮੋ ਨਯੋ, ਤੇਨ ਚ ਸਹ ਓਸਾਨਨਯੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚੁਦ੍ਦਸਮਨਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਾਤੁਕਥਾਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

੧. ਮਾਤਿਕਾවਣ੍ਣਨਾ

੧. ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ ਤਿਕਦੁਕවਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ වਿਭਙ੍ਗੇ ਖਨ੍ਧਾਦਿවਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍වਾ ਤਥਾਸਙ੍ਗਹਿਤවਿਭਤ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਂ වਤ੍වਾ ਯਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਸਭਾවਤੋ ਉਪਾਦਾਯ ਚ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਭੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਭਾවੇਨ ਪවਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਸਭਾවਸਮੂਹවਸੇਨ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋ, ਦੇවੋ, ਮਨੁਸ੍ਸੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਬਾਹਿਰਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਸਸਭਾවਸਮੂਹਸਸਭਾවਭੇਦවਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਸਭਾවਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ **ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**ਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਚවਿਧਾ වੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਾਦੀਸੁ වਿਭਤ੍ਤਾ **ਸਭਾවਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਨ **ਅਸਭਾවਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਤਾਯ ਚ ਸਮਯවਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾਯ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਸਭਾවਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪවਤ੍ਤਿਤੋ ਪਧਾਨਾਯ ‘‘වਿਹਾਰੋ ਮਞ੍ਚੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾ **ਅਸਭਾවਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾවਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ වਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ। ਤਾ ਏව ਹਿ වੋਮਿਸ੍ਸਾ ਇਤਰਾ ਚਤਸ੍ਸੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਸਬ੍ਬਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ වੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਪਨ ਛਸੁ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਦਸ੍ਸਿਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਇਧੇව ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਾਮਂ වੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ වੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਇਧ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ වਤ੍ਥੁਭਾවੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਕਰੋਤਿ, වਤ੍ਥੁਂਹਿ ਪਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ।

ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਤਿ ਇਦਂ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਰੂਪਂ ਪਥවੀਤਿਆਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਪ੍ਪਭੇਦਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ වੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ **ਦਸ੍ਸਨਾ ਠਪਨਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਦ੍වੇ ਅਤ੍ਥਾ, ਤੇਸਂ **ਪਕਾਸਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਾਤਾවਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਯවਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਦਮੇවਂਨਾਮਕਂ ਇਦਮੇවਂਨਾਮਕਨ੍ਤਿ ਤਂਤਂਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਕਰਣਂ ਬੋਧਨਮੇව ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ, ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਮਞ੍ਚਾਦੀਨਂ වਿਯ ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਕਰਣਂ। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ‘‘ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਚ ਠਪੇਤਿ ਚਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸੋ ਭਾවਭੂਤਾਯ ਕਰਣਭੂਤਾਯ වਾ ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਤਾਯ ਠਪਿਤਤਾਯ ਚ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਤੋਤਿ වੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

වਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿਆਦਿਨਾ වਚਨੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਨਾਗਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇ**වਾਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸ වਿਯ। **වਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਤੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ **ਸਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ। **වਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤੋ**ਤਿ වਾ වਿਜ੍ਜਮਾਨਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇවਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਸਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ। ਤੇਨ ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾවਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਤਥਾ ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਅਕੁਸਲਾਦਿਸਭਾවਤੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਚ වੇਦਨਾਦਿਸਭਾවਤੋ වਿਨਿවਤ੍ਤਸਭਾවਾਨਿ වਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਉਪਲਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍වਾ ਤੇਹਿ වਿਨਿවਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਆਦਿਸਭਾවਸ੍ਸ ਅਭਾවਤੋ ਅਸਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ‘‘ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ වਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਕੇਚਿ වਦਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਂ වਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਕੇ වੁਤ੍ਤਮੇව। ਅවਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸਭਾවੇ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍වਾ ਅਨਭਿਨਿවੇਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਗਹਣਸਬ੍ਭਾවਾ **“ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਸਾਭਿਨਿවੇਸੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਂ ਪਞ੍ਚਮਸਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਨ ਸਭਾවਤੋ, ਨਾਪਿ ਸਙ੍ਕੇਤੇਨ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ **“ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਪਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯ”**ਨ੍ਤਿ වੁਤ੍ਤਂ। **ਤਾਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਸਰੂਪਤੋ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਆਗਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ වੁਤ੍ਤਂ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯਸ੍ਸ ਅਵਿਰੋਧੇਨ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚੇਸਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਸਭਾਵਂ ਤਜ੍ਜਪਰਮਤ੍ਥਨਾਮਲਾਭਤੋ ਨ ਪਰਤੋ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਾਮਂ ਲਭਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਭਾਵਂ ਪਨ ਸਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਨਾਮਂ ਲਭਤੀਤਿ। ਸਤ੍ਤੋਤਿਆਦਿਕੇਨ ਨਾਮੇਨ ਪਞ੍ਞਪਿਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਭਾਵਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਦਯੋ। ਨ ਹਿ ਸਸਭਾਵਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਸਭਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਕਿਰੀਟਂ ਮਕੁਟਂ, ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਿਰੀਟੀ**। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਆਚਰਿਯਵਾਦੇ ਅਨੂਨੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਮੋਰੋਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾ ਹਿ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਛਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਭਜਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਇਤਰਾ ਚ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤਂ ਤਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣੀਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾ ਨਾਮ ਕਾਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਾਸਂ ਉਪਾਦਾਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਂ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਆਹ **"ਸੇਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਭਜਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣੀਤਿਆਦੀਨਂ ਉਪਨਿਧਾਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਮੇਵ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਠਮਾਦਿਕਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਚੇਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਤਥਾ ਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਚ। ਨ ਹਿ ਅਸੀਤਿ ਆਸੀਤਿਕੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚਾ ਭੂਮਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਦੀ ਹਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਮੋਤਿ ਪਨ ਓਕਾਸੇ ਗਹਿਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਏਸਾ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਤਿ, ਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਗਹਿਤੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਚਨਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਣਕੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ, ਏਵਂ ਕਿਸੋ ਥੂਲੋਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਰੂਪਾਯਤਨੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਰੂਪਂ ਫਸ੍ਸੋਤਿਆਦਿਕਾ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਧਮ੍ਮਨਾਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾ ਅਵਰੋਧੇਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਤਾਸਂ ਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਇਤਰਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਆਚਰਿਯਵਾਦੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੨. **"ਯਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਤ੍ਤਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਯੋਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **"ਯਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿ, **"ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ"**ਤਿ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ **"ਯਤ੍ਤਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ** ਵਾ"ਤਿ ਏਤੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, **"ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ"**ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਨ **"ਪਭੇਦਤੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ"**ਤਿਆਦਿਕੇਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਭੇਦਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ। ਤੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ''ਯਾਵਤਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਤਕਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਤਤ੍ਤਕਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਪਭੇਦੋ, ਤਤ੍ਤਕੋ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਭੇਦੋਤਿ ਪਕਰਣਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੇਨ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਯਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

੭. **ਏਕਦੇਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਏਕਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੇਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ “**ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਹਜਾਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨਾ**”ਤਿ। **ਯੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਂ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। **ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਫੁਟ੍ਠਾਯੇਵ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਅਪਿਚੇਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਂ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਸਨਤ੍ਥਂ, ਇਤਰੇਹਿ ਇਤਰੇ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ। ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਫੁਸਨਕਾਰਣਭਾਵਾ ਹਿ ਫੁਸਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਪੁਨਪਿ ਪਠਮਤ੍ਥਮੇਵ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸੇਸਾ ਅਤਿਰੇਕਪਣ੍ਣਾਸਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਫੁਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਫੁਸਨਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਯਿਤਾਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਹਿ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਭਾਵਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਂ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ‘‘ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸੁਖਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਯੋਜਨਾਯ ਸੇਸਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰਾਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਯੋਜਨਾਸੁ ਚ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨. ਯੋ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਏਕਚ੍ਚੇਹਿ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੂਪਨਿਸ੍ਸਯਲਾਭੇਨ ਚ ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ, ਸੋ ਏਵ **ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**। ਸੋ ਹਿ ਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਝਾਨਲਾਭੀ ਸੇਕ੍ਖੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵਤੋ ਅਪੁਨਰਾਵਟ੍ਟਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਹਿ ਤਥਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਅਰਹਤਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਨ ਝਾਨਲਾਭੀ ਪੁਨਰਾਵਟ੍ਟਕਧਮ੍ਮੋ ਪੁਨ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਸਮੁਦਾਚਾਰਭਾਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਨਾਰਹਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ‘‘ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਆਸਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਮਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰਣਂ। ਤਦਕਾਰਣਭਾਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਨ ਹੇਵ ਖੋ…ਪੇ॰… ਵਿਹਰਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹਿ ਅਰਹਾ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਬਾਹਿਰਾ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾਨਂ, ਲੋਕਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩. ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਵਾਚਕੋ ਅਰੂਪਸਦ੍ਦੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਜੂਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਂ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਸਮਾਧਿ ਮਞ੍ਜੂਸਾਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਫਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਕਾਲਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤੁਂ, ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਭੇਦਮਤ੍ਤੇਨ ਨਟ੍ਠਾ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਨਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਨ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਦਪਾਰਿਪਨ੍ਥਕਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਸਮਿਤਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਾਹਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ “**ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋਵ ਨਿਸੀਦੀ**”ਤਿ ਆਹ।

੪. **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪੇਨ ਪਮਾਦੇਨ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਹੀਨੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਯਾਸਙ੍ਗੇ ਪਟਿਸਂਹਟਮਤ੍ਤੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾਤਿ? ਯਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਨਾਹਂ ਤਸ੍ਸਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਵਦਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਅਧਿਗਤਾ, ਤੇਸਾਹਮਸ੍ਸ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ **ਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੭੯) ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮਯਂ ਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਯਾਸਙ੍ਗਕਾਲੇ ਅਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਵਿਰੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫. **ਧਮ੍ਮਾਨਂ…ਪੇ॰… ਪੀਤਿ** ਏਤ੍ਥ ‘‘ਧਮ੍ਮੇਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਧ ਹਿ ਤਾਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਹਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮ ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਅਕੁਪ੍ਪਨਞ੍ਚ ਵੁੱਤਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮਾਨਮੇਵ ਵਿਨਾਸੋਤਿ ਵਚਨਨਾਨਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਤਾ ਵੁੱਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੭-੮. **ਚੇਤਨਾ** ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚੇਤਨਾ ਤਦਾਯੂਹਨਾ ਚ। **ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾ** ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾ ਸਤਿ। ਤਾਹਿ ਚੇਤਿਯਮਾਨਅਨੁਰਕ੍ਖਿਯਮਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਭਬ੍ਬਾ ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬਾ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬਾ।

੧੦. **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਿਕ੍ਖਂ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾ ਹਿ ਸਂਯੋਜਨਤ੍ਤਯਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤੀਤਿ।

੧੧. ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਚ ਵਟ੍ਟਭਯਤੋ ਪਞ੍ਞੁਬ੍ਬੇਗੇਨ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨੇਹਿ ਉਪਰਤੋਤਿ ਭਯੂਪਰਤੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਭਯੂਪਰਤਾ’’**ਤਿ।

੧੨. ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤਾ ‘‘ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਕੇਚਿ ‘‘ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **‘‘ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗਫਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ’’**ਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਤਦੁਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

੧੪. ਯਤ੍ਥ ਨਿਯਤਾਨਿਯਤਵੋਮਿਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਯਤਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਤਦਭਾਵਾ ਨਿਯਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਯਾ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੬. ਤੇਰਸਸੁ ਸੀਸੇਸੁ ਪਲਿਬੋਧਸੀਸਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਞ੍ਚ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸੀਸਾਦੀਨਿ ਪਰਿਯਾਦਕਾਨਿ, ਪਰਿਯਾਦਕਫਲਂ ਗੋਚਰਸੀਸਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਸਯਜ੍ਝਤ੍ਤਫਲਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ। ਪਰਿਯਾਦਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸੀਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਵੇਕਭੂਤੋ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਕਫਲਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਸਹ ਵਿਯ ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਸੀਸਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੮੭) ਤੇਰਸ ਸੀਸਾਨਿ ਵੁੱਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਧ ਪਨ ‘‘ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤੇਸੁ ਕਿਲੇਸਪਵਤ੍ਤਸੀਸਾਨਮੇਵ ਵਸੇਨ ਯੋਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਸੀਸ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੋ ਵੁੱਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਯਦਿਪਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ , ਯਾਵ ਪਨ ਚੁਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **‘‘ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ’’**ਤਿ ਆਹ। ਕਿਲੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਾਰਾ ਚ ਕਿਲੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਾਰਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨, ੧੪) ਵਚਨਤੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਰਿਸਮਾਪਨੇਨ ਕਿਲੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਮਾਪਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਂ ਯਦਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਜੀਵਿਤਪਰਿਸਮਾਪਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਾਯ ਵਾਰਚੁਤਿਸਮਤਾਯ ਕਿਲੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾਨਂ ਅਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਮਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਵਾਰਸਮਤਾਯਾ’’**ਤਿ। **ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਭਵਙ੍ਗੋਤਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੭. **ਮਹਾਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਮਹਾਕਿਰਿਯੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਰਣਮਹਾਮੇਘੁਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਵਿਨਾਸੋ। **ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੋ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੮. **ਅਰਣੀਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

੨੦. ਯਾਯ ਕਤਕਿਚ੍ਚਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਅਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਧਿਗਤਾਯ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਭਾਵੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤਾ, ਸਾ ਚ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾ ਸਾਤਿਸਯਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਤਿ ਆਹ "**ਆਗਮਨੀਯਮੇਵ ਧੁਰ**"ਨ੍ਤਿ।

੨੨. **ਤਤ੍ਥ ਚਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰਭਾਵੇ ਵਾ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

੨੩. **ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਚ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੪. ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੮; ੩.੩੧੨; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯; ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੮) ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਵਤ੍ਵਾ ''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਮਹਾਨਿਦਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਕੀਟਾਗਿਰਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ "**ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਹਜਾਤਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਕੀਟਾਗਿਰਿਸੁਤ੍ਤੇ ਹਿ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੇ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰੂਪੇ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਤੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੨) ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋਪਪਤ੍ਤਿਤੋਤਿ। ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਮ੍ਹਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਆਸਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਕਾਰਣਾ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦਸ੍ਸਨਾਯਤ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖਯਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਰਿਮਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ। **ਨਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋ ਏਸੋ**ਤਿ ਏਸੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਰੂਪਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਨਾਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ ਪੁਨ ਤਤੋ ਮੁਚ੍ਚਨਤੋ ''ਨਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਾਧਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਾਯਦ੍ਵਯਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਹਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਲਾਭਿਨੋ ਉਪਸੀਵਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਮੁਨਿ ਅਕ੍ਖਾਤੋਤਿ।

ਪਠਮਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, **ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ** ਉਭਤੋ ਭਾਗਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ, **ਤਤਿਯਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ** ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨੇਹਿ ਵਾ ਕਾਯਦ੍ਵਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਪਨ ਨਾਮਕਾਯਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਨਾਮਕਾਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨੀਵਰਣਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਨਾਮਕਾਯਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭੂਤਂ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਨਾਮਲਾਭਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੫. **ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੋਪਿ ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਲਾਭੀ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਨਧਿਗਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਹਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਅਧਿਗਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਕਾਰਣਪਟਿਲਾਭਤੋ ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖੇਕਦੇਸੇਨ ਤੇਨ ਤਂਨਾਮਦਾਨੇ ਸਮਤ੍ਥੇਨ ''ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਲਾਭੀ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੬. **ਫੁਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਫੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਫੁਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ਫੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰੋ ਕਾਲੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਫੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਕਾਲਮੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋਪਾਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਏਕਮਨ੍ਤਂ

ਨਿਸੀਦੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੫) ਵਿਯ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਂ ਵਾ ਏਤਂ। ਯੋ ਹਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਨ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਨਾਮਕਾਯੇਕਦੇਸਤੋ ਚ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਲੋਚਿਤੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ। ਨਿਰੋਧਂ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਆਸਵੇਸੁ ਖੇਪਿਤੇਸੁ ਤੇਨ ਸੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨਿਰੋਧਂ ਯਥਾਆਲੋਚਿਤਂ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਤੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਆਸਵਾਨਂ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ।

੨੭. **ਦਿਟ੍ਠੱਤਾ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ‘‘ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਠਮਫਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ।

੨੮. **ਇਮਂ ਪਨ ਨਯਂ “ਨੋ”ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਯੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੋ ਵਿਸੇਸੋ ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮਂ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ**ਤਿ ਚ ਵਚਨੇਨ ਆਗਮਨੀਯਨਾਨਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਥਿਰਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੯. **ਪਞ੍ਞਂ ਵਾਹੇਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਞਾ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਹਤੀ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖਂ ਗਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੧. **ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਨੁ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦਾ ਏਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਪਨ੍ਨਂ । ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਸੋਤੋਤਿ ਨਾਮਂ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤੇਨਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਭਾਵਤੋ, ਸੋਤੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਪਰਿਹੀਨੇਨ ਫਲਟ੍ਠੋਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਵ ਨਾਮ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਸੋਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸੋਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਫਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੪)। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਫਲਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਨਾਮਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਠਮਫਲਟ੍ਠੋ ਏਵ ਇਤਰੇਹਿ ਵਿਸੇਸਿਯਮਾਨੋ ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸੋ ਏਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਰਂ ਅਯਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਹਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ। ਦੁਤਿਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਰਂ ਅਯਨਂ ਗਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**।

੩੨. ਕੇਵਲੇਨ ਕੁਲਸਦ੍ਦੇਨ ਮਹਾਕੁਲਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਮਹਾਭੋਗਕੁਲੇਸੁਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ”**ਤਿ।

੩੩. **ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਨਾਮ** ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਇਹਟ੍ਠਕਨਿਜ੍ਝਾਨਿਕਵਸੇਨੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਨਕੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਅਕਤੇਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਸਭਾਗੋ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਇਧ ਗਣਨੂਪਗੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚ ਸਂਸਰਣਕੋ ਕਾਮਭਵਗਤੋ ਹੀਨਜ੍ਝਾਨਕੋ ਇਧ ਗਣਨੂਪਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੪. **ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ‘‘ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਤਨੁਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿਆਦਿ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੬. **ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਏਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ** ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਨੇਤੀਤਿ

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ‘‘ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੰ ਨਦੀ’’ਤਿ ਵਿਯ **ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਵੇਮਜ੍ਝੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਪਰਤੋ ਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਸੇਸਭੂਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੯. ਉਪਹਚ੍ਚਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਵੇਮਜ੍ਝਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯੋਪਗਮਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੪੦. ਉਦ੍ਧੰਵਾਹਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਵਹਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧੰਵਾਹੀ, ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੰ ਵਟ੍ਟਸੋਤੰ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਉਦ੍ਧੰਵਾਹਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਵਿਹੇਸੁ ਉਦ੍ਧੰਸੋਤੋ ਯਦਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੁ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਾ ਚ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵੰ ਅਤਪ੍ਪਾਦੀਸੁਪਿ। **ਅਨੁਪਹਚ੍ਚ ਤਲਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤ ਤਲਾ। ਅਸਙ੍ਖਾਰਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਨੰ ਲਹੁਸਾਲਹੁਸਗਤਿਕਾ ਏਵ ਪਰਿਤ੍ਤਵਿਪੁਲਤਿਣਕਟ੍ਠਝਾਪਕਪਪ੍ਪਟਿਕਾਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਕਾਦੀਹਿ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਵਿਯ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਕਤੋ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਵਿਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਹਿ ਉਦ੍ਧੰਸੋਤਤੋ ਚ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾ। ਤੇ ਏਵ ਹਿ ਅਸਙ੍ਖਾਰਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋਤਿ। **ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ**ਤਿ ਵਚਨੰ ਤਿਣਕਟ੍ਠਝਾਪਨਸਮਤ੍ਥਪਪ੍ਪਟਿਕਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤ ਨਾਧਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ।

ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕੰ ਹੇਤੁਪਞ੍ਚਕੰ ਨੋ ਚ ਅਸ੍ਸ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਕੰ ਇਦਂ ਫਲਪਞ੍ਚਕੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਤੀਤਭਵਸੰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯਦਸ੍ਸਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। **ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਏਤਰਹਿ ਹੇਤੁਪਞ੍ਚਕੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਾਗਤੇ ਫਲਪਞ੍ਚਕੰ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਯਦਸ੍ਸਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਤਰਹਿ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਨਿਵਾਰਣਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਚਤੂਹਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਯਦਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯੰ ਅਤ੍ਥਿ। **ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਸਭਾਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਵਾ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਸੁਞ੍ਞਤੰ ਵਾ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਰਹਿਤੰ ਨਾਮਰੂਪਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨਸੋ ਤੰ ਭੂਤੰ ਪਜਹਾਮੀਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ,** ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਚ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਨ ਭਵੋ **ਭਵੋ,** ਅਨਾਗਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੋ **ਸਮ੍ਭਵੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ **ਭਵੋ**ਤਿ ਭੂਤਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਸਮ੍ਭਵੋ** ਤਦਾਹਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਦ੍ਵਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਭੂਤੇ ਹਿ ਸਸਮ੍ਭਵੇ ਚ ਵਿਰਾਗੋ ਸੇਕ੍ਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ...ਪੇ॰... ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾਯ ਯੰ ਭੂਤੰ, ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ...ਪੇ॰... ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੇਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧)। **ਅਥੁਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਅਥ ਏਵੰ ਅਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦੰ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਤ੍ਤਾ।

ਏਕਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਥਞ੍ਚਿ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਮਭਵੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਂ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ**।

੮੩. ਕਾਰਣੇਨ ਵਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ **ਅਕਾਰਣਵਚ੍ਛਲੋ**। ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਪੁਰਿਮਗ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਕਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਕਤਞ੍ਞੂ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀਤਿ ਆਹ "**ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ** ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਅਨੁਪਜੀਵਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਤੀਤਿ "**ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। "**ਇਣਂ ਦੇਮੀ**"**ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੬. **ਅਚ੍ਛਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੂਕਰਮਂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਮਂਸਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਸੂਕਰਮਂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੯੦. **ਤਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਰੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ।

ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. **ਸੇਸਸਂਵਰਭੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੋਸਂਵਰਭੇਦੇਨ, ਸਤਿਸਂਵਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਾ। **ਅਕੁਸਲਸੀਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਤਮੇ ਚ ਥਪਤਿ ਅਕੁਸਲਾ ਸੀਲਾ? ਅਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਅਕੁਸਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਾਪਕੋ ਆਜੀਵੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ। **ਤਸ੍ਸ ਹਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸਾਸਙ੍ਕਸਮਾਚਾਰੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਸਙ੍ਕੋ ਸਮਾਚਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੪. ਸਮਾਨਵਿਸਯਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ "**ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ**"ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੦੭. **ਸਮਾਧਿ ਵਾ ਆਦੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਪਾਦਕਸਮਾਧਿ ਤਸ੍ਸ ਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਦਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿ**ਪਸ੍ਸਨਾ**, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ **ਮਗ੍ਗੋ**।

੧੦੮. **ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਪਞ੍ਞਤਾਯ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਚਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ "**ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਪਞ੍ਞੋਤਿਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ।

੧੦੯. ਯਥਾ ਚ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਏਵਂ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਕੁਮ੍ਭਸਦਿਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ।

੧੧੩. ਚਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਥਿਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚ ਪਾਸਾਣਲੇਖਸਦਿਸਾ ਪਰਾਪਰਾਧਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੋਧਲੇਖਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਇਤਰੇਪਿ।

੧੧੮. ਸੁਤਾਦਿਵਤ੍ਥੁਰਹਿਤੋ ਤੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਨਲ਼ੋ ਵਿਯਾਤਿ ''ਨਲ਼ੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਉਗ੍ਗਤੋ ਨਲ਼ੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਨ੍ਨਲ਼ੋ**।

੧੨੨. ''ਸੀਲਕਥਾ ਚ ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲਕਥਾਭਵਨਂ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭੋਪਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਨ ਸਹ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **ਨੇਵ ਸੀਲਕਥਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

੧੨੩. **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਪਵ੍ਵਾਯ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬੇ ਚ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬੇ ਚ ਅਧਿਕਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਵ੍ਵਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੪. **ਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਸ੍ਸ ਗੂਥਸਦਿਸਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੩੦. **ਨੇ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਪਵ੍ਵਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾਗਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਂ ਵਾ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ** ਵਾ ਪੂਰਣਾਦਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੩. ਪਰੇਨ ਕਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਯੋਗੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਪਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ "**ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੪੫. **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਨਯਂ ਵਦਤਿ।

੧੪੮. ਦੇਸਨਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਂ **ਞਾਣੁਗ੍ਘਾਟਨਂ। ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੨. **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਵਚਨਂ ਵਦਤਿ। ''ਕਤਮੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਚਨਂ **ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਂ**। ਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲੋਕੋਤਿ **ਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤਂ**।

੧੫੬. **ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਹਿਤਾਸਹਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਹਿਤਾਸਹਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਤਿ ਵਾ । **ਦ੍ਵੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਦੇਸਕਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬੋਧੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ **ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ**, ਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੭. ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਸਨਾਭਾਵਨਾ **ਵਾਸਧੁਰਂ। ਅਯਂ ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਠਮੋ। ਪਠਮੋ ਹਿ ਅਵਿਸਂਵਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਵੇਰਞ੍ਜਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦਿਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ।

੧੫੯. **ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਸਦਿਸਤਾ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਸਦਿਸਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਵਾ ਸਦਿਸਾਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੬. ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ''ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ **ਭੂਤਂ ਭਾਸਤਿ** ਨਾਮ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ **ਤਚ੍ਛਂ ਭਾਸਤਿ** ਨਾਮ। ਯਮਿਦਂ ''ਕਾਲੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਰ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ, ਯੋ ''ਕਾਲੇਨ ਭਣਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਕੀਦਿਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਮਿਦਂ ਕਾਲੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਰ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੬੮. **ਆਗਮਨਵਿਪਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਂ, **ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਵਿਪਤ੍ਤਿ** ਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਂ। ਪਵਤ੍ਤੇ, ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ **ਪਵਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**, ਆਹਾਰਾਦਯੋ। ਜੋਤੇਤੀਤਿ **ਜੋਤਿ**, ਆਲੋਕੋ। ਕੁਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਦੀਹਿ ਜੋਤਮਾਨੇ ਚ ਜੋਤਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਜੋਤਿ**।

੧੭੩. ਪਹੀਨਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਪਿ ਯੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ।

੧੭੪. **ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਵਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਾਯਂ ਤਤਿਯਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਯਤਤਿਯੋ**। ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ **ਅਨੁਯੋਗੋ**। ਤਂ **ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ ਵਾ।

੧੭੮. **ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਾਜੀਵੇ ਚ ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨ। **ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ। **ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਦਕਾਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਬਜਞ੍ਜਨਕਾਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮੇਵ ਚ ਦ੍ਵਯਂ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਜੀਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਤੋ ਹਿ ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਾ ਸਂਵਰਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤੀਤਿ। **ਵਿਨਾਸਨਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਹਿਂਸਨਭਾਵਤੋ। **ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ ਨ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਾਯ ਅਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ।

੧੭੯. **ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਯੇ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਵਂਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਸਗ੍ਘਨਕਂ ਵਤ੍ਥਯੁਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਗ੍ਘਨਕਸ੍ਸ ਦਾਨਂ।

੧੮੧. **ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸੁਭਾਦਿਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਅਵਿਸਟਸੁਖਂ।

੧੮੭. ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਫਲਲਾਭੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਤਦਲਾਭੇਨ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਲਾਭੀ ਏਵ ‘‘ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮਗ੍ਗਫਲਞਾਣਮੇਵ ਚ ਅਧਿਕਪਞ੍ਞਾਭਾਵਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਰੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਏਵ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ ਚ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੧੮੯. **ਸੁਤੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਥਾਸੁਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੧. ਪਠਮਪਞ੍ਚਕੇ ਉਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਭਾਗੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਯਥਾ ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ , ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ “**ਤਤ੍ਰ ਯ੍ਵਾਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਰਮ੍ਭਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਕਿਰਿਯਾਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ “**ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਫਲਮੇ**ਵ **ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਆਯਾਚਨਸਾਧੂ**ਤਿ ਨ ਪਸਂਸਨਾਦਿਸਾਧੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੯੨. ਆਦਿਤੋ ਧੇਯਜਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ **ਆਧੇਯਜਂ,** ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਪਟਿਵਚਨਦਾਨਵਸੇਨ ਮੁਖੇਨ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਗਹਣਂ **ਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਮੁਖਂ ਆਧੇਯਜਂ, ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਕਤਿਮੁਖਮੇਵ ਵਾ ਆਧੇਯਜਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ **ਆਧੇਯਜਮੁਖੋ,** ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਕਥਾਯ ਏਵ ਠਪਿਤਗਹਣੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੯੪. **ਰਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਜਗ੍ਗਭਾਵੇ।

੧੯੯. ਗਵਾ ਖੀਰਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀਤਿ ਨ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਗੋਰਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਗਵਾ ਖੀਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਗਾਵਿਤੋ ਖੀਰਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੦੨. ਛਕ੍ਕੇ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਾਕਟਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਤੇ ਯਥਾᩅੁਤ੍ਤਗੁਣਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਬਲੇਸੁ ਚ ᩅਸਿਭਾᩅਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਮੁਦਿਤੇਨ। ‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨਾ’’ਤਿ ਪਨ ᩅੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਮਿਦਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੇਨ ਬਲੇਸੁ ਚ ᩅਸਿਭਾᩅਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ᩅਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾᩅਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇᩅ ᩅੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਾਚਰਿਯਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੇਨਾ**ਤਿ ᩅਚਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਾਚਰਿਯਕਤ੍ਤਂ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ, ਨ ਸਾਚਰਿਯਕਂ ਪਰੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਨਿᩅਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਤ੍ਤਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੦੩. **ਸਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਸਾਧੁਲਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ᩅਾ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਭੂਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਾਧੂਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਮਾਨਂ ਕੁਸਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏᩅਂ **ਹਿਰੀ**ਯਾਦੀਸੁ ਚ। **ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ਤਦੁਪਕਾਰਤਾਯ ᩅਾ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਪਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇᩅ “**ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਨੇᩅ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ। “**ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**”ਤਿ ᩅਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਂ ᩅਤ੍ᩅਾ “**ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਮੇᩅ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚਙ੍ਕᩅਾਰੇ**ਤਿ ਰਜਕਾਨਂ ਖਾਰਪਰਿਸ੍ਸਾᩅਨੇ। ਏਕਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭᩅਙ੍ਗਚੁਤਿਸਨ੍ਤਤਿ ਏਕੋ ਚਿਤ੍ਤᩅਾਰੋਤਿ ਚੁਤਿਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰੋ ਯਥਾਗਹਿਤੋ ਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤᩅਾਰੇਨਾ**”ਤਿ। ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ᩅਾ ਠਿਤਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਾਯ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਾ ਅਨੇਕੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਨ ਏਕੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਤਤਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਭਾᩅਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ᩅਾ ਅਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਤ੍ਤਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੦੯. **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ᩅਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਰੂਪਾਰੂਪਭᩅੇ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ᩅਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਧ ᩅਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਪਕ੍ਖਂ ਭਜਮਾਨਾਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਾਧਾਰਣੇ ਚ ਠਾਨੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਅਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿᩅਸੇਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਆਦਯੋ ਏᩅ ‘‘ਇਧ ᩅਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਾਤਿ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਥਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋਤਿ ਕਥਾਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਕਦੇਸਾਨਂ ਓਕਾਸਭਾਵਂ ਵਦਤਿ। ਸਮੁਦਾਯੇ ਹਿ ਏਕਦੇਸਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ। ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਦੇਸਯਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਾਤਿਕਾਠਪਨੇਨੇਵ ਠਪਿਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਰਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਾਯ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਅਧਿਗਤਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਂ ਜਾਤਂ, ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵੂਪਸਮਸ੍ਸ ਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। **ਦੁਬ੍ਬਲਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਕਾਲਾਸੋਕਂ ਵਿਯ ਬਲਵਨ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਏਕਮਣ੍ਡਲਿਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀਵਿਸੇਸਜਨਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੇਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਬਾਹੁਲਿਯਾਨਮੇਵ , ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਕਾਤਿਪਿ ਨਾਮਂ। **ਭਿਨ੍ਨਕਾ**ਤਿ ਮੂਲਸਙ੍ਗੀਤਿਤੋ ਮੂਲਨਿਕਾਯਤੋ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗਾਕਪ੍ਪੇਹਿ ਚ ਵਿਸਦਿਸਭਾਵਂ ਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੂਲਸਙ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਿਕਸਙ੍ਗੀਤਿਂ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਦੀਘਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਸਿਤੋ ਤਂ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕਰਿਂਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਗਹਿਤਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਕਰਿਂਸੁ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਕਰਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ। **ਵਿਨਯੇ ਨਿਕਾਯੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਸੂ**ਤਿ ਵਿਨਯੇ ਚ ਅਵਸੇਸਪਞ੍ਚਨਿਕਾਯੇਸੁ ਚ।

''ਦ੍ਵੇਪਾਨਨ੍ਦ , ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੯) **ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਂ**। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਹਿ ਸਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਣੀਤੇ ਸੁਖੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯੋ। ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ ਸੁਖਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੯-੨੫੧) **ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਂ**। ਵੇਦਨਾਸਭਾਵੋ ਹਿ ਤਿਵਿਧੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤਾ। ''ਸੁਖਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੩) **ਨੀਤਤ੍ਥਂ**। ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨) **ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ**। ''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ''ਤਿਆਦਿਕਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧) **ਅਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤਂ** ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਂ ਠਪਯਿਂਸੁ**। ''ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ (ਕਥਾ॰ ੨੭੦) ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤਂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਠਪਯਿਂਸੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੪.੨੪) **ਬਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿ**ਅਤ੍ਥਂ ਬਹੁਂ ਵਿਨਾਸਯੁਂ**।

ਵਿਨਯਗਮ੍ਭੀਰਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯੇ ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਲੇਸਵਿਨਯੇਨ ਵਾ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਏਕਦੇਸਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਰੂਪਂ **ਸੁਤ੍ਤਂ,** ਸੁਤ੍ਤਪਤਿਰੂਪਕਂ ਵਾ ਅਸੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਕਣ੍ਡਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਕਲਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਛਪ੍ਪਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦਤ੍ਤੇਪਿ ਅਵਿਵਾਦਾਨਿ ਛਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਪਠਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਤਾਨਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਛਪ੍ਪਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਤੋ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **"ਛਪ੍ਪਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਅਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਕਰਣਾਦੀਨਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ ਮਞ੍ਜੁਸਿਰੀਤਿਆਦਿਕਂ, ਤਂ ਨਿਕਾਯਨਾਮਂ। **ਲਿਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ

ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਾਦਿਵਿਸੇਸਕਤਂ ਸਣ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਂ। ਸਿਕ੍ਕਾਦਿਕਂ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ**। **ਆਕਪ੍ਪੋ** ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਅਙ੍ਗਟ੍ਠਪਨਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸੋ।

ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਸ੍ਸਪਿਕੇਨ ਨਿਕਾਯੇਨ ਵਾਦੇਨ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾ **ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਨਂ** ਭੇਦਾ **ਸੁਤ੍ਤਵਾਦੀ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਭਿਜ੍ਜਥ** ਭਿਜ੍ਜਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਨ੍ਨਵਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾ ਵਾਦਾ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਵਾਦੋ, ਤੇਨ ਅਭਿਨ੍ਨੇਨ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਸਹ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਭਿਨ੍ਨਵਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਥੇਰਵਾਦਾਨਮੁਤ੍ਤਮੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਥੇਰ**-ਇਤਿ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਥੇਰਾਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ ਥੇਰੋ। ਕੋ ਸੋ? ਵਾਦੋ। ਥੇਰੋ ਵਾਦਾਨਮੁਤ੍ਤਮੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਾਦੇ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਮਥਨ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਾਦਾਨਂ ਪਟਿਸੇਧਨਲਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋ “**ਆਯਤਿਲਕ੍ਖਣ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾ

੧. ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਮਾਯਾਯ ਅਮਣਿਆਦਯੋ ਮਣਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ‘‘ਮਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਭੂਤੇਨ ਮਣਿਉਦਕਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਅਭੂਤਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਕਾਰਤ੍ਤਾ ਅਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਾ। ਯੋ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਮਾਯਾ…ਪੇ॰… ਭੂਤਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਤਥਾਪਿ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪੀਤਿ ਤਾਦਿਸੋ ਞੇਯ੍ਯੋ ਨ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਅਨੁਸ੍ਸਵਾ…ਪੇ॰… ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ**”ਤਿ।

ਛਲਵਾਦਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਸੋ ਸਚ੍ਚਿ… ਪੇ॰… ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ‘‘ਛਲਵਾਦਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਲਦ੍ਧਿ ਛਲਨ੍ਤਿ। **ਓਕਾਸਂ ਅਦਦਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਯਦਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਉਪਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੋ ਨ ਤਵ ਵਾਦੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਦੀਪਿਤੋ ‘‘ਰੂਪਞ੍ਚ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

“**ਤੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ “**ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**”ਤਿ ਵਦਤੋ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਕੋ ਪਨੇਤਿਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਪੁਰਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਯਥਾ ਭੂਤੇਨ ਸਭਾਵਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਸੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਯੇਨ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਂ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਸ ਵਿਸੇਸੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਵੇਦਨਾ ਨ ਰੁਪ੍ਪਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵਿਯ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਚੋਦਨੀਯਂ ਏਤਂ ਸਿਯਾ। ਅਵਜਾਨਨਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ

ਯੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਾਕਾਰੇਨੇਵ ਚੋਦੇਤਿ। ਅਵਜਾਨਨੇਨੇਵ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨੁਜਾਨਨਾਵਜਾਨਨਪਕ੍ਖਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸੇਹਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਨਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

“ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ”ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਵਚਨੇ ਦੋਸਂ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **“ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਾਪਿਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **“ਏਵਮੇਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਞ੍ਞ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਂ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ ਨਾਮਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਠਪਨਾਹਿ ਸਹ ਸਤ੍ਤਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂਵਜ੍ਜਨੇ ਵਾ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਠਪਨਾ ਨਾਮ ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਠਪਨਤੋ ‘ਅਯਂ ਤਵ ਦੋਸੋ’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਠਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨)। ਤੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਇਧਾਪਿ ਠਪਨਾਦ੍ਵਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕਮ੍ਮਪਞ੍ਚਕਭਾਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਭਾਵਂ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਗ੍ਗਹਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋਵ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਅਯਥਾਭੂਤਨਿਗ੍ਗਹਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਦੁਤਿਯੇ ਵਾਦਮੁਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕਭਾਵੋ ਪਟਿਕਮ੍ਮਪਞ੍ਚਕਭਾਵੋ ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

੨. **ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਸੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਮਿਸ੍ਸਕਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ’ਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬)। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਾਕਾਰੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਲਦ੍ਧਿਕੋ ਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਥਾ ਏਵਾਯਂ ਨਾਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਰਵਾਦੀ **“ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ”ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂਯੇਵ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਿ ਉਭਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਪੁਨ ‘‘ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਾ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਏਵਮਾਹਾ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਾ, ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਕਦੇਸੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਚ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਕਦੇਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ ਵੇਦਯਿਤਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਵੇਦਨਾ ਰੁਪ੍ਪਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਚ ਪਰਵਾਦੀ ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਸਭਾਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਾਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਤਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਵੋਹਾਰਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵੋਹਰਿਤਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਤਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਵੋਹਰਿਤਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋਵ ਦੋਸੋ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ ਵਾ ਨ ਵਾ। ਯਦਿ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਨ ਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤੇਨ, ਤਂਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਾਕਾਰੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਅਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਚ ‘‘ਯਥਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਾਕਾਰੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੋ ਅਨੁਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਤਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਾਕਾਰੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤਾ ਅਨੁਜਾਨਨਸ੍ਸ ਨ ਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਇਦਮੇਵ ਵਚਨਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤਂ ਛਲਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾ **ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਜਾਨਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਹਿ ਅਹਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ **ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਜਾਨਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਹਿ ਤ੍ਵਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛਲਵਾਦੋ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਤਿ। ਤੇਨ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤਂ ਛਲਵਾਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ

‘‘ਛਲਵਾਦੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਛਲਵਾਦਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਠਪਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹਪ੍ਪਟਿਕਮ੍ਮਾਨਂ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਪਕ੍ਖਟ੍ਠਪਨੇਨ ਵਿਨਾ ਪੁਰਿਮਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਅਵਜਾਨਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਵਾ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਨੁਜਾਨਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਆਰੋਪੇਤੁਨ੍ਤਿ।

੩. **ਤਵਾ**ਤਿ, **ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤੇ ਸਾਮਿਉਪਯੋਗਵਚਨਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਤ੍ਵਂਯੇਵ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਆਹ।

੪-੫. **ਚਤੂਹਿ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਉਪਨੀਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ‘‘ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਮ, ਹਞ੍ਚੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਯਾ ਮਮ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਮਯਾ ਤਵ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਚਤੂਹਿ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਕਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਤੇਨ ਨਿਯਾਮੇਨ ਦੁਕ੍ਕਟਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਹ ਉਪਨੀਤਤ੍ਤਾ ਅਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਗਮਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਮੇਵ **ਤੇਨ ਹਿ ਯਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ ਹਞ੍ਚਿ…ਪੇ॰… ਇਦਂ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵਨਿਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੭-੧੦. “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ “**ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਯਦਿ ਕਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਨਾਯਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਰੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਰਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਰਲਦ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਓਕਾਸਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**”ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਪਾਠੇ। **ਯਸ੍ਮਾ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਰੀਰਤੋ ਬਹਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸਭਾਵੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਸਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸ ਸਰੀਰਤਦਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪਲਦ੍ਧਿਓਕਾਸੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

੩. ਕਾਲਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. **ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਜਾਤਿਕਾਲਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਜਾਤਿਕਾਲੇ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਜਾਤਿਕਾਲੇਸੁ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਸਂ ਪਠਮਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਠਮੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ, ਕਿਂ ਤਂ? ਪਾਠਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧਾਪਿ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਬਦਾ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕਦਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

੪. ਅਵਯਵਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਤਤਿਯਨਯੇ ਚ ਯਸ੍ਮਾ **"ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਾਦਿਸਮੇਵਾ"**ਤਿ।

ਓਕਾਸਾਦਿਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੨. ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. **ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹਪਞ੍ਚਕਂ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਨ੍ਤਿ ਚ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਂ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇ ਸਰੂਪੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ''ਯਸ੍ਮਾ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸ ਚ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਟਿਕਮ੍ਮਕਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਕਮ੍ਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਂ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਦਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਆਗਤੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਨੁਲੋਮੇ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਂ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਤਤ੍ਥ** ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮੁਖੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਮੂਲਕਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕਪਾਲ਼ਿ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਪਾਲ਼ਿ ਚ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ੀਤਿ। ਤਂ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਆਗਤੇ ਸਰੂਪੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ''ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੇ ਅਨੁਲੋਮੇ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭-੨੭. **ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਂ, ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਵਾ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਂਸਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਯਥਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨਞ੍ਞੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ **ਸਮਯੋ**। ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਤਂ ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੧੬) **ਸੁਤ੍ਤਂ**। ਅਨੁਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਤਦੁਭਯਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਮਯਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾ"**ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ। ''ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਪਰਵਾਦੀ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਹਿ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ...ਪੇ॰... ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ**

ਪਟਿਜਾਨਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਚ ਤਯਾਪਿ ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਚੋਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਰੇਨਪਿ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾ ਲਦ੍ਧਿਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋਤਿ ਸੋਪਿ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਪਰੋ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਸਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸਤਿ ਚ ਸਭਾਵੇ ਠਪਨੀਯਤਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਪਨ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ।

ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮-੩੬. **ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾ ਚਾ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮਾਨਤਾ ਨੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤਾਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਏਕਵੀਸਾਧਿਕਾਨੀ’’ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, **ਵੀਸਾਧਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਪਨ ਪਠਿਤਬ੍ਬਂ।

੩੭-੪੫. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਿ ਅਨੁਜਾਨਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਆਹ “**ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਪਟਿਕਮ੍ਮਪਞ੍ਚਕਸਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਂਸਨ੍ਦਨੇਪਿ ‘‘ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ’’ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਪਾਠੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵਾਦਮੁਖੇਸੁ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ‘‘ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ‘‘ਪਟਿਕਮ੍ਮਪਞ੍ਚਕ’’ਨ੍ਤਿ।

ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬-੫੨. ਏਕਧਮ੍ਮਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਦਿਏਕੇਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਹਿ ਅਯਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਕਦੇਸਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹੋ ਸਿਯਾਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨੋਕਾਸਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ “**ਅਯਞ੍ਚ ਅਨੁਯੋਗੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਕਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਏਵਂ ਸਕਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਸਕਲਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਨਿਵਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਕਲਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ‘‘ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰੋਪਨਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਭਾਗਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋਤਿ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਸਭਾਗਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਰੂਪਵਜ੍ਜੇ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵਦਤਿ। ‘‘ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਨਾਸੇ ਵਿਨਾਸਾਪਤ੍ਤਿਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ “**ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ ਚੇਵਾ**”ਤਿ। ਤੀਸੁ ਪਨ **ਸਮਯਵਿਰੋਧੇਨ** ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਪਿਚ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਹਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸਂਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਂਸਨ੍ਦਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪. ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮੇਤਿ ਇਦਂ ਯਂ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਛਲਵਸੇਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ 'ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ'ਨ੍ਤਿਆਦੀ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੪), ਤੇਨ ਪਨ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਨ ''ਪਟਿਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫-੫੯. ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਦੇਵ ਏਕਤ੍ਤਂ ਪਰੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਹਿ ਅਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤਂ, ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿਪੁਗ੍ਗਲ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਕਥਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਯਥਾ ਚ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ-ਰੂਪ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤਂ ਵਿਭਾਗਂ ਵਦਤੋ ਰੂਪਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਂ ਪਸਙ੍ਗੋ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਂ ਵਦਤੋ ਯਥਾਆਪਾਦਿਤੇਨ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੦. ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੫) ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਤ੍ਥੀਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧-੬੬. ਰੂਪਕਾਯਾਵਿਰਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਰੂਪਕਾਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ"**ਤਿ ਆਹ। ''ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯਾ"**ਤਿ। **ਵੀਤਰਾਗਸਬ੍ਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਕਾਮੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਆਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਚ ''ਕਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੭. ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨਮੇਤਂ, ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਾਰਣਭੂਤਾਯ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਤਂ ਮਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੮) ਆਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਂ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਗਤਿਅਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯-੭੨. "ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਤੇਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ'ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ'ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ ਪਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੯੧. ਯੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ''ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ , ਸੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰਯੂਪਗਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਞ੍ਞੂਪਗਸ੍ਸ ਅਰੂਪੂਪਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰਾਭਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਚੁਤਿਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯੇ ਪਨ ਚੁਤਿਕਾਲੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚ ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੂਪਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰਾਭਵਂ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਅਨੁਰਾਭਵਭਾਵਤੋ ‘‘ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿ ਅਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ।

੯੨. **ਅਵੇਦਨੋਤਿਆਦੀਸੁ ਤਦਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਭਵਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਸਞ੍ਞਾਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੁਪਪਤ੍ਤਿਂ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੇਪਿ ਹਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

੯੩. **ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਨ੍ਧਨੁਪਾਦਾਨੋ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਇਨ੍ਧਨੇਨ ਰੂਪਾਦਿਉਪਾਦਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਾਦਿਨਾ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਦਤਿ।

ਗਤਿਅਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੯੭. **ਨੀਲਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੀਲੋਤਿਆਦੀਸੂ**ਤਿ ‘‘ਨੀਲਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੀਲਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨੀਲਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੀਲੋਤਿ, ਤਦਾਦੀਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੮. **ਛੇਕਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਛੇਕਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕੁਸਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ। ‘‘ਕੁਸਲਂ ਵੇਦਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੧੨. **ਇਦਾਨਿ** …ਪੇ॰… **ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਮਾਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੧੫. ‘‘ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਸੋ ਰੂਪਵਾ’’ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਚਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ **‘‘ਯਸ੍ਮਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੧੬. **ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਰਿਦੀਪਿਤਸ੍ਸ ਸਰਾਗਾਦਿਚਿਤ੍ਤਯੋਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੧੮. **ਯੇਨਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਰਣਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੩. **ਕਰਣਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕਪ੍ਪਯੋਜਕਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ।

੧੨੪. ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **‘‘ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਮੇਵ ਤਸ੍ਸਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੨੫. **ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਸ੍ਸ ਯੋ ਕਾਰਕੋ, ਤੇਨਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕੇਨਪਿ ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਜਨਿਤਤਾਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਾਨਂ ਕਾਰਕਪਰਮ੍ਪਰਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੭੦. ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨਾਤਿ ''ਸੋ ਕਰੋਤਿ ਸੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਤੀਤਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੬) ਵਿਰੋਧਭਯਾ।

੧੭੧. ''ਇਧ ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੇਚ੍ਚ ਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮) ਵਚਨਤੋ ਕਮ੍ਮਕਰਣਕਾਲੇ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸਂਵੇਦਨਕਾਲੇ ਚ ਸੋਯੇਵਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਯਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਯਂਕਤਂ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ? ਮਾ ਹੇਵਂ ਕਸ੍ਸਪਾ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮) ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੭੬. ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤਨ੍ਤਿ ਸੋਯੇਵੇਕੋ ਨੇਵ ਸੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਅਸਯਂਕਾਰਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਪਿਚਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨੇਵ ''ਸੋ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਖੋ ''ਸੋ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਕਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤਰਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਂ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਰਕਵੇਦਕਿਚ੍ਛਾਯ ਠਤ੍ਵਾ ''ਸੋ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਂ ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਾਯ ਆਪਨ੍ਨਵਸੇਨਾਪੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ''ਸੋ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਏਕੇਕਸ੍ਸੇਵ ਚ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਨੁਯੋਗੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ''ਇਧ ਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਜਾਨਨਾਦਿਕਾਰਣਂ ਏਕਤੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਲ੍ਯਾਣਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੪. ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੩. ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਸਾਧਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਇਦ੍ਧਿਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਤੀ''ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਅਨੁਯੋਗੋ ਚ ''ਹਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਇਦ੍ਧਿਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਤੀ''ਤਿ ਠਪਨਾ ਚ ''ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ''ਤਿਆਦਿ ਪਾਪਨਾ ਚ ਆਦਿਸਦ੍ਦਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਦਭਿਞ੍ਞਾਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਾਧਨਂ **"ਅਰਹਤ੍ਤਸਾਧਨਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਰਹਤੋ ਹਿ ਸਾਧਨਾ ਤਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਸਾਧਨਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫-੧੮. ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੯. ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿ ਤਤਿਯਕੋਟਿਭੂਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਅਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਂ ਤਤਿਯਕੋਟਿਭੂਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਗੂਹਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੯. ਪਟਿਵੇਧਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੮. ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਵੇਦਨੇਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਵੇਦਨਸ੍ਸ ''ਸੁਖਿਤੋਸ੍ਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੋਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਜਾਨਨਂ ਪਜਾਨਨਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਸਮਤ੍ਥਤਞ੍ਚ।

੨੨੮. **ਲਕ੍ਖਣਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਮਨੰ ਸਹਰੂਪਭਾਵੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਵਿਨਾਰੂਪਭਾਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੩੭. **ਇਮਾ ਖੋ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਅਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਇਮਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਯਾਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵੋਹਰਤਿ ਅਪਰਾਮਸੰ, ਯੋ ਸਚ੍ਚੋ ਮੋਘੋ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਦਨੁਪਲਬ੍ਭਤੋਯੇਵ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਵਸੇਨੇਵ ਵੋਹਰਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਨੇ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਯਥਾ ਸਮੇਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਰਾਮਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਇਤੋ ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਥਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਕਾਰਣੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਥਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਟਿਵੇਧਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾ

੧. ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੯. ''ਦ੍ਵੇਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੫) ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਪਰਿਹਾਨਿਲਦ੍ਧਿਯਾ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਗਾਮਿਆਦੀਨੰ ਪਰਿਹਾਨਿਲਦ੍ਧਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਰਹਤੋਪਿ ਪਰਿਹਾਨਿੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸਪਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸਪੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

"ਤਤਿਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧੀ"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇਸੁ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਕਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਤਤਿਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧੀ**"ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਯੇਵ ਨਿਯਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸੋਯੇਵ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ''ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਯਤੋਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਹੀਤਿ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੰਸਨ੍ਦਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੧. **ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਫਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, ਤਤੋ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਠਾਨੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਵਾਯਾਮੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਤੰ।

੨੬੨. **ਅਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਝਾਨਲਾਭੀ**ਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਨ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਭਜਾਪਿਯਮਾਨੋ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨ

ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਭਜੇਯਜਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਂਸਨ੍ਦਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੫. **ਉਤ੍ਤਮਹੀਨਭੇਦੋ** ''ਤਤ੍ਰ ਯਾਯਂ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਖਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਉਭਯੇਨੇਵ ਪਣੀਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੨) ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਮੁਤਸਦ੍ਦੋ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਫੁਸਨਾਰਹ"**ਨ੍ਤਿ।

੨੬੭. **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਾਯ ਚੇਵ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਯਥਾਕਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾ

੧. ਸੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੯. **"ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਦੁਪਰੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਾਨੇਹੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧) ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

੨੭੦. **"ਗਿਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਦੇਵਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਯਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਨ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਯਦਿ ਚ ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਤਾ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

੨੭੧. **ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਪਞ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀਸਕਵਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਹਨ੍ਤਰਿਕਾ ਪਞ੍ਹਾ।

ਸੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਂਸਨ੍ਦਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੩. **ਰੂਪਾਵਚਰਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਸੋ ਇਧਵਿਹਾਯਨਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਇਧ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਅਨਾਗਾਮੀ ਇਧਵਿਹਾਯਨਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਲਦ੍ਧਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਕਥਂ ਸਮੇਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮੀ ਏਵ ਅਨਾਗਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮਿਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਧ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਧੇਵ ਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਂ ''ਇਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਂ ''ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਰਹਾ''ਤਿ।

ਸਂਸਨ੍ਦਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਓਧਿਸੋਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੪. ਓਧਿਸੋ ਓਧਿਸੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕਦੇਸੇਨ ਏਕਦੇਸੇਨਾ**"ਤਿ ਆਹ।

ਓਧਿਸੋਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਜਹਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਨਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੦. ਕਿਞ੍ਚਸਬ੍ਭਾਵਨ੍ਤਿ ਤੀਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤੰ। ਤੰ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਂ ਯਦਿ ਤੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਏਵ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਪਹੀਨਾਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਏਤੰ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਪਹੀਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਨ ਕਦਾਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਕਿਞ੍ਚਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਜਹਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ

੧. ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੨. ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਰੀਰੇ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਿਰਸਿ ਪਾਦਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚਕ੍ਖੂਨੀਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਬਾਲਕਾਲੇ ਯੁਵਤਾ, ਵੁਡ੍ਢਕਾਲੇ ਬਾਲਤਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਂ। **ਸਬ੍ਬੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨੀਲਾਕਾਰੇਨ ਪੀਤੰ, ਪੀਤਾਕਾਰੇਨ ਲੋਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਸੋਤੰ, ਸੋਤਸ੍ਮਿਂ ਘਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ। **ਅਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਗਰਹਿਤੰ ਵਦਤਿ, ਤੰ ਪਨ ਏਕਸਭਾਵਂ। ਕਥੰ ਪਨ ਏਕਸਭਾਵਸ੍ਸ ਯੋਗਰਹਿਤਤਾਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨਾਨਾਸਭਾਵਾਨਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾਨੰ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨੰ ਮੇਣ੍ਡਕਾਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਯੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਸੁ ਹੋਤਿ ਯੋਗੋ, ਤੇਨ ਰਹਿਤੰ ਏਕਸਭਾਵਂ ਅਯੋਗਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਦਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਾਲਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੫. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਪਹਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਮੇਵ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਅਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੇਨ ਰੂਪਸਦ੍ਦੇਨ ਚਾਤਿ ਉਭੋਹਿਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਨ ਰੂਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਵਤ੍ਥੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਭਾਵਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਰੂਪਸਮੂਹੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਸ੍ਸ ਓਦਾਤਭਾਵਵਿਗਮੇ ਵਿਗਮਾਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਰੂਪਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਵਿਗਮੇ''ਤਿ।

ਕਾਲਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੮. **ਅਨਾਗਤੰ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ** ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤੰ ਅਨਾਗਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਨ੍ਤੁੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਨ੍ਤੁੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਾਗਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਕਿੰ ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਾਵਿਗਮਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਭਾਵਾਨੁਪਰਮੰ ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਨਾਗਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਾਵਤੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੂਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਨ੍ਤੁੰ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਭਾਵਾਨੁਪਰਮੰ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਮ੍ਮੇ ਸਸਵਿਸਾਣੇ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨ ਹੋਤਿਭਾਵਾਨੁਪਰਮੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਅਥ ਨਾ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਕਾਲਨਾਨਤ੍ਤੇਨ। **ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਾਨਤ੍ਤੇਨ। ਅਤ੍ਥਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਪਨ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿਭਾਵੰ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਗਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੰ ਕਥੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਤ੍ਥਾਨਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਾ ਅਨਾਗਤਭਾਵੋਤਿ। **ਪੁਰਿਮੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਹੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦੋਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਦੋਸੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਹੰ ਪੁਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਚੋਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਥਾਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤੀਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਸੋ ਕਾਲਨਾਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਅਨਾਗਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਕਥੰ ਹੋਤੀਤਿ? ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਜਾਨਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕੇਕਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪੀਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਏਕੇਕੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਏਕੇਕਮੇਵ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ "**ਏਕੇਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵਚਨੇਪਿ। ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਨਾਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਾਮਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਿਤੰ, ਤਥਾ ''ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । **ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ** ਵਿਯਾਤਿ ਏਤੇਨ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨ ਪਟਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਭਾਵੋ ਚੋਦਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਅਨਾਗਤਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਨਾਮਤਾਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਤੀਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੦. **ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਞਾਣੰ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਨਵਚਨੇਨ ਕਥੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਤੀਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਰਹਨ੍ਤਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੧. ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਰੋਧੋ ਅਰਹਤੋ ਸਰਾਗਾਦਿਭਾਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਅਨਾਨਤ੍ਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਅਫਲਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਰਹਨ੍ਤਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਦਸੋਧਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੫. ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤੀਤਅਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਏਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਨ੍ਵਾਤੀਤਭਾਵਤੋ ‘‘ਅਤੀਤੰ ਨ੍ਵਾਤੀਤੰ, ਨ੍ਵਾਤੀਤਞ੍ਚ ਅਤੀਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਤੀਤਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਦੋਸੋ ਯਥਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਨ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

ਪਦਸੋਧਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਏਕਚ੍ਚੰਅਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ

੧. ਅਤੀਤਾਦਿਏਕਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੯. ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਾਸੀਨਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਅਵਿਪਾਕਾਨੰ। ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਥੰ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਿ ‘‘ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੰ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੰਅਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੧. ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯਏਵ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਭੇਦਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਯਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਭੇਦਾਨੰ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਹੇਵਤ੍ਥਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੪. ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਹੇਵਤ੍ਥਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਰੂਪਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੭. ਅਧਿਮਾਨਿਕਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇ ਹਿ ਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਰਾਗਾਵ, ਬਾਹਿਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਧਿਮਾਨਿਕਪੁਬ੍ਬਾ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਿਯੁਂ।

੩੦੮. ਵਚਸਾਯਤ੍ਤੇਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤੇ, ''ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ ਪਨ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਯਂ ਵਿਯ ਕਾਰਣਤ੍ਤੇਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਪਰੂਪਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਚੀਭੇਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੬. ਵਚੀਭੇਦਕਥਾਯਂ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਸਮੁਦਯੋਤਿਆਦੀਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੨੮. ਯੇਨ ਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਇਦਂ ਵਚੀਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਏਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤੇ ਆਰੋਪਿਤੇ ਵਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

੩੩੨. ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਚੀਭੇਦਂ ਇਚ੍ਛਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਭਿਭੂਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਵਚੀਭੇਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੫. ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾਯਂ **ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿ...ਪੇ॰... ਆਦਿਵਚਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇਯੇਵ ਏਵਂ ਯਾਵਤਾਯੁਕਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤੇਨ ਪਨ ''ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੋਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦ ਥੋਕਂ ਵਿਸਦਿਸਂ) ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਅਡ੍ਢਕਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਰਿਮਾਯ ਚ ਵਸ੍ਸਸਤਾਦਿਟ੍ਠਾਨਾਨੁਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਰੋਧੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੋ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੯. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾਯਂ **ਅਥ**ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਏਕਮਗ੍ਗਭਾਵਤੋ ਨ ਏਕਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਉਪਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ।

੩੪੪. ਤਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤੇ।

੩੪੫. ਅਟ੍ਠਹਿ ਞਾਣੇਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣੇਹਿ ਸਹ ਅਟ੍ਠਸੁ ਗਹਿਤੇਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਕਥਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਵੋਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੭. ਵੋਹਾਰਕਥਾਯਂ **ਉਦਾਹੁ ਸੋਤਾਦੀਨਿਪੀ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੁਲੋਕਿਯੇਸੁ ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਸੁ ਵਿਸਯਸ੍ਸੇਵ ਲੋਕੁੱਤਰਭਾਵੋ, ਨ ਵਿਸਯੀਨਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ। ਯਥਾ ਚ ਵਿਸਯੀਨਂ ਲੋਕੁੱਤਰਭਾਵੋ ਅਸਿਦ੍ਧੋ, ਤਥਾ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਸਿਦ੍ਧਲੋਕੁੱਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਲੋਕੁੱਤਰਤਾ, ਏਵਂ ਸੋਤਾਦੀਨਂ ਆਪਨ੍ਨਾਤਿ ਕਿਨ੍ਤਿ ਤਾਨਿਪਿ ਲੋਕੁੱਤਰਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਦਿ ਲੋਕੁੱਤਰੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਲੋਕੁੱਤਰੋ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਲੋਕੁੱਤਰੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਪਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਕੁੱਤਰਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। "**ਲੋਕਿਯੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿ ਉਦ੍ਧਟਂ, "**ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸੋਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। **ਅਨੇਕਨ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤੋ ਲੋਕਿਯੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯੇ ਲੋਕੁੱਤਰੇ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਨੇਕਨ੍ਤਭਾਵੋ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵੋਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੩. **ਦ੍ਵੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਿਰੋਧੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕੁੱਤਰੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵਿਨਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਸਮੁਦਾਚਰਣਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ , ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਙ੍ਗਾਤਿ। ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੋਧੋ ਚ ਅਸਮੁਦਾਚਰਣਨਿਰੋਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੪. **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਅਸਾਧਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੮) ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਾਵਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ''ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੩) ਉਦ੍ਦੇਸਮੱਤੇਨਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯੱਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ "**ਅਸਾਧਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਜਾਨਨਮੱਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸੱਤਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯੱਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੪੪) ਵੁੱਤਂ, ਨ ਯਥਾਵੁੱਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯੱਤਞਾਣਂ ਤਥਾਗਤਬਲਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। "**ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਮੱਤਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ, ਏਵਂ ਪਨ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨ "**ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਕਥਮਯਂ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ।

੩੫੬. **ਸੇਸੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ** ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਞਾਣਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣੱਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਪਕ੍ਖਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੭. ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨਂ ਕਥਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਪਣਿਧੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਨ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬੇਨ ਤੇਨ ਰਹਿਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੬. **ਞਾਣੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਕੋ ਦੋਸੋਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਦੋਸੋ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਤਾਯ “**ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤਿ ਚ ਦੋਸੇ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਵਯਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਵਚਨਸ੍ਸ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਵਚਨਮੇਵਾਤਿ। ਏਕਦੇਸੇਨ, ਏਕਦੇਸੇ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ ਏਕਦੇਸੋ ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ “**ਭਾਵਨਪੁਂਸਕ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਟਾਦਯੋ**ਤਿ ਕਟਪਟਾਦਯੋ। **ਏਕੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨੇਵ ਫਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੮. ਅਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਕ੍ਖਣੇਪਿ ਅਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪਹੀਨਾ ਏਵ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਅਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਗ੍ਗਹਣਂ** ਕਰੋਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੧. **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ** ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤ੍ਤਾ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. **ਉਪਤ੍ਥਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵਿਸਯਾਨੁਭਾਵਗੋਚਰੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਕਤਬਲਾਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮਤ੍ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਾਪਾਥਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਆਪਾਥਂ ਨਾਗਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਦੀਪਕਂ ਆਨੁਭਾਵਗੋਚਰਾਨਮੇਵ ਅਸਦਿਸਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਯਾਦਿਸੋ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋਤਿ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਂ ਨ

ਵਿਸਯਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਅਥ ਖੋ ਯਾਦਿਸੇ ਵਿਸਯੇ ਆਨੁਭਾਵਗੋਚਰਵਿਸੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਰੂਪਵਿਸਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਗੋਚਰਵਿਸੇਸੋਵ ਵਿਸੇਸਂ।

ਨ ਚ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਤਿ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਕਾਲੇ ਪੁਰਿਮਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵਾਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਪਚ੍ਚਯਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਤਾਸਾਧਨਤ੍ਥਂ। **ਰੂਪਾਵਚਰਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਿਕਾਨੀਤਿ ਸੋ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸ ਨਯੋ "**ਅਰੂਪਾਵਚਰਿਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਅਰੂਪਾਵਚਰਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਨ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੭੪. **ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ**, ਯੇਨ ਤੀਣਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਰਭਾਵਂ ਵਦਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੭. **ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਜਾਨਨਕਿਚ੍ਚੇ। ਤਂਕਿਚ੍ਚੇਯੇਵ ਪਨ ਪਰੋ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਤੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਭਾਵਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਤੋਤਿ।

ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਂਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੯. ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਸਂਵਰਾਸਂਵਰਸਬ੍ਭਾਵੋ ਆਟਾਨਾਟਿਯਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ "**ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਸੁਗਤਿਕਥਾਯਂ ''ਤਾਵਤਿਂਸੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਦੇਵਾਨਂ ਸੁਰਾਪਾਨਂ, ਸਕ੍ਕਦੇਵਾਨਂ ਸੁਰਾਪਾਨਨਿਵਾਰਣਂ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਸੁਰਾਪਾਨਂ ਅਸਂਵਰੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ।

ਸਂਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗੋ

੧. ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੭. **ਗਿਹਿਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਗਿਹਿਛਨ੍ਦਰਾਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵ "**ਗਿਹੀ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਬਜ੍ਞਜਨਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੮. **ਅਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਯਂ ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ ਨ ਵਦਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਤੂਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਯਥਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭. **ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਾ''ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭੂਮਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ। ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਯੇਨ ਸੁਪਨ੍ਤੋ ਸਜ੍ਝਾਯਾਦਿਪਸੁਤੋ ਚ ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਬੋਧਿਯਾਬੁਦ੍ਧੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੮. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਬੋਧਿਭਾਵਤੋ। ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਅਨੁਯੋਗੋ ਚ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਬੋਧਿਯਾਬੁਦ੍ਧੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਲਕ੍ਖਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੨. **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ** ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਸੁ ਅਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਲਕ੍ਖਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਲਕ੍ਖਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੩. ਠਪੇਤ੍ᩅ◌ਾ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣੇਨੇᩅ ਤੇ ‘‘ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਾ ਨਰਾ’’ਤਿ ᩅ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕੇᩅਲਞ੍ਚ ਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਨ ਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਬਜਾਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੪੧੩. ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨੇᩅ◌ਾਤਿ ਅᩅਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾᩅ◌ਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ᩅ◌ਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਜਹਨਤੋ ਏᩅ◌ਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ᩅ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਅਭਾᩅ**◌ਾਤਿ ਅᩅਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾᩅ◌ਾ **ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ᩅਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ **“ਅਨᩅਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਏᩅ◌ਂ ਸਤਿ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ᩅ◌ਾ ਸਕᩅ◌ਾਦਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥᩅਗ੍ਗᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਮᩅਗ੍ਗੋ

੧. ᩅ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੪੧੮. ਫਲਞਾਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **“ᩅ◌ਿਮੁਤ੍ਤਾਨੀ”ਤਿ** ᩅ◌ਾ ਤਦਙ੍ਗᩅ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭਾᩅਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਾਨਂ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ **“ਅᩅ◌ਿਮੁਤ੍ਤਾਨੀ”ਤਿ** ᩅ◌ਾ ਨ ᩅਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ᩅ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ᩅ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਸੇਖਞਾਣਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੪੨੧. ਨ ਪਨੇਤਂ ਅਸੇਖਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਸੇਖᩅ◌ਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਸੇਖਮੇᩅ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਨ ਪਨ ਅਸੇਖਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸੇਖਞਾਣਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ᩅ◌ਿਪਰੀਤਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੪੨੪. ਨ ਪਥᩅ◌ੀਯੇᩅ◌ਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਪਥᩅ◌ੀਯੇᩅ, ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥᩅ◌ੀਯੇᩅ ᩅ◌ਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿᩅ◌ਿਪਰਿਯੇਸੋ ਪਨ ᩅ◌ਿਪਰੀਤਞਾਣਂ ਨਾਮ**ਾਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣੇਪਿ ਞਾਣᩅ◌ੋਹਾਰਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ᩅ◌ਾ ᩅਦਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ᩅ◌ਿਪਰੀਤਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਯਾਮਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮-੪੩੧. ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨੁਗਤਿਕਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਭਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। **ਪਠਮਪਞ੍ਹਮੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯਾ''ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਾਨੁਯੋਗਤੋ ਪਭੁਤਿ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ''ਚਤੁਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੨-੪੩੩. ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਞਾਣਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵਾਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਞਾਣਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਅਨਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਞਾਣਂ ਞਾਣਮੇਵਾਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਞਾਣਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਮ੍ਮੁਤਿਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਰਿਯਸ੍ਸ ਏਤਂ ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੪-੪੩੫. ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਉਭਯਸ੍ਸਪਿ ਸਚ੍ਚਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੬-੪੩੮. ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਰਿਮਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਪਟਿਞ੍ਞਾ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਮਨਸਿਕਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮੁਦਾਯਮਨਸਿਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੯-੪੪੦. ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀਤਿ ''ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਾਗਤੇਪਿ ਞਾਣਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੧-੪੪੨. ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਂ ਵਚਨਂ, ਅਨੁਜਾਨਨਵਚਨਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਸਨ੍ਤਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਭਙ੍ਗਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਨ੍ਤਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਫਲਞ੍ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੩-੪੪੪. **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਫਲਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਚ ਬਲੇਨ ਫਲਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਫਲਞ੍ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੬. ਛਟ੍ਠਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੫-੪੪੭. **ਅਨਿਯਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਅਨਿਯਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਏਤਸ੍ਸ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਨਿਯਤਤਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋ ਨਿਯਾਮੋ, ਸੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੧. **ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਠਿਤਤਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਭਾਵੋਯੇਵ। ਏਤੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵੋ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ**ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ “**ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੨-੪੫੪. **ਵਤ੍ਥੁਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾਦਿ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿ ਚ। ਬਾਧਨਪਭਵਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਲਕ੍ਖਣੇਹਿ **ਲਕ੍ਖਣਸਚ੍ਚਂ** ਬਾਧਨਾਦਿ।

ਸਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੭-੪੫੯. **ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਕਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਾਧੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਨ ਅਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। **ਵੋਦਾਨਞ੍ਚ** ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯਾਯੋਵ। **ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ** ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਸਾਧਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਛਟ੍ਠਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਤ੍ਤਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੧-੪੭੨. ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੩-੪੭੪. ਨਾਨਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਤਿਲਮ੍ਹਿ ਤੇਲਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ''ਨ ਹੇਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਚੇਤਸਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੫-੪੭੭. ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾਦਿਵਿਰਹਿਤਾ ਸਹਜਾਤਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਹਜਾਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ"**ਤਿ।

ਚੇਤਸਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੮. ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਚੇਤਸਿਕੋਵ ਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨਂ, ''ਦਿਯ੍ਯਤੀਤਿ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੭੯. ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਫਲਦਾਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਨਿਟ੍ਠਫਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਫਲਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਦਾਨਭਾਵੋ, ਤਨ੍ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤਮਾਹਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵਾਹ **"ਨ ਹਿ ਅਚੇਤਸਿਕੋ ਅਨ੍ਨਾਦਿਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤੀ"**ਤਿ। **ਇਟ੍ਠਫਲਭਾਵਨਿਯਮਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਵਿਯ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਤਾ ਦਾਨਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਨ੍ਤਂ ਪਨ ਇਟ੍ਠਫਲਮੇਵਾਤਿ ਨਿਯਮਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਰੇਨਾਤਿ ''ਦਿਯ੍ਯਤੀਤਿ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। **ਨ ਪਨ ਏਕੇਨਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ''ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋਵ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਸਕਵਾਦੀਵਾਦਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ''ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਂ ਪਰਵਾਦੀਵਾਦੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਞ੍ਚ, ''ਚੇਤਸਿਕੋਵ ਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ''ਚੇਤਸਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਨ ਸਾਧੇਤੁਂ ''ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਕਵਾਦੀਵਾਦੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਵਾ ''ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਧੇਤੁਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨਸਾਧਨਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਪਨ ਏਕੇਨਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਰਵਾਦੀਵਾਦੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ''ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਚੇਤਸਿਕੋਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ''ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ

ਚ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋਵ਼ਾਤਿ। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਇਟ੍ਠਫਲੋਤਿ ਇਟ੍ਠਫਲਾਭਾਵਮਤ੍ਤੁਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਟ੍ਠਫਲਭਾਵਮਤ੍ਤੁਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵ਼ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ''ਇਟ੍ਠਫਲਾਭਾਵਮਤ੍ਤੁਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਾ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ। **ਸਙ੍ਕਰਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਇਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠੇਨ ਦਾਨਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਰਿਭੋਗਮਯਪੁਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩. ਪਰਿਭੋਗਮਯਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਵ਼ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਰਿਭੋਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੮੫. **ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਵਸੇਨ। ਪਞ੍ਚਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਵ਼ਿਯ ਏਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮੋਧਾਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਫਸ੍ਸਾਦੀਨਮੇਵ ਪਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੮੬. **ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਪੁਞ੍ਞਭਾਵਤੋ ਪਰਿਭੋਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵ਼ਾਦੋ ਹੀਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਹੀਨੇ ਸਕਵ਼ਾਦੀਵ਼ਾਦੋ ਬਲਵ਼ਾ। ਚਾਗਚੇਤਨਾਯ ਏਵ ਹਿ ਪੁਞ੍ਞਭਾਵ਼ੋ ਏਵ਼ਂ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਪੁਞ੍ਞਭਾਵ਼ੇ ਚਾਗਚੇਤਨਾਯ ਏਵ ਪੁਞ੍ਞਭਾਵ਼ੋਤਿ ਆਹ "**ਸਕਵ਼ਾਦੀਵ਼ਾਦੋਵ ਬਲਵ਼ਾ**"ਤਿ।

ਪਰਿਭੋਗਮਯਪੁਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਇਤੋਦਿਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੮-੪੯੧. **ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਚੀਵਰਾਦਿਨਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਵ਼ਾ ਚੀਵਰਾਦਿਦਾਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਯਂਕਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵ਼ਿਨਾਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਯਂ ਇਤੋ ਚੀਵਰਾਦਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨ ਤੇਨ ਯਾਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਕਥਂ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯੁਂ...ਪੇ॰... ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸਪੀਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਇਤੋਦਿਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਥਵ਼ੀਕਮ੍ਮਵ਼ਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੨. **ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਖਵ਼ੇਦਨੀਯਾਦਿਭੇਦੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਫਸ੍ਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਵ਼ਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਵਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਸੋ ਚ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਜ੍ਜਨੇ ਚਕ੍ਖੁਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। **ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਵ਼ਿਪਾਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਵ਼ਿਪਾਕੇ ਏਵ ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਮੇਵ ਪਤ੍ਥਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵ਼ੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵ਼ਾ ਤਣ੍ਹਂ ਉਪਾਦਾਨਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਭਾਵ਼ਿਤਂ। **ਮੂਲਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵ਼ਿਪਾਕਵਟ੍ਟਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਂ, ਕਮ੍ਮਸਹਾਯਂ ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ।

੪੯੩. ਸਕਸਮਯਵਸੇਨ ਚ ਚੋਦਨਾਯ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤੇਸਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੪੯੪. ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਪਥਵਿਯਾਦੀਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਤਂਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਥਵੀਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਜਰਾਮਰਣਂਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੫. ਸਮ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਾਤਿ ''ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੯੬. ਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ **ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਕਤਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੪੯੭. ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਤਾ ਜਰਾਯੇਵਾਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਂ **ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਮੇਵਾਤਿ।

ਜਰਾਮਰਣਂਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੦. ਵ**ਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਟ੍ਟਂ।

ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਵਿਪਾਕੋਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭੂਤਤੋਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਰਿਮਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਚੋਦਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਿਪਾਕੋਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤ੍ਤਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਛਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੩-੫੦੪. ਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਣ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਦਿਸਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿ।

ਛਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੫. ਅਤਿਦੂਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਿਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੋ ਵਿਯ**। ਆਕਾਸੇਨ ਪਥਵਨ੍ਤਰਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਮਨਤੋ **ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਵਿਯ। ਨ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਸੋ ਭਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਨ ਨਾਮ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੫੦੬. ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਚੇਵ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਂ ਖਨ੍ਧਾਤਿ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਜਾਤੀਤਿ, ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਮੇਵ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨਾ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ।

੫੦੭. **ਯਥਾ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਕਾਮਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੦. ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਭਵਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਕਾਮਭਵੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਵ ਪਨ ਕਾਮਭਵਭਾਵੋ ਧਾਤੁਕਥਾਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਭਵਭਾਵੋ। **“ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ”ਤਿ** ਵ**ਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ‘‘ਕਾਮੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਕਾਮਧਾਤੂ**ਤਿਵਚਨਂ ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵਂ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਾਮਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੫-੫੧੬. ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਯਂ **ਰੂਪਧਾਤੂ**ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਰੂਪੀਧਮ੍ਮੇਹੇਵ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ‘‘ਤਯੋਮੇ ਭਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫) ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭੂਮਿਯੋਵ **ਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**, ‘‘ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਕਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਵਿਭ॰ ੧੮੨) ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੭-੫੧੮. **ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਮਕਥਾਯਂ ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ‘‘ਰੂਪਧਾਤੂ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ‘‘ਅਰੂਪਧਾਤੂ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਇਧਾਪਿ ਸਮਾਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਰੂਪਧਾਤੁਯਾਆਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੯. **ਘਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਘਾਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਘਾਨਾਦੀਨਂ ਓਕਾਸਭਾਵੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਂ ਤਥਾਵਿਧਸਣ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਸਮੁਦਾਯਮਾਹ।

ਰੂਪਧਾਤੁਯਾਆਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਰੂਪੇਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੪-੫੨੬. **ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਿ,** ਯਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਤਂ ਆਰੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਰੂਪੇਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰੂਪਂਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੭-੫੩੭. **ਪਕਪ੍ਪਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਆਯੂਹਮਾਨਾ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਧਿਕਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਵਾਰੇ**ਤਿ ‘‘ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕੁਸਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਰੂਪਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਦਤਿ।

ਰੂਪਂਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੦. **ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹੇ** ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਯੂ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਨੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਨ੍ਤਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੫੪੧. **ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੂ**ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਤਮੇਵ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਦਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੫੪੨. **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਤਦਾਪਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੫੪੪-੫੪੫. **ਦ੍ਵੇ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ‘‘ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ। ‘‘ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਠੋ, ਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ।

ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੬. **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ ਇਤੋ ਪੁਰਿਮਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਅਨੁਯੋਗਂ ਵਦਤਿ। **ਹਨ੍ਦ ਹੀ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ‘‘ਕਤਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੂ’’ਤਿ ਪਨ ਸਕਵਾਦੀ ਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤੁਂ ਵਦਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਪਨ ਪਕ੍ਖਂ ਪਟਿਜਾਨਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਵਾਦੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਕਵਾਦਿਂ ਗਾਹਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਵਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੭. ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਿਸਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਮਦ੍ਦੂਨੰ ਕਥੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨਦ੍ਵਯੰ ਸਹ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਇਦੰ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਞਾਣੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਥ ਖੋ ''ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੯. ਸੁਤ੍ਤਭਯੇਨਾਤਿ ''ਪਾਰਿਮੰ ਤੀਰੰ ਖੇਮੰ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੮) ਅਸੰਯੋਜਨਿਯਾਦਿਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਖੇਮਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਭਯੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਰੂਪੰਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੨-੫੫੩. ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਓਲੁਬ੍ਭਟ੍ਠੋਤਿ ਏਵੰ ਵਿਭਾਗੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯੋਲੁਬ੍ਭਾਨੰ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੰ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਓਲੁਬ੍ਭਾਰਮ੍ਮਣੇਨਪਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵਾਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਰੂਪੰਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਨੁਸਯਾਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੪-੫੫੬. ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ,** ਨ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਨੁਸਯਾਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਞਾਣੰਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੭-੮. ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਞਾਣੰਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੨. ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਪਯੋਗੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੩. **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਾ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਨੁਮਸੋ ਮਨੋਧਾਤੁਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪੀ**"ਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਵਾਚਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੫. **ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਵਾਚਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੮-੫੭੦. **ਤਾਸੂ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ। ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ,** ਪਟਿਲਾਭਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ **ਲਾਭੀਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ। ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ਅਯਂ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। **ਲਾਭੀਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ਅਯਂ ਪਟਿਲਾਭਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਵਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭੧-੨. **ਭਵ**ਙ੍ਗ**ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹੇ**ਵਾਤਿਆਦਿਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਕਿਰਿਯਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹ ਕਿਰਿਯਾਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਕਿਰਿਯਾਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਣਂ। **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭੬. **ਤਂ ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ। ''ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ''ਤਿ ਅਵਚਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

੫੭੭. ਲੋਕਿਯੋਤਿ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਮਾਹ। **ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਕ੍ਖਣੇ ਯਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਤਦੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸਮਗ੍ਗਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੮੪-੫੮੬. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵ◌ਸੇਨ ਨਮੀਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਭਾਵ◌ੇਨ ਨਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਤ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਯੇਨ ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਸੁਖਮਿਤਿ ਚੇਤਸੋ ਅਭਾਗੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ।

ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦ੍ਵ◌ੀਹਿਸੀਲੇਹੀਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੮੭-੫੮੯. ਖਣਭਙ੍ਗਨਿਰੋਧਂ, ਨ ਅਪ੍ਪਵ◌ਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਂ, ਸੀਲਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮਨਿਰੋਧਂ ਵ◌ਾ। ਵ◌ੀ**ਤਿਕ੍ਕਮਂ** ਵ◌ਿ**ਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਕਤੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਏਵ◌ਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪੀਤਿ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦ੍ਵ◌ੀਹਿਸੀਲੇਹੀਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸੀਲਂਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੯੦-੫੯੪. ਯੇਨ ਸੋ ਸੀਲਵ◌ਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਠਿਤੇਨ ਉਪਚਯੇਨ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀ ਸੀਲਵ◌ਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ "ਦਾਨਂ ਅਚੇਤਸਿਕ"ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਯਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਸਾ ਪਨ ਕਥਾ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੀਲਂਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੯੮-੬੦੦. ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾਯਂ \੧੦੦ **ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਪਰਿਭੋਗਕਥੇਕਦੇਸਸਦਿਸਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਅਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਸ੍ਸੀਲਜਨ੍ਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੬੦੩-੬੦੪. ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਅਙ੍ਗਪਾਰਿਪੂਰਿਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵ◌ਸੇ ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵ◌ਸੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਦਾ ਸਾ ਆਣਤ੍ਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਵ◌ਿਨਾਯੇਵ ਅਙ੍ਗਂ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਸ੍ਸੀਲਜਨ੍ਤਿਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯੋ ਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੧੧. ਏਕਾਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੪. ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧੪-੬੧੫. ਞਾਣਕਥਾਯਂ **ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਨ੍ਤਿ** ਪੁਬ੍ਬੇ **ਞਾਣਂਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਯਂ** (ਕਥਾ॰ ੫੫੭ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨ੍ਧਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਇਧ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। **ਯਦਿ ਅਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਗਤੇ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਾਗਵਿਗਮੋ ਵਿਯ ਵੀਤਰਾਗਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਣਵਿਗਮੋ ਞਾਣੀਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਞਾਣਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਞਾਣੀ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣੀਤਿ । **ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣਪਟਿਲਾਭੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਞਾਣਪਟਿਲਾਭੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਸੋ ਞਾਣੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਇਦਂਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧੮-੬੨੦. **ਇਤਰੋ ਪਨ ਸਕਸਮਯੇ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਂਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੧-੬੨੪. **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਨਿਰਯਂਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਬ੍ਬੁਦਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯ** ਵਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਦੇਵੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਵਿਪਾਕਦਾਨਸਮਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਮਾਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੫-੬੨੬. **ਸਮਾਧਾਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਂ ਠਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਰਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਛਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਮਾਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੭. **ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤਞ੍ਞੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਯਾ ਠਿਤਤਾ ਤਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਠਿਤਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਠਿਤਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭਾਵਰਹਿਤਸ੍ਸ

ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋ ਤਾਦਿਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਠਿਤਤਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਠਿਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਇਤਰਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੮. **ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਿਭਾਗਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੀਸੁ ਦਣ੍ਡੇਸੁ ਦਣ੍ਡਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ ਤੀਸੁ ਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਾਗਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਕਾਦਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਦ੍ਵਾਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਂਵਰੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੦-੬੩੨. **ਵਿਪਾਕਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ** ਭਵਙ੍ਗਮਨਂ ਵਦਤਿ। **ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ** ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮਨਂ।

ਸਂਵਰੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੩-੬੩੫. **ਅਬਜਾਕਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਸਕਸਮਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਪਾਕਚੇਤਨਾਯ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਸਵਿਪਾਕਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਆਹ "**ਸਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਚੇਤਨਂ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਦ੍ਦੋਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੬-੬੩੭. **ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁਪਿ ਵਿਪਾਕਵੋਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਸਦ੍ਦੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਦ੍ਦੋਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਲ਼ਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੮-੬੪੦. **ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪੧-੬੪੫. **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਯ ਨਿਯਤੋ। **ਇਮਂ ਵਿਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ। **ਤ੍ਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਂ ਇਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਤਾਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਵ੍ਵਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਭਾਵੇ ਚ ਨਿਯਾਮਂ ਇਚ੍ਛਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਭਾਵਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੇਨ ਭਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਸੋ ਅਨ੍ਤਰਾਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਸਤ੍ਤਮਂ ਭਵਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਓਰਤੋ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਸੇਧੋ''ਤਿ। ਅਪਰੇ ''ਯੋ ਭਗਵਤਾ ਞਾਣਬਲੇਨ ਬਜਾਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਭਿਸਮਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਭਵਨਿਯਾਮਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਾ ਭਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਕੁਸਲਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਚੇਤਨਾ ਕਦਾਚਿ ਵਿਪਾਕਂ ਅਦਦਮਾਨਾਪਿ ਸਤਿ ਕਾਰਣੇ ਦਾਤੁਂ ਭਬ੍ਬਤਾਯ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ, ਤਥਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਮੁਦੁਤਾਯ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ, ਨ ਨਿਯਾਮਸਬ੍ਭਾਵਾ ਨਾਪਿ ਭਗਵਤਾ ਬਜਾਕਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੁਦੁਤਾ ਅਭਬ੍ਬਤਾਕਰੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਨ ਸੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਾਮ। ਅਭਬ੍ਬਤਾਕਰਧਮ੍ਮਾਭਾਵਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਪਟਿਸੇਧਿਤਾ, ਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਭਿਸਮੇਤੁਂ ਭਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਚ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਭਿਸਮੇਯ੍ਯ, ਕੋਲਂਕੋਲੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ। ਵਿਸੇਸਂ ਪਨ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾਯ ਭਬ੍ਬੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਭਵਨਿਯਾਮਕਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ, ਬਜਾਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਤੇਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫੪-੬੫੭. ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਯਂ **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾਯਂ।

ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੦-੬੬੨. ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਯਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਅਨਨ੍ਤਰਪਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਯਤਸ੍ਸਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੩-੬੬੪. **ਸੇਸਾ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਯਤਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਨਿਯਾਮਾਨੰ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਤੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਪਿ ਅਨਿਯਤੋਯੇ**ਵਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਯਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕੋ ਭਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਸਮੇਤੁੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ। ਏਵੰ ਪਨ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵੋ ''ਨਿਯਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਸਮੇਤੁੰ ਭਬ੍ਬਤਾ ਚ ''ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਭਬ੍ਬਤਾਯੇਵ ਪਨ ਉਭਯਸ੍ਸਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ। **ਅਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਨਿਯਤੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਯਤਸ੍ਸਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭੪. ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾਯੰ "**ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਏਤਦੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯਾ"ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਯੇਵ ਲੋਭੋ ਇਧ ''ਰਾਗੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੬੭੫. **ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭੬-੬੮੦. **ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ ''ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੀਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਛਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਸੰਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਪਿ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਿਭਾਵਤੋ ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤੇਰਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮੬-੬੯੦. **ਤਨ੍ਤਿ** ਕੁਸਲੰ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਸੁੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤੰ** ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀ**ਤਿ ਘਟੇਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੧-੬੯੨. ਕੇਚਿ ਵਾਦਿਨੋ ''ਅਙ੍ਕੁਰੇ ਸਾਖਾਵਿਟਪਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਬੀਜਮਤ੍ਤੁੰ ਆਵਿਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਵਾਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਾਖਾਵਿਟਪਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੩-੬੯੭. **ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੋਤਮ੍ਹਿਯੇਵ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੁੰ ਵਤ੍ਤੁੰ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਰਿਯਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੮-੬੯੯. ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿ ਰੂਪਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **"ਅਰਿਯਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਤਿ।

ਅਰਿਯਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਞ੍ਞੋਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੦-੭੦੧. ''ਸਰਾਗੋਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਰਾਗੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, **"ਸਾਨੁਸਯੋਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ"**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਠੋ, ਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ **ਨ ਅਨੁਸਯਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਅਸਾਧਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮੇਤੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞੋਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੨. **ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਛਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋਪਿ ਰਾਗਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ**, ਨ ਚ ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੩-੭੦੫. **ਤਿਵਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਓਕਾਸਵਸੇਨ, ਕਾਮਰਾਗਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਤਿਵਿਧਾਯ। **ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਭੂਤਕਾਮਧਾਤੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਸਹਗਤਵਸੇਨ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ, ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵੇਨ ਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਬ੍ਯਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੬-੧੦੮. ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ "ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਖੋ, ਵਚ੍ਛ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਤ"ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ''ਠਪਨੀਯੋ ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯-੧੧੦. ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਾਨਂ ਸਮਾਨੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਭਾਵੇਪਿ ''ਵੀਤਰਾਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਨ ''ਵਿਗਤਦਿਟ੍ਠਿਕੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਲੋਕਿਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵਾ ਪਨ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਚ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਵਿਯ ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਵਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ''ਵਿਗਤਦਿਟ੍ਠਿਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਨ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਵਿਯ ਕਾਮਦਿਟ੍ਠਿ ਯੇਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਿਯਾਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫. ਪਨ੍ਨਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੧-੧੧੨. ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭੂਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਾਦਿਨਾ ਵਿਯ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਦਿਨਾ ਚ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਯੇਵੇਤਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮-੧੧੯. ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋਵ ਗਹਿਤੋ ''ਨਨੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਹਜਾਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਮਭੇਦੇਨ ਅਤ੍ਥਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਾ ਅਸਾਧਾਰਣਤਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਤੀਣਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੮-੧੧੯), ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਸਮਾਨਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਤਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਤਤਿਯਸਵ੍ਵਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਯਂ **ਸੇਸਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਯੇਸਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚੁਤਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਵਾ। **ਸਰੀਰਪਕਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ, ਯਥਾਰੂਪੇ ਕਾਯੇ ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੀਤਿਆਦਿਕਂ।

੧੩੩-੧੩੪. **ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਵਾਦਿਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤਿਯਸਵ੍ਵਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੫. **ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੁਭਾਵਨਾ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਕਿਤ੍ਤਨੇ ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੁਭਾਵਨਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ''ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਪਿ ਅਸਞ੍ਞਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਸ੍ਮਾ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕਸਮਯਸਿਦ੍ਧਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ''ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੧੩੬. **ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਤਾ**, ਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੮-੧੩੯. **ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਹਜਾਤੋਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ** ''ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਾਠੋ, ''ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੪੧. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਫਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਸਮੋਧਾਨਾ ਚ ਏਕਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਨ੍ਨਰਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯੋ ਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੧੬. ਸੋਲ਼ਸਮਵਗ੍ਗੋ

੩. ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੭-੧੪੮. ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾਯਂ **ਯਂ ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਨੇਵਤ੍ਤਨੋ, ਨ ਪਰੇਸਂ, ਨ ਤਸ੍ਸ, ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਅਨੁਪ੍ਪਦਿਨ੍ਨਂ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਅਰਹਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਧਿਗਯ੍ਹਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪੯-੭੫੩. **ਤਂਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਂਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਂਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਤਾਯ ਤਂਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਤਂ ਵਾ ਆਲਮ੍ਬਕਂ ਆਲਮ੍ਬਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਂਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਲਮ੍ਬਕਆਲਮ੍ਬਿਤਬ੍ਬਤਾ ਤਂਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਤਾਯ ਚੋਦੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਧਿਗਯ੍ਹਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰੂਪਂਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੬੮-੭੭੦. ਰੂਪਂਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾਯਂ **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਗ੍ਗੇ **ਆਗਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਯਂ** (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੦੩-੭੦੫)। ''ਸਮਾਪਤ੍ਤੇਸਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗੇ **ਅਰੂਪੇਰੂਪਕਥਾਯਂ** (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੨੪-੫੨੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਰੂਪਂਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੋਲ਼ਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੭. ਸਤ੍ਤਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਤ੍ਥਿਅਰਹਤੋਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭੬-੭੭੯. **ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਾਨਾਦਿਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬਜਾਕਤਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਥਿਅਰਹਤੋਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨਤ੍ਥਿਅਰਹਤੋਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮੦. **ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਲਦ੍ਧਵਿਪਾਕਵਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਬਜਨ੍ਤੀਭਾਵਂ ਨ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਜਨ੍ਤੀਭਾਵਂ ਨ ਵਦਾਮੀਤਿ ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੭੮੧. **ਤਾਵ ਨ ਕਮਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਤਾਵ ਨ ਕਮਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਮਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਕਿਰ ''ਸਤਿ ਜੀਵਿਤੇ ਜੀਵਿਤਾਵਸੇਸੇ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਮਰਨ੍ਤਂ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸੀਸਂ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਾਣੋ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਉਪਕ੍ਕਮਮਰਣੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਨ ਤੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਮਤੋਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਪਨ ਮਰਨ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਏਕਚਿਤ੍ਤਵਾਰਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਤਾਮਰਣਤੋ ਓਰਤੋ ਨ ਮਤੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਤਂ।

ਨਤ੍ਥਿਅਰਹਤੋਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਬ੍ਬਮਿਦਂਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮੪. ਬੀਜਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਯਥਾ ਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਅਬੀਜਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਪਿ ਅਕਮ੍ਮਤੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦਾਨਫਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਤਂ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਫਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬਮਿਦਂਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮੮. ਵਿ**ਨਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਾਵ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੦) ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂਸਙ੍ਘੋਦਕ੍ਖਿਣਂਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯੩-੭੯੪. ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂਸਙ੍ਘੋਦਕ੍ਖਿਣਂਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾਯਂ **ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਵਿਸੋਧੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੀਲਪਰਿਸੋਧਨਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੋਧੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋਤਿ ਵਾ।

ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂਸਙ੍ਘੋਦਕ੍ਖਿਣਂਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੦-੮੦੧. ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਯਂ ਵਿ**ਸੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਦਾਯਕਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਪਾਕਦਾਯਿਕਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਵਿਨਾ ਦਾਯਕੇਨੇਵ ਮਹਾਵਿਪਾਕਚੇਤਨਤ੍ਤਂ ਆਪਾਦਿਕਾ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਾਕਦਾਯਿਕਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋਤਿ ਯਦਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਦਾਨਚੇਤਨਾ ਨਾਮ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਕਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਲਦ੍ਧਿਕਿਤ੍ਤੁਨੇ ''ਦਾਯਕੇਨ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਵਿਪਾਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਦਾਨਚੇਤਨਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਯਦਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਤ੍ਤਰਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੮. ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੨-੮੦੩. **ਅਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ''ਤੁਸਿਤਪੁਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੪-੮੦੬. ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੇਸਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਦੇਸਿਤੋਤਿ ਵਦਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੩-੮੧੬. ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਯਂ **ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਆਦੀਨਵਤੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਯੋ ਉਪਚਾਰਾਨਂ ਝਾਨਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ, ਤੇਨ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੭-੮੧੮. **ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਨਾਮ ਏਸਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਨ ਝਾਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਾਦਿਦਿਸਨ੍ਤਰਿਕਾ ਵਿਯ ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਨਾਮ ਏਸਾਤਿ। ਕਤਰਾ? ਯੋਯਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਚਕ੍ਖੁਨਾਰੂਪਂਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੬-੮੨੭. **ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੨) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਪਟਿਜਾਨਨਂ ਕਿਰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਪਟਿਜਾਨਨਂ ਪਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਕਥਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾਰੂਪਂਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੯. ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੮-੮੩੧. **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਹੀਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਾ, ਨਾਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿਆਦਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੨. **ਅਨਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੰ ਤਾਵ ਏਕਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਨਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੰ ਵਦਤਿ। **ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਮਾ ਜੀਰਤੁ ਮਾ ਮਰਤੂਤਿ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਤੋ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਅਨਤ੍ਤਤਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਜਰਾਮਰਣਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ''ਜਰਾਮਰਣੰ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੭੧) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੫-੮੩੬. **ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਵਦਤਿ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਤਥਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੧-੮੪੩. **ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸਭਾਵਤਾਤਿ ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਤਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭਾਵੰ ਹੇਸ ਤਥਤਾਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਭਾਵਯੋਗਨ੍ਤਿ।

ਤਥਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕੁਸਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੪-੮੪੬. **ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਕੁਸਲੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕੁਸਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੭. **"ਸਕਿੰ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤੀ"ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਤੰ ਅਵਧਾਰਣੰ ਸੰਸਾਰਖਾਣੁਕਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਤਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਯੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਤਾ, ਯਾਯੰ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਤਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਯਾਮਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਨਿਵਤ੍ਤਕਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫੩-੮੫੬. ਲੋਕਿਯਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਲੋਕੁੱਤਰਾਨਂ ਵਿਯ ਲੋਕਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਲੋਕਿਯਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤੁਂ **ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ** ਵੁੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ ਦੱਠਬ੍ਬੋ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਵੱਗ੍ਗਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

੨੦. ਵੀਸਤਿਮਵੱਗ੍ਗੋ

੨. ਞਾਣਕਥਾਵੱਣਨਾ

੮੬੩-੮੬੫. ਞਾਣਕਥਾਯਂ **ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਲੋਕੁੱਤਰਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਇਦਂ ਤਵ ਵਚਨਂ ਲੋਕੁੱਤਰਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਭਾਵਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਲੋਕੁੱਤਰਮੇਵ ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਇਦਂ ਸਾਧਕਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ।

ਞਾਣਕਥਾਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

੩. ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾਵੱਣਨਾ

੮੬੭-੮੬੮. ਪਣੁੱਨਨ੍ਤਿ ਪਣੁਦਿਤਂ, ਅਨਵਸੇਸਖਿੱਤਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ।

ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

੪. ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਵੱਣਨਾ

੮੬੯-੮੭੧. ਤਸ੍ਸ ਅੱਥਾਯ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹੱਥਿਨਾਗਸ੍ਸ ਚ ਦਿਬ੍ਬਯਾਨਸ੍ਸ ਚ ਅੱਥਾਯਾਤਿ ਵਿਸੁਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

੬. ਞਾਣਕਥਾਵੱਣਨਾ

੮੭੬-੮੭੭. ਞਾਣਕਥਾਯਂ **ਸਚੇ ਤਂ ਦ੍ਵਾਦਸਵੱਥੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਲੋਕੁੱਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ, ਤਂ ਵਾ ਲੋਕੁੱਤਰਞਾਣਂ ਸਚੇ ਦ੍ਵਾਦਸਵੱਥੁਕਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰਭਾਗੋ, ਸੱਚਞਾਣਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪਰਿਜਾਨਨਾਦਿਕਿੱਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਰਭਾਗੇਹੀ**"ਤਿ।

ਞਾਣਕਥਾਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

ਵੀਸਤਿਮਵੱਗ੍ਗਵੱਣਨਾ ਨਿੱਠਿਤਾ।

ਚਤੁੱਥੋ ਪੱਣਾਸਕੋ ਸਮੱਤੋ।

੨੧. ਏਕਵੀਸਤਿਮਵੱਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਸਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭੮. **ਤੀਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ** ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ''ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਾ ਏਕਦੇਸਾਨੰ ਅਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸਾਸਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਇਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੩-੮੮੪. ਇਦ੍ਧਿਕਥਾਯੰ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਏਵੰਨਾਮਿਕਾ ਇਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੭-੮੮੮. ਧਮ੍ਮਕਥਾਯੰ **ਰੂਪਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ**ਤਿ ਯੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮੋ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਰੂਪਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪੰ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਰੂਪੰ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਾਮੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਰੂਪਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਤਮੇਵ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਰੂਪਸਭਾਵੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਸ ਵੋਹਾਰੋ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਭਾਵੋ ਰੂਪਸਭਾਵੋ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਰੂਪਟ੍ਠੋਤਿ ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤੋ ਰੂਪਸਭਾਵਵੋਹਾਰੋ ਰੂਪਟ੍ਠਵੋਹਾਰੋ ਵਾ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਨਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਸੋ ਸਭਾਵੋਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ''ਰੂਪੰ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਰੂਪੰ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵਦਤੋ ਤਞ੍ਚ ਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਦੋਸੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਰੂਪਞ੍ਹਿ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤਨ੍ਤਿ ਰੂਪੰ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਰੂਪੰ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚੇਤੰ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਰੇਨਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰੰ ਵਿਯ ਵਚਨਤੋ। ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ ਸੋ ਏਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਸਕਵਾਦੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਨੁਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕਾਰਣੰ ਨਿਗੂਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰੇਨ ਚੋਦਿਤਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਚੋਦਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਮਤ੍ਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਨਿਯਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ **"ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਕਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੨. ਬਾਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੨. ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੪-੮੯੫. ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾਯੰ **ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਚਿਤ੍ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਜਵਨਕ੍ਖਣੇ।

ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੬. **ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ‘‘ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੭. ਤਿਸ੍ਸੋਪਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੮-੯੦੦. **ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੰ ਗਬ੍ਭੰ ਦਿਸ੍ਵਾ** ‘‘ਗਬ੍ਭੇਯੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ‘‘ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਆਕਾਸਸੁਪਿਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਆਕਾਸਗਮਨਾਦਿਅਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਿਸ੍ਸੋਪਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੩-੯੦੫. **ਨ ਕੋਚਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੰ ਆਸੇਵਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਬੀਜੰ ਚਤੁਮਧੁਰਭਾਵੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵੰ ਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਖਣਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੬-੯੦੭. ਪਥਵਿਯਾਦਿਰੂਪੇਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਏਵੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਅਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਵਿਯ ਰੂਪਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਣ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਚੋਦਿਤੰ।

ਖਣਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬਾਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੩. ਤੇਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੮. **ਕਰੁਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਅਞ੍ਞਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਏਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਤੋਭਾਵੇ ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਹਿ ਸਤਿ ਰਾਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਪਿ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਤਿ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੭. ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੦-੯੧੪. ਇਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਕਰਣੰ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾ। ਗਚ੍ਛੇਯਜਾ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਜੋਕ੍ਕਮਨੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਜ। **ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਨਾਮ ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਨਾਮ ਵਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾ।

ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਤਿਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੫-੯੧੬. ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਰਾਗੋ ਰਾਗਪਤਿਰੂਪਕੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰਾਗਮੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵੰ ਦੋਸੇਪੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਤਿਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੭-੯੧੮. **ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਭਾਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਰੂਪੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਪਠਮਸਚ੍ਚਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ **"ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਤਿ ਤੇਨ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਵਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੰ, ਨ ਪਨ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤੇਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਯਮਕਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪਕਰਣੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਸਿਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣੰ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਾਦੀਸੁ ਪਕਾਸਿਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸੰਸਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥੰ ਯਮਕਪਕਰਣੰ ਆਰਦ੍ਧੰ, ਤੰ ਸਮਯਦੇਸਦੇਸਕਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ''ਆਗਤੋ ਭਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸੰ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਮਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾਤੀਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਸਤਿ ਮਰਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਜਾਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਯਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ, ਤੰ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਤੀਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਮਸ੍ਸ ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਵਿਸਯੰ ਮਰਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਦੇਸੰ ਵਾ ਅਤੀਤੋ। ''ਛਚ੍ਚਾਭਿਠਾਨਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧੧; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੩੪) ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਦੇਸਕੋਤਿ **ਛਟ੍ਠਾਨਦੇਸਕੋ** । ਅਯਮਾ ਏਕੇਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਵਤ੍ਤਾ ਨੀਲਾ ਅਮਲਾ ਚ ਤਨੁਰੁਹਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਯਮਾਵਤ੍ਤਨੀਲਾਮਲਤਨੁਰੁਹੋ**।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਮੂਲਯਮਕੰ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਯਮਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਯਮਕਸਮੂਹਸ੍ਸ ਤੰਸਮੂਹਸ੍ਸ ਚ ਸਕਲਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਯਮਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯਮਕਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਯਮਕਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਦੁਤਿਯਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਕੁਸਲਮੂਲਵਿਸੇਸਾਨੰ, ਕੁਸਲਮੂਲਕੁਸਲਵਿਸੇਸੇਹਿ ਵਾ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਪਦਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੰ ਕੁਸਲਕੁਸਲਮੂਲਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯਮਕਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਸੇਸਾਨੰ ਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਨੰ, ਤੰਵਿਸੇਸਵਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਨੰ ਏਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭਾਵੋਤਿ ਏਕੇਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਏਕੇਕੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਧਮ੍ਮਵਾਚਕੋ ਹੇਤੁਫਲਾਦਿਵਾਚਕੋ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਲਿਅਤ੍ਥਵਾਚਕੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਤੀਣਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਇਦੰ ਨਾਮਪਦਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਨਿਰਵਸੇਸਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਦਿਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਮੇਵ ਚ ਨਾਮਪਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਯ ਚਤੂਸੁ ਪਦੇਸੂ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਯਮਕੇ ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦੁਤਿਯਯਮਕੇ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾ''ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ

ਪੁਰਿਮਯਮਕਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਯਮਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ‘‘ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਭਾਵਤੋ’’ਤਿ ਕੇਚਿ। ਪੁਰਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕਤਾਯ ਤਦਨੁਰੂਪਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਅਨੁਲੋਮੇ ਵਿਗਤਸੰਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮੇ ਸੰਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਤੇਨ ਨ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਾਯ ਪੁਰਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮੋਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ**ਤਿ ਇਦਮੇਵੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਨ ਹਿ ਕੁਸਲਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥੋ ਏਵ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਕੁਸਲਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ ‘‘ਅਵਸੇਸਾ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ‘‘ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਥਾ ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਮੂਲਸਹਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾਨਿ ਕੁਸਲਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਦੀਪਨਤੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੁਤਿਯਯਮਕੇ ਵਿਯ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਨ ਹਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਵਿਯ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਕੁਸਲਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲੇਹਿ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤੇ ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਵਣ੍ਣਨਾਯੰ **“ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ”ਤਿ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ “ਮੂਲਾਨਿ ਯਾਨਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ”ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ‘‘ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਮੂਲੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਯ ਵਿਭਾਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਯਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਨਿ ਏਕਮੂਲਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਏਕੇਕੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਕਮੂਲਤ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਨੇਵ, ਨ ਏਕਮੂਲਾਨੀਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥੰ ‘‘ਮੂਲਾਨਿ ਯਾਨਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਤੰਗਹਣਨਿਵਾਰਣਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਚ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਮੂਲਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਕਮੂਲਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਨਞ੍ਹਿ ਸਮਾਨਮੂਲਤਾ ਏਵ ਏਕਮੂਲਵਚਨੇਨ ਪੁਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮਾਨਮੂਲਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮੂਲਾਨੰ ਸਮਾਨਮੂਲਤਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੇਕੰ ਇਤਰੇਨ ਮੂਲੇਨ ਤੰਮੂਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮਾਨਮੂਲਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਤ੍ਤੇ ਪਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਏਕਮੂਲਤ੍ਤਸੰਸਯਾਭਾਵਤੋ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ‘‘ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੂਲਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਥੇਨ ਏਕੰ ਮੂਲੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਮੂਲਯੁਤ੍ਤਤਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਕੁਸਲਮੂਲੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਯੋਗਸਾਮਞ੍ਞੇ ਏਕਮੂਲਤ੍ਤੇ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਭਾਵੋ ਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਮੂਲਯੋਗਵਿਸੇਸੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਤ੍ਤੇ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਨ ਵਿਨਾ ਏਕਮੂਲਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੂਲਯੋਗਸਾਮਞ੍ਞੰ ਏਕਮੂਲਤ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਛਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਏਕਮੂਲਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਕੁਸਲਮੂਲਵਚਨੰ ਏਕਮੂਲਵਚਨਞ੍ਚ ਕੁਸਲਭਾਵਦੀਪਕੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕੁਸਲਭਾਵੇ ਸੰਸਯਸਬ੍ਭਾਵਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਯਮਕੇਸੁ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ’’ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ, ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਵਚਨੰ ਕੁਸਲਭਾਵਦੀਪਕੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕੁਸਲਭਾਵੇ ਸੰਸਯਸਬ੍ਭਾਵਾ ਕੁਸਲਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ’’ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾਤਿ।

੫੩-੬੧. ਮੂਲਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਵ ਅਤ੍ਥੇ ਕੁਸਲਮੂਲਭਾਵੇਨ ਮੂਲਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਸਮਾਨੇਨ ਮੂਲੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਮੂਲੇਨ ਮੂਲਯੋਗਦੀਪਨੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਪਕਾਸੇਤੁੰ ਮੂਲਮੂਲਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸਨ੍ਤੇਨ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਤੀਸੁਪਿ ਯਮਕੇਸੁ ਮੂਲਯੋਗਮੇਵ ਦੀਪੇਤੁੰ ਮੂਲਕਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮੂਲਮੂਲਕਨਯਵਚਨਪਰਿਯਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋਵ।

੭੪-੮੫. **ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ව**ਾਤਿ ਨ ਏਕਮੂਲਭਾවਂ ਲਭਮਾਨੇਹਿ ਏਕਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਹੇਤੁਕවੋਹਾਰਰਹਿਤਂ ਕਤ੍වਾ। ਨ වਾ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕੇ වਿਯ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਯੋਗਾਯੋਗවਸੇਨ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਕਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸਹੇਤੁਕවੋਹਾਰਮੇව ਲਭਤਿ, ਨ ਅਹੇਤੁਕවੋਹਾਰਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਕਤਂ। **ਏਕਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕවਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤੇਹਿ ਸਹ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਰੂਪවਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੬-੮੭. ਯਸ੍ਸਂ ਪਾਲਿਯਂ ''ਅਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਨ ਏਕਮੂਲਂ, ਸਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਮੂਲਯਮਕ.੮੭) ਪਾਠੋ ਆਗਤੋ, ਤਤ੍ਥ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਨਾਮਾਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਹੇਤੁਕਂ ਸਹੇਤੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ වੁਤ੍ਤੇ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ වਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਮੇවਾਤਿ ਨ වੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ වੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ''ਅਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ, ਸਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਮੂਲਯਮਕ.੮੭) ਚ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਪਾਕਟਭਾවਤ੍ਥਂ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ වੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸවਾਰවਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੂਲਯਮਕවਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਖਨ੍ਧਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿවਾਰੋ

ਉਦ੍ਦੇਸවਾਰවਣ੍ਣਨਾ

੨-੩. ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਛਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਓਕਾਸਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸවਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਤੇਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚ වਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਦੇਹਿ වੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਦਸ ਅවਯවਪਦਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਰੂਪਾਦਿਅවਯවਪਦਾਭਿਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਕਿਂ ਸੋ ਏව ਸਮੁਦਾਯਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਚ ਸਮੁਦਾਯਪਦੇਨ වੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏව ਅවਯවਪਦਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਰੂਪਾਦਿਅවਯවਪਦੇਹਿ වੁਤ੍ਤੋ ਏਕਦੇਸੋ ਸਕਲੋ වਾ ਸਮੁਦਾਯਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮੁਦਾਯਪਦੇਹਿ ਪਨ වੁਤ੍ਤੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਾਦਿਅවਯවਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਦਸੋਧਨවਾਰੋ** වੁਤ੍ਤੋ।

ਪੁਨ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਮਾਸਪਦਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਪਦਸ੍ਸ වੇਦਨਾਦਿਉਪਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਭවਤੋ ਯਥਾ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਰੂਪਾවਯවਪਦੇਨ වੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾවੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾවਤੋਤਿ, ਏවਂ ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭੂਤੇਨ ਖਨ੍ਧਾවਯවਪਦੇਨ වੁਤ੍ਤਸ੍ਸ වੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾවੋ ਹੋਤਿ ਖਨ੍ਧਪਦੇਨ වੇਦਨਾਦਿਪਦਾਨਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਖਨ੍ਧਾවਯවਪਦੇਨ වੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੋਚਿ ਕੇਨਚਿ ਸਮੁਦਾਯਪਦੇਨ වੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਬ੍ਬੇਨਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ වੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕවਾਰੋ** වੁਤ੍ਤੋ। ਏවਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਾਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ වਿਸੇਸਨਭਾවੋ, ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ වਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਭਾවੋ, වਿਸੇਸਨවਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾවੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਸਂਸਯੋ ਹੋਤਿ – ਕਿਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਤੋ වਿਨਿවਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧවਿਸੇਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇව ਖਨ੍ਧਾ ਕਿਂ ਖਨ੍ਧවਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ ਰੂਪੇਨ වਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ਖਨ੍ਧවਿਸੇਸਨਭੂਤਂ ਰੂਪਨ੍ਤਿ? ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਂ ਤਸ੍ਸੇව ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍වਾ වਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਏවਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਖਨ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨੇව ਚੇਤੇਨ ਰੂਪਸਦ੍ਦੇਨ වੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧੇਨ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੇਨ වੁਚ੍ਚਤੇ, ਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧවਿਸੇਸਨਭੂਤੇਨ ਰੂਪੇਨ

ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨੇਵ ਤੇ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਸ ਨਯੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ** ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤੋ ‘‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ‘‘ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਰੂਪਵਿਸੇਸਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਸੇਸਨੋ ਚਾ’’ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭਾਵਨਿਚ੍ਛਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਵਿਸੇਸਨਯੋਗੇ ਚ ਸਂਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਸੇਸਨਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਕੇਚਿ ਕੇਨਚਿ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ** ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਯੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸੋਧਨਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਂ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ** ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਾਵਯਵਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਕਾਨੀਤਿ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਾਨਿ ਯਥਾ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਮੂਲਪਦਂ ਨਾਭਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨੇਮਿਂ, ‘‘ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਮਣ੍ਡਲਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਨਤੋ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾਵ ਪਾਠੋ ਗਤੋ, ਨ ਮਣ੍ਡਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨਾਤਿ। **ਤੇਨੇਵ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਲਾਭਮਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਵਿਸੇਸਨੇ ਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਰੂਪਾਦਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਵਿਸੇਸਨਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. **ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ…ਪੇ॰… ਰੂਪਾ ਲੋਕੇ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ…ਪੇ॰… ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ…ਪੇ॰… ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ…ਪੇ॰… ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ…ਪੇ॰… ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ…ਪੇ॰… ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩; ਵਿਭ॰ ੨੦੩) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਤੇਭੂਮਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯਭੂਤਂ ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਂ, ਤਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ‘‘ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ। ਪਿਯਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਿਯਰੂਪੇ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ‘‘ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ ਰੂਪਂ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਞ੍ਞਾਯਮਕੇ ਤਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ‘‘ਵਿਸੇਸੋ’’ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਸਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ। ‘‘ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੯੮), ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੫੩) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

੨੮. ‘‘ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੋਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸੋਧਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਸਬ੍ਭਾਵੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਸੋਤਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਂ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ।

੩੯. **ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਵੇਦਨਾਦਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ਪਿਯਰੂਪਾ ਚ ਸਾਤਰੂਪਾ ਚ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾਤਿ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਰੂਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਏਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਆਯਤਨੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਨ ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਆਯਤਨਾ’’ਤਿਆਦਿਂ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੧੫) ਵਕ੍ਖਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ,

ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਸਿਯਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੧੬)। ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁ ਚ ਨ ਤਂ ਸਿਯਾ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਭਾਵਤੋ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਖਨ੍ਧਯਮਕ.੪੦) ਵਚਨਤੋ ਖਨ੍ਧੋ ਚਾਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਗ੍ਗਹਣਸਬ੍ਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦-੨੦੫. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੂਲਕਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨੇਵ ਸਹ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇ ਏਕਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਪੁਰਿਮੇਨ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਯੋਜਿਤਯਮਕਮੇਵ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮੇਨ ਯੋਜਨਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਥੇ ਪਨ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਤਥਾ ਯੋਜਨਾ ਨ ਕਤਾਤਿ। ਕਾਲਭੇਦਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਤੀਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਾਗਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਾਗਤੇਨਾਤੀਤੋਤਿ ਏਤੇ ਪਨ ਤਯੋ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਾ ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦਾ ਏਵ ਤਯੋ, ਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਅਤੀਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਕਾਲਭੇਦਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਨਯੇਨ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਸਕ੍ਕਾ ਯੋਜੇਤੁਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਚ ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਨ ਯੋਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਗਹਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ।

ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ‘‘ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋ’’ਤਿ ਚ ਨਾਮਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੋ ਨਾਮ। ਤਂਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਥਤਾਯ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸਸਦਿਸਤ੍ਥਤਾਯ ‘‘ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋ’’ਤਿ ਚ ਨਾਮਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦਿਸਤ੍ਥਤਾ ਚ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਪਦਵਿਸੇਸਂ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਪਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਲਾਭਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਪਦਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਸੇਨ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸਂਸਯਤ੍ਥਨਿਵਾਰਣਂ ਪਟਿਸੇਧੋਤਿ ਅਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਸੇਧਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ। **ਪਾਲ਼ਿਪਦਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਪਾਲ਼ਿਯਾ ‘‘ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਯਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ-ਕਾਰਵਿਰਹਿਤਂ ਤਦੇਵ ਪਦਂ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਾਨਮੇਵ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਕ੍ਖੇਪੋ ਤਦੇਕਦੇਸਪਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੋ ਏਵ ਹਿ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਕਿਂ ਨੁ ਸਕ੍ਕਾ ਇਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਦਸ੍ਸਨਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕਿਂ ਨੁ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

‘‘ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਭੂਮੀਸੁ ਏਕਭੂਮਿਯਮ੍ਪਿ ਦੁਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਞਾਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਹਿ ਯਾਵ ਚੁਤਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਜਸਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਕੁਸਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਵੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਚ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਤੇਨੇਵ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਏਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਯਾਵ ਚੁਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਤਾਵ ਅਤੀਤਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਜਸਨ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ‘‘ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਤਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਕਲੇਪਿ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਦੁਤਿਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਪਾਲ਼ਿਸਬ੍ਭਾਵਾ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ।

‘‘ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਪਿ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਏਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਯੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਜ੍ਜਿਤਾ, ਤੇ ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਪੁਨ ਅਸਞ੍ਞੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – ‘‘ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਖਨ੍ਧਯਮਕ.੬੫)। ਏਤ੍ਥ ਕਿਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੋਪਿ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਤੇਸਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਦਿਭਵੇਸ੍ਵੇਵ ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਠਿਤਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਇਤਰਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵਞ੍ਚ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ‘‘ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਆਹਾਤਿ।

‘‘ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਞ੍ਚ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਤਂਤਂਭੂਮਿਯਂ ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ‘‘ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਏਵਂ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤੇ ਅਤੀਤੇ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਅਨਨ੍ਤਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋਤਿ ਓਕਾਸਸ੍ਸ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵਤੋ ਸਂਕਿਣ੍ਣਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੬-੨੦੮. ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਪੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਓਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸ ਅਲਾਭੇ ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਲਾਭੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਚਨਤੋ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ਹਿ ਓਕਾਸੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਓਕਾਸਸ੍ਸ। ਓਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ਚ ਯਦਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ‘‘ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਓਕਾਸੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਓਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਿਯਾ’’ਤਿ।

ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਲਾਭਤੋ ਏਵ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ‘‘ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਚ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਪਦਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਲਾਭਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ

ਇਦਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਰਹਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ ਨੋ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨੇਨ ''ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤਦਵਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਖਨ੍ਧਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਆਯਤਨਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੯. ਆਯਤਨਯਮਕਾਦੀਸੁ ਚ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰਾਦੀਨਂ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **"ਏਕਾਦਸ ਏਕਾਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਸਤਂ ਯਮਕਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਗਣਨਾ ਲਿਖਿਤਾ, ਸਾ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ। **"ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਸਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਲਿਖਿਤਾ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦-੧੭. **ਵਾਯਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਸਾਰਣਟ੍ਠੇਨ, ਪਾਕਟਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। ''ਕਾਯੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਸਭਾਵਂ ਆਯਤਨਮੇਵਾਤਿ ''ਕਾਯੋ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ, ''ਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਯਵਚਨੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ਚ ਅਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਸਭਾਵਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਨ ਕਾਯੋ ਨਾਯਤਨਂ, ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

੧. ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮-੨੧. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਏਕਾਦਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚੁਤਿਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਚਨੇ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਮਕਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤਲਾਭੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਛਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਰੂਪਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਕਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਮਕਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਆਯਤਨਯਮਕ ੧੮-੨੧)।

ਦੁਤਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ਅਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ। **ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਅਗਨ੍ਧਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਵਿਰਤ੍ਤਕਾਮਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਬੀਜਸ੍ਸ ਏਵਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਘਾਨਾਦੀਨਿ ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਨ ਸਨ੍ਤੀਤਿ। **ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ''ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ''ਯਸ੍ਸ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਯਮਕਾਨਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਜਿਵ੍ਹਾਕਆਯਾਯਤਨਯਮਕਾਨਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾ ਪਾਲਿਯਂ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਤਾਯ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ ਪਨ ਗਹਿਤਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕਾਨਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨੇਵ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਯਮਕੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ , ਪਚ੍ਛਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਸਕਾਯਕਾਨਂ ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੂਲਕਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਯਮਕਾਨਂ ਅਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਤੀਸੁ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵਾਨੁਜਾਨਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨ ਕਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਯਮਕਂ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਾਲਿਂ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ। ਕਾਯਾਯਤਨਯਮਕਂ ਪਨ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਸਾ ਚ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਤਂਸੇਸਾਨਿ ਪਾਲਿਂ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਾਨੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਲਿਅਨਾਰੁਲ੍ਹਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਾਰਣਸਾਮਞ੍ਞੇਨ। ਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਾਨਂ ਪਨ ਅਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਚ ਆਯਤਨਪਾਰਿਪੂਰਿਕਾਲੇ ਸਹਚਾਰਿਤਾਯ ਅਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਚ ਅਪ੍ਪਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਇਤਰਦ੍ਵਯਮੂਲਕਾਨਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਰੂਪਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਹਿ ਮਨਾਯਤਨਯਮਕੇ ਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਯਮਕੇਸੁ ਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾ ਯਮਕਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਨਞ੍ਹਿ ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਨਞ੍ਚ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਂ ਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਯਮਕਾਨਂ ਰਸਾਯਤਨਮੂਲਕਸ੍ਸ ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਯਮਕਸ੍ਸ ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਸਂ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਮੂਲਕਾਨਂ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਯਮਕਾਨਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਞ੍ਚਾਯਤਨਮੂਲਕੇਹਿ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਯਮਕੇਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਮੂਲਕਾਨਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਯਮਕਾਨਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਛਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਮ੍ਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਬਧਿਰੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਘਾਨਕਾਨਂ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਮੇਵ ਓਪਪਾਤਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ** ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏ**ਵ-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁ**ਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ-ਏਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਸਘਾਨਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਏਵਂ ''ਸਘਾਨਕਾਨਂ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ। ਏਤਂ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾ ਨ ਵਾਰਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

੨੨-੨੫੪. **ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨਿਯਮਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਂ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ, ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਰੂਪਧਾਤੁਯਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੋਤਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੨੨) ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਨਨੁ ਯੋ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਭਾਵਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਨ੍ਤਿ? ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਸਨ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਨਨੁ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਾਦਸਮਸਤ੍ਤਾਹਾ ਓਰਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨੋ ਚ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਭਾਵੇਨ ਅਵਚਨਤੋ। ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਆਯਤਨਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਯੋ ਆਦਿਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਅਨਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਤਬ੍ਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਨ ਪਨ ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਅਨਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਅਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਕਾਲਭੇਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕੇ** (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੩੬੮) ''ਯਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਨਂ, ਯਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਏਤੇਨੇਵ ਭਾਵੇਨ ਕਤਿਚਿ ਭਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਨਂ ਤਾਸਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਾਸਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਤਾਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਬ੍ਭਾਵਾ, ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਪਨ ਆਦਿਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨੋ ਚ ਤਾਸਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਹਿ ਆਦਿਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਤਿਚਿ ਭਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਭਵਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ।

''ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ ਜਾਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੮; ਵਿਭ॰ ੨੩੫) ਵਚਨਤੋ ਤਂਤਂਆਯਤਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਮ੍ਮੇਨ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵੀਆਯਤਨਸ੍ਸ ਯਾਵ ਆਯਤਨਪਾਰਿਪੂਰਿ, ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਾਦ੍ਵਯਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸੂਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੯੫) ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਦਯੋ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕੇ** (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧੮੬) ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਗਬ੍ਭੇਪਿ ਯਾਵ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਤਸ੍ਸਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਯਂ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੭੬) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯੇ ਏਕਾਦਸਮਸਤ੍ਤਾਹਾ ਓਰਤੋ ਕਾਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਘਾਨਾਯਤਨਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਮ੍ਮੇਨ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਆਯਤਨਯਮਕ.੧੮੧) ਵਚਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਯੇਵ ਘਾਨਾਯਤਨੇ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਚੁਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਘਾਨਕੋ ਅਤ੍ਥਿ **ਧਮ੍ਮਹਦਯਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੯੭੮ ਆਦਯੋ) ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਟ੍ਠਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਓਪਪਾਤਿਕੇ ਏਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਧ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕੇ ਚ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ਯਮਕੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇ ਸਂਸਯਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵੇਨ ਪਟਿਵਚਨਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋ। ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੇ ਹਿ ਨ ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧੮੬) ਇਮਿਨਾ ''ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਸ੍ਸ ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ? ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਹੇਤੁਕਾਨਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੧੦੧੨)।

ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਅਨਾਗਤਕਾਲਭੇਦੇ ਯਥਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਗਤਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਜਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਗਤਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਏਵ ਸੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਗਤਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧੋ ਆਰਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੋਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਾਮਸਨਵਸੇਨੇਵ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਦ੍ਵਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧੋ ਆਰਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂਨਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਪਨ ਚੁਤਿਯਾ ਨਿਰੋਧਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇਕਦੇਸੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਨਿਰੋਧੋਤਿ ਚੁਤਿਯਾਵ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ, ਤੇਨੇਤ੍ਥਾਪਿ ਚੁਤਿਨਿਰੋਧੋ ਏਵ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਯਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚੁਤਿਯਾ ਏਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਚਨਂ। ''ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ''ਪਟਿਲਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ, ਅਚਕ੍ਖੁਕਾ ਚਵਨ੍ਤਾ ਚ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਹਿ ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਾਵਸੇਸਮਿਦਂ ਸਬ੍ਬਵਚਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਵਚਨਞ੍ਚਾਤਿ। ''ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਰੂਪਤੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਅਨਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾਪਿ ''ਅਰੂਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਯਤਨਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਧਾਤੁਯਮਕਂ

੧-੧੯. ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਦ੍ਦਧਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਧਾਤੁਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਚ੍ਚਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦-੨੬. "ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ''ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪; ਵਿਭ॰ ੧੯੦) ਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਚ, ਸੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਞ੍ਞਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਪਦਂ ਅਞ੍ਞਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸੋਧਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਏਵ ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖੇ ਏਸ ਦੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦੋ, ਤਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਮੇਵਾਤਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਵਾਰੇ ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮੁਦਯੇਸੁ ਕੋਚਿ ਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੋਚਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਚ ਫਲਫਲਙ੍ਗੇਸੁ ਮਗ੍ਗਫਲਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਸਬ੍ਭਾਵਾ। ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਹਿ ਤਾਨਿ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਵਾਚਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਫਲਵਾਚਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯੋ ਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਚਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੁਪਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ।

ਅਥ ਵਾ ਪਦਸੋਧਨੇਨ ਪਦੇਸੁ ਸੋਧਿਤੇਸੁ ਸਚ੍ਚਵਿਸੇਸਨਭੂਤਾ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਇਧ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਚ੍ਚਵਿਸੇਸਨਭਾਵਂ, ਸਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਯੋਗਵਿਸੇਸਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਚ੍ਚਵਿਸੇਸਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਏਕਨ੍ਤਸਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਚ੍ਚਂ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗੋ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁਪਿ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾਦਿਵਾਰੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਸੇਸਨਭੂਤਾਨਮੇਵ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਖਨ੍ਧਯਮਕ ੩੮) ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਾ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ ਭੂਤੁਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਰੂਪਾਦਿਚਕ੍ਖਾਦਿਦੁਕ੍ਖਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾਦਿਵਾਰੇਸੁਪਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਸੇਸਨਤੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਤਦਨੁਰੂਪਤਾਵਸੇਨ ਇਤਰੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭-੧੬੪. ਅਨੁਮਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨੇ ਆਸਙ੍ਕਾ ਸਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਮਗ੍ਗਫਲਤੋ ਅਞ੍ਞਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਚ

ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇਸੁ ਕੇਚਿ ''ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇਸੁ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਦਸ੍ਸੀਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਤੇਨ ਚਤੁਵੋਕਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਉਪਪਨ੍ਨਮੇਵ। ਨ ਹਿ ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਾਦਸਮਙ੍ਗੀਸੁ ਪਸਙ੍ਗਤਾ ਅਤ੍ਥਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ। **ਇਦਂ ਇਧ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਇਧ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਵਚਨੇ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਜਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮੁਪ੍ਪਾਦਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੁਪ੍ਪਾਦਵੋਮਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਂਰਹਿਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਤਂਸਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੁਪ੍ਪਾਦਵੋਮਿਸ੍ਸਸ੍ਸ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ ਨਿਰੋਧੋ ਚਾਤਿ। ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਯਮਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਖਣਵਸੇਨ ਓਕਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੭੧) ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ''ਇਤਰੇਸਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਓਕਾਸੇ ਸਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਓਕਾਸਵਸੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੋ ਹੇਸ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਓਕਾਸੋ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਤੇ, ਸੋ ਏਵਾਤਿ।

“ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **“ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਵ ਗਹਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਏਵਂਪਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਚ ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਨ ਹਿ ਯਮਕੇ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਅਵਿਭਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

''ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ''ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਤੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਇਤਰੇਸਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ''ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੬੧) ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੬੧) ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਸਮਾਨਗਤਿਕਾ ਦੁਤਿਯਾਕੁਸਲਤੋ ਪੁਰਿਮਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਤੇ ''ਇਤਰੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ''ਇਤਰੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਚਤੁਵੋਕਾਰਾਨਂ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ ਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾ ਵਿਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਤਿ। ''ਅਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੪੧) ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ

ਅਭਿਸਮੇਤਾਵਿਨੋ, ਤੇ ਏਵਂ ''ਅਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ । ਤੇਨ ਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਵਾ ਅਭਿਸਮੇਤਾਵਿਨੋ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਯਾਵ ਤਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਾਵ ਤੇ ਏਤ੍ਥ ਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਨ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ''ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਿਤੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਿਸਮਯੇਹਿ ਸਮਾਨਗਤਿਕਾਤਿ ਵਿਸੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ''ਅਨਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ ਯੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਨਭਿਸਮੇਤਾਵਿਨੋ, ਤੇਸੁ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਗਹਣਕਾਲਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੪੨) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਵੋਦਾਨਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕਾ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀ, ਤਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਏਵਰੂਪੇਸੂਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਗ੍ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ''ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸ੍ਸਾਤਿ। ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੧੧੬) ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ''ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ''ਇਚ੍ਚੇਵ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੧੧੬) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਸੇਸਿਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਉਭਯਕੋਟ੍ਠਾਸਭਜਨਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤੇਸੁ ਹਿ ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਫਲਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਫਲਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਤਣ੍ਹਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਨਪਿ ਚ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯਂ ਨਯੋਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫-੧੭੦. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ...ਪੇ॰... **ਤਿਸ੍ਸੋਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸੇਸਨਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਂ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। ਸਮੁਦਯੇ ਚ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਨ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ। ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਪਨ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾਨਿ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚ ਹੋਤਿ , ਦੁਕ੍ਖਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਤੋਵ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ ਚਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਚ੍ਚਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਭਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋਤਿ ਤੇਸਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮) ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਭਜਤਿ। **ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਪਠਮੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਏਵ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ। **ਵਚਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਚ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇਯੇਵ। ਸੋ ਪਨ ਕਰਣਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨-੭. **ਸੁਦ੍ਧਿਕਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਪਦਸੋਧਨਤਂਮੂਲਕਚਕ੍ਕਵਾਰੇਹਿ ਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇਹਿ ਕਾਯਾਦਿਪਦੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇਨ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦੇਨ ਅਵਚਨੀਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਰੂਪਪਦਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੋ ਖਨ੍ਧਪਦਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਮੁਦਾਯੋ ਪਦਸੋਧਨੇ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਏਕੇਕਪਦਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿਆਦਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਵਿਸੁਂ ਅਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦਿਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸਦ੍ਦੋ ਏਕਤ੍ਥ ਦੀਪੇਤਿ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸਦ੍ਦੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਰੂਪਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਯਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਦਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੋ ਹੇਸਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਰਸ੍ਸ ਪਦਸੋਧਨੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਮੇਵ ਗਹਣਤੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਕਾਯਾਦਿਪਦੇਹਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕੇ ਕਾਯਾਦਿਪਦਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਸ੍ਸ ਚ ਅਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ ''ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯੋ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਕਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਤਂਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਦਸੋਧਨਵਾਰਤਂਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇਹਿ ਪਨ ਅਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਹਿ ਕਾਯਾਦਿਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੀਯਤਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਸਂਸਯੋ ਹੋਤਿ ''ਯੋ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਾ ਕਾਯਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਏਸੋ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਹਿ ਵਚੀਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤੋ ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਏਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਛ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਨਯੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਞ੍ਚ ਓਕਾਸਤ੍ਤਾ ਝਾਨਂ ਭੂਮਿ ਚ ਵਿਸੁਂ ਓਕਾਸਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਚ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਓਕਾਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**"ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੋਕਾਸਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ । ਪੁਨ **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨੋਕਾਸਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਕਾਮਾਵਚਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮੋਕਾਸਵਸੇਨ। ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਮਾਹ "**ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰੇਸੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਨ੍ਨਕੇ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਗਬ੍ਭਗਤਾਦਿਕੇ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਬ੍ਭਗਤਾਦੀਨਂ ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਾ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੋਕਾਸਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਓਕਾਸਾ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਿਰਹਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੧. "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਕਾਮਾਵਚਰੇਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ**"ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ , ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ''ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ

ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਭੂਮੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠੋ ਭੂਮੀਨਂ ਓਕਾਸਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਬ੍ਬਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਝਾਨਭੂਮੋਕਾਸਾਨਂ ਸਙ੍ਕਰਂ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸੁਂ ਏਵ ਓਕਾਸਭਾਵ◌ੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੋਕਾਸੇਪਿ ਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੋਕਾਸੇ ਚ। ਯਦਿਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਦ੍ਵਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਤਂਦ੍ਵਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵ◌ਿਸੁਂ ਓਕਾਸਤ੍ਤਾ ਚ "**ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚ ਯਮਕੇ ਅਵ◌ਿਤਕ੍ਕਵ◌ਿਚਾਰਮਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਵ◌ਿਚਾਰਵਸੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮੁਦ੍ਧਭੂਤਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਤਰਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ। ਯਸ੍ਸਯਤ੍ਥਕੇ ''ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਯ ਓਕਾਸੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੭. **ਸੁਦ੍ਧਾਵ◌ਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਠਮਤੋ ਅਵ◌ਿਤਕ੍ਕਅਵ◌ਿਚਾਰਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਸਵ◌ਿਤਕ੍ਕਸਵ◌ਿਚਾਰੇਪਿ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਆਵਜ੍ਜਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਉਭਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਸੁਪਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਆਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸੁਦ੍ਧਾਵ◌ਾਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਏਵ◌ਂ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਆਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਨੁਸਯਯਮਕਂ

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਦੀਪਕੇਨ ਮੂਲਯਮਕੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਂ , ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਤੀਰਣਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਖਨ੍ਧਾਦਿਯਮਕੇਹਿ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨੁਸਯਪਹਾਨਨ੍ਤਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਮੁਦ੍ਧਭੂਤੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ ਅਨੁਸਯਯਮਕਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਭਾਵ◌ੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਗਾਹਾਪਨਂ ਤੇਸੁ ਤਥਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਸੁ ਅਨੁਸਯਵ◌ਾਰਾਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੁਰਵਬੋਧਤ੍ਤਾ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਸੂਤਿ ਏਤੇਸੁ ਸਾਨੁਸਯਵ◌ਾਰਾਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ''ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ, ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਵ◌ਾ ਪਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਕਥਮਯਂ ਯਮਕਦੇਸਨਾ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਾਯਂ ਯਮਕਦੇਸਨਾ, ਪੁਰਿਮਵ◌ਾਰੇਹਿ ਪਨ ਯਮਕਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਚੁਤਿਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਂ। ਯਮਕਦੇਸਨਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਵ◌ਾਰਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਯਮਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਪਨ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤਾਵਸੇਨ ਏਤਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦੇਸਨਾਯ ਯਮਕਦੇਸਨਤਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹਿ ਅਨੁਸਯਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਾਵ ਚ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਤਾ ਨ ਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਤੇ ਏਵ◌ਂਪਕਾਰਾ ਏਵ◌ਾਤਿ ''ਅਨੁਸਯਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵ◌ਂਪਕਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਤਾ। ਤੇਨੇਵ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵ◌ਾਰੋ

ਅਨੁਸਯਵਾਰੇਨ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਪਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚ, ਤੇਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਾ ਅਹੇਸੁਂ ਭਵਨ੍ਤਿ ਚ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਤਾਯ ਏਵ ਚ ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ, ਨ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ‘‘ਅਨੁਸਯਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨੇਵ ਹਿ ਅਨੁਸਯਾ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਚ ਅਤੀਤਾਦਯੋ ਏਵ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਤਾਪਾਦਨੇਨ ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਾਕਾਰੋ, ਨ ਧਮ੍ਮੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **‘‘ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**’’ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯਾ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਨੁ ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸਯਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਸਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਅਨੁਸਯੋਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਕਿਲੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਨੁਸਯਯਮਕ ੧), ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤੋ ਕਿਲੇਸੋਯੇਵ ਅਨੁਸਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਥਾਮਗਤਨ੍ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਸਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਬੋਧਿਨਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਇਮੇਯੇਵ ‘‘ਅਨੁਸਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਥਾਮਗਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਸਮਙ੍ਗੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਸਯਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰਾਨਂ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ‘‘ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰਦੀਪਕਂ, ਏਵਂ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇਨ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ, ਵਚਨਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇਨ ਤਂਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਹਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੇਪਿ ‘‘ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸਯਿਤਤਂ ਥਾਮਗਤਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਯਦਿ ਤਮੇਵ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਦੀਪੇਯ੍ਯ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਪਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋਗ੍ਗਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਸਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਸਯਨਤ੍ਥਤਾਯ ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਤਾਯ ਥਾਮਗਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸਯਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਯਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋਗ੍ਗਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਇਮਿਨਾ ਤਨ੍ਤਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਨ੍ਤਿਤ੍ਤਯੇਨਪਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਂ ਸੁਖਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਕਾਮਧਾਤੁਗ੍ਗਹਣਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਨ ਰਾਗੇਸੁ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਨਂ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਧਾਤੁਵੇਦਨਾਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਹਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵਿਸੁਂ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤਾ ਧਾਤੁਯਾ ਵੇਦਨਾਨਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਦ੍ਵੀਸ੍ਵੇਵ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਤੀਸੂਤਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਠਾਨਤਾਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਨੁਸਯਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਵੇਦਨਾਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯੇ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਾਕਟਮੇਤਂ। ਯਥਾ ਚ ‘‘ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਨਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਾ ਤਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪੇਸੁ ਇਟ੍ਠਰੂਪਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਸਾਤਸਨ੍ਤੁਸੁਖਗਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਹਿ ਸੋ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੇਤਿ ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਅਭਿਲਭਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪਾਸਾਤਰੂਪੇਸੁ ਅਨਿਟ੍ਠਰੂਪਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕੂਲਤੋ ਦੁਕ੍ਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਮੇਵ ਅਨੁਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੇਤਿ, ਤੇਨ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਸਯਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨਂ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਵਚਨੇਨ ਇਟ੍ਠਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਪਕਤਿਯਾ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਦਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੇਸੁ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਹਿ ਤੇ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਯਮੁਖੇਨ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਮਧਾਤੁਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਾਦਿਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਨਂ ਕਾਮਭਵਾਦੀਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਭਵਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਕਾਮਸੁਖਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਸੁਖੋਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਸੁ। ਪਟਿਘੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਘਾਤਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਏਵ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋਇਚ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧਾਤੁਤ੍ਤਯਵੇਦਨਾਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੪੬) ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਧਾਤੁਤ੍ਤਯਵੇਦਨਾਤ੍ਤਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾਦੀਨਂ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਪਿਹਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੋਮਨਸ੍ਸੇ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਕਾਮਰਾਗੋ ਨਾਨੁਸਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਵੇਦਨਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ? ਹੋਨ੍ਤੁ, ਨ ਪਨ ਧਾਤੁਤ੍ਤਯਵੇਦਨਾਤ੍ਤਯਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਤਦਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੫੨) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਸੁਖੋਪੇਕ੍ਖਾ ਕਾਮਰਾਗਮਾਨਾਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਘਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਘੇਨੇਵ ਪਟਿਘਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਪਟਿਘੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਪਨ ਇਧ ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ‘‘ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾ ਹੇਸਾ, ਸਾ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਤਥਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਰਾਗਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਂ ਤਥਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਲੋਕਿਯਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ‘‘ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਨੁਸਯਯਮਕ ੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਦੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਹਿ ਇਧ ਅਨੁਸਯਨਂ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਂਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਤਂਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬਲਵੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤਿ ਭਵਰਾਗਵਜ੍ਜੋ ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਭੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਚ ਅਨੁਸਯਮਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਲੋਭੋ ਲੋਭੋ ਏਵ, ਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਠਾਨੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾਤਿ। ਅਥ ਪਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਇਟ੍ਠਾਨੰ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸੁਖਾਯ ਚ ਵੇਦਨਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬੰ ਵਾ ਅਤੀਤੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਵਿਗਤੰ ਪਰਿਣਤੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਟਿਘੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਾਲਮ੍ਬਿਤੰ, ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਭਿਨਿਵੇਸਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਲੋਭੋ ਸੁਖਾਭਿਸਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਾਤਸਨੁਸੁਖਦ੍ਵਯਮੇਵਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਭਵਰਾਗਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਭਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਤਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਗੋ ਸੁਖਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਟਿਘੋ ਦੁਕ੍ਖਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤਾ ਹੋਤਿ।

ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੪) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਦੋਮਨਸ੍ਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਨੁਸਯਯਮਕ ੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੇਨ ਸਹਜਾਤੋ ਲੋਭੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿਚ੍ਚੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **‘‘ਦੋਮਨਸ੍ਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ’’**ਤਿ, **ਏਤ੍ਥ ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਭਾਵਾਸਙ੍ਕਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਦੇਸਨਾ ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯ ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸਪਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਭਵੇਯਜ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ ਸਹਜਾਤਵੇਦਨਾਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਾਰੋ

੧. ਅਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਅਨੁਸੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵੋਹਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਾਵਿਰਾਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਹਿ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਵਿਰਾਮੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ।

੨੦. ਨਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮੇ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਪਕਤਿਯਾ ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ‘‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਕਾਮਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਨਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ‘‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੫੬) ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਓਕਾਸੰ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਅਨੁਸਯਾਨੰ ਅਨਨੁਸਯਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਅਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਨੋਕਾਸਤਾਤਿ।

ਅਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਾਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬-੧੩੧. ਸਾਨੁਸਯਪਜਹਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇਸੁ ''ਸਾਨੁਸਯੋ, ਪਜਹਤਿ, ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਏਵਂ ਭਵਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਤਰੇਸੁ ਕੇਨਚੀਤਿ ਏਵਂ ਭਵਾਨੁਸਯਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਸਾਨੁਸਯਤਾਨਿਰਨੁਸਯਤਾਦਿਕਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਰਨੁਸਯੋਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਓਕਾਸੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਸਯਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਸੋ ਅਨੁਸਯਨੋਕਾਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯਤਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਜਹਨਪਰਿਜਾਨਨਾਨਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨਨੁਸਯਨੋਕਾਸੋ ਚ ਨਿਰਨੁਸਯਤਾਦੀਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇਸੁ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਯਤੋ ਤਤੋ''ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਕਤਂ, ਪਜਹਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇਸੁ ਅਪਾਦਾਨਤ੍ਥੇ ਏਵ ਵਾ। ਤਤੋ ਤਤੋ ਹਿ ਓਕਾਸਤੋ ਅਪਗਮਕਰਣਂ ਵਿਨਾਸਨਂ ਪਜਹਨਂ ਪਰਿਜਾਨਨਞ੍ਚਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਨੁਲੋਮੇ, ਪਟਿਲੋਮੇ ਅਨਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਸਯਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਪਾਦਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਤਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ (ਯਮ॰੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੭੭), ਪਜਹਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੪੩) ਚ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਤਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਨਿਰਨੁਸਯੋਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੧੦), ਨ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੭੪-੧੭੬) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਰੂਪਧਾਤੁਆਦਯੋ ਏਵ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਤ੍ਥੇ ਆਦਿਪਞ੍ਹੇਪਿ ''ਯਤੋ''ਤਿ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਯਤੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਨ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨੇਵ ਅਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਟ੍ਠਾਨਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਸਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਟ੍ਠਾਨਤਾਤਿ ਤਂ ਤਥੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ – ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਨਾਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੇਨਾਤਿ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਧੇ ਅਕਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਭਾਵਂ ਅਪਨੇਤਿ ਨਾਮ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਨ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤ੍ਥ-ਕਾਰਞ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਾਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਜਹਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨-੧੯੭. ਪਜਹਨਵਾਰੇ ਯੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾਦਯੋ ਸਾਵਸੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤੇ ਪਜਹਤੀਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਪਜਹਨਸਬ੍ਭਾਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਰਵਸੇਸਪ੍ਪਜਹਨਕੋਯੇਵ ਪਜਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨੋ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੩੨) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਂਸਯਪਦੇਨ ਪਹਾਨਕਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਲੋਮੇ ਪਨ ''ਨਪ੍ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਪਜਹਨਾਭਾਵੋ ਏਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਪਦੇਨ ਸਂਸਯਪਦੇਨ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸਂ ਪਜਹਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਵਸੇਸਵਸੇਨ ਪਜਹਨਕਾਨਂ, ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਪ੍ਪਜਹਨਸਬ੍ਭਾਵੇਨੇਵ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਯਥਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਵਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ। ''ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਮਕਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਞ੍ਚ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਞ੍ਚ

ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਅਨੁਸਯਯਮਕ.੧੬੫) ਏਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ, ਸੇਸਾ ਤੇਸਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਨੁਸਯਯਮਕ ੧੩੨-੧੯੭) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਸੇਸਾਨਂ ਤੇਸਂ ਪਹੀਨਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤਾ ਉਭਯਾਪਜਹਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਅਥ ਪਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਞ੍ਚ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਂ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਂਸਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਤਿ ‘‘ਸੇਸਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਂ ਨਪ੍ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤੇਸਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤੇ ਸਂਸਯਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਅਨੁਸਯੇ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਜਹਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਹੀਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੪-੨੭੪. **ਪਹੀਨਵਾਰੇ ਫਲਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਲੋਮੇ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨਪਿ ਦੇਸਨਾ ਗਹਿਤਾਤਿ। ‘‘ਫਲਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵਾ’’ਤਿ ਚ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਨੁਸਯਚ੍ਚੁਨੁਪਟਿਪਕ੍ਖੇਕਚਿਤ੍ਤੁਕ੍ਖਣਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਨ ਕੋਚਿ ਅਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹੋ, ਨਾਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਤਂ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਨ ਅਨੁਸਯਸਾਨੁਸਯਪਹੀਨਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇਸੁ ਗਹਿਤਾਤਿ।

੨੭੫-੨੯੬. ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਸੋ ਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸੇ ਏਵ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦਿਤੋ ਪਹੀਨੋ, ਅਨਾਪਾਦਿਤੋ ਚ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਪਹੀਨਾਪ੍ਪਹੀਨਵਚਨਾਨਿ ਤਦੋਕਾਸਮੇਵ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੋਕਾਸੇ ਤਦੁਭਯਾਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। **ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਹੀਨੇ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਨੋਕਾਸੇ ਪਹੀਨੇ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਸਮਾਨਕਾਲੇ ਪਹੀਨੇਤਿ।

ਪਹੀਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਧਾਤੁਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੨-੩੪੦. ਧਾਤੁਵਾਰੇ **ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਂਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਭਾਵੇਨ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਤਾ ਏਵ ਹਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਇਧਾਪਿ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦੀਨਿ ਛ ਪਟਿਨਿਸੇਧਵਚਨਾਨਿ ਧਾਤੁਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਇਮਂ ਨਾਮ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਮੂਲਿਕਾਸੁ ਯੋਜਨਾਸੁ ‘‘ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਠਮਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ‘‘ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਕਾ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦਿਪਦੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਾਤੁਯੋਯੇਵ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਕਞ੍ਚੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ‘‘ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹਿਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ। ਅਥਾਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥ ਗਹਿਤੋ, ਇਧਾਪਿ ਸੋ ਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਭਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਭਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਨ ਕੋਚਿ ਅਨੁਸਯੋ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸੇਤਿ ਨਾਨੁਸੇਤਿ ਚਾਤਿ

ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ? ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਕਤਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਾਭਾਵੇ ਸੰਸਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ? ਨ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ, ‘‘ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ਭਙ੍ਗਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾਤਿ।

ਧਾਤੁਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨੁਸਯਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਂ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੬੨. ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾਯਂ **ਆਦਿਤੋਵ ਤਯੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਮਹਾਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ ਸਰਾਗਾਦਿਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਾ ਚ, ਤੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਿਸ੍ਸਕੇਸੁ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਰਾਗਾਦਿਮਿਸ੍ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ ਤਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ **“ਸੋਲ਼ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਕਾਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਏਕੇਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **“ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦਵਾਰੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਵਾਰਾਨਂ ਤਂਤਂਨਾਮਤਾ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. **ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਰਹਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੪-੮੨. ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦ੍ਵਯਮੇਤਂ ਏਵਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਅਤੀਤਵੋਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, **ਯਂ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ **“ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ”**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਨੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। **“ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ”**ਤਿ ਪਨ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਨੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਯਥਾਗਹਿਤਵਿਸੇਸੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। **“ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ”**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਨਿਯਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਾਰੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਵਾਰੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ

ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਤਾਦਿਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੮੩. ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੇ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਨ ਕੋਚਿ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਤੀਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਚ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਕ੍ਖਣਾਤੀਤਚਿਤ੍ਤਾ ਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮੋ ਪਞ੍ਹੋ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ''ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ? ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ। ਖਣਸ੍ਸ ਹਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਤਾਵਚਨੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਾਤੀਤਚਿਤ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਭਾਗੋ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂਤਂਖਣਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਨਯਿਧ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪ੍ਪਧਾਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਥਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਤਾ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਤਾ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣਂ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ "**ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

੧੧੪-੧੧੬. ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰੇਸੁ **ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, **ਨੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਾਤਿਕਾਠਪਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਤਥੇਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਤ੍ਥੇਸੁ ਸਰਾਗਾਦਿਮਿਸ੍ਸਕਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਸਰਾਗਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਰੇਸਂ ਸਰਾਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਕਵਾਰਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੧੬. ਧਮ੍ਮਯਮਕਵ਼ਣ੍ਣਨਾਯਂ **ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍**ਵ਼ਾਤਿ ਯਥਾ ਮੂਲਯਮਕੇ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਯਥਾ ਚ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵ਼ਞ੍ਞਥਾ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਥਾ ਅਦੇਸੇਤ੍ਵ਼ਾ ਯਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਮਾਤਿਕਾ, ਤਂ ਇਧ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵ਼ਾਰਵ਼ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਵ਼ਾਰਵ਼ਣ੍ਣਨਾ

੩੩-੩੪. **"ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ **"ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚਾਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਵ਼ਸੇਨ ਵ਼ੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹੇ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਰੂਪਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਪਟਿਲੋਮਵ਼ਾਰਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ **ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵ਼ਨ੍ਤਾਨਂ, ਪਵ਼ਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਵ਼ਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਰੂਪਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵ਼ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਰੂਪੇ ਨ ਵ਼ਿਧਾਨਂ, ਨਾਪਿ ਪਟਿਸੇਧੋਤਿ ਕੇਚਿ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵ਼ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਧਮ੍ਮਯਮਕ.੧੬੩) ਵ਼ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਏਵ਼ਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵ਼ਤ੍ਤੁਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਏਵ਼ਮਾਦੀਹਿ ਏਵ਼ ਪਾਲ਼ੀਹਿ ਪਟਿਸੇਧਸਿਦ੍ਧਿਤੋ।

ਯੇ ਚ ਵ਼ਦਨ੍ਤਿ ''ਯਥਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ ਨਿਰੋਧਕਥਾਯਂ 'ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵ਼ਿਰਾਗਾ ਚੇਵ਼ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ਼ਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵ਼ਿਰਾਗਗੋਚਰਾ ਵ਼ਿਰਾਗਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵ਼ਿਰਾਗਪਤਿਟ੍ਠਾ'ਤਿਆਦੀਸੁ 'ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਅਵ਼ਤ੍ਵ਼ਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਾਨਂ 'ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਏਵ਼ਮਿਧਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਮੇਵ਼ ਕਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਯੋਸਞ੍ਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਯੇਸੁ ਚ ਵ਼ਿਰਾਗਾਦਿਆਸਙ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਹਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ੁਤ੍ਤਾ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ**ਤਿ ਹਿ ਵ਼ਚਨਂ ਮਗ੍ਗੇ ਜਾਤਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਚ ਕਮ੍ਮਜਾਦੀਨਿ ਅਮਗ੍ਗੇ ਜਾਯਮਾਨਾਨਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਵ਼ੋਹਾਰਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵ਼ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਂਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ ਠਪੇਤੁਂ ''ਠਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਓਕਾਸੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾ ਚ ਆਮਟ੍ਠਾ, ਨ ਚ ਕਮ੍ਮਜਾਦਿਰੂਪਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਓਕਾਸੇ ਵ਼ਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਤੇ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਚ ਪਟਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਚ ਅਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵ਼ਤ੍ਤੁਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵ਼ਚਨਤੋਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹੇ **ਪਵ਼ਤ੍ਤੇ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਯਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵ਼ੋਕਾਰੇ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਵ਼ੋਕਾਰੇ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ਼ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ਏਵ਼ਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵ਼ਸੇਨ ਵ਼ਿਸੇਸੋ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੭੯. **"ਏਕਾਵ਼ਜ੍ਜਨੇਨ** ੧੬੬ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਨਾਨਾਵ਼ਜ੍ਜਨੇਨਪਿ ਪਨ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਜਵ਼ਨਵ਼ੀਥੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ''ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ਼, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸਬ੍ਬਂ **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ**

ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਕੁਸਲਾਨਾਗਤਭਾਵਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ ਤਾਯ ਏਵ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਦੀਪਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਕੁਸਲਾਤੀਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤੀਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਆਦਿਮ੍ਹਿ **"ਦੁਤਿਯੇ ਅਕੁਸਲੇ"**ਤਿ, **"ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ"**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। ਯਥਾ ਹਿ ਭਾਵਨਾਵਾਰੇ ਭਾਵਨਾਪਹਾਨਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਾਨਿਪਿ ਭਾਵਨਾਪਹਾਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਤੰ ਤੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਆਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤੇਨ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ।

੧੦੦. ਪਞ੍ਹਵਾਰੇਕਾਰੇ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਅਕੁਸਲਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸੋਲ਼ਸਮੰ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਵਾ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਓਰਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕੰ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕੇ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰੰ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੯੨) ਸੁਤ੍ਤੇ ਦੇਸਿਤਕ੍ਕਮੇਨ। ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨੰ ਕਮ੍ਮਜਾਨੰ ਅਕਮ੍ਮਜਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲਕੰ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਕਮ੍ਮਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤੰਮੂਲਕਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਪਨ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵਸਾਨੇਸੁ ਯੰ ਮੂਲਕਮੇਵ ਨ ਹੋਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਮੂਲਕਾਨਿ ਚੁਤਿਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਤੇਸੰ ਮਜ੍ਝੇ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੯੪. **ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥੀਤਿ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਇਤ੍ਥਿਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮਿਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੋ ਤਥਾਗਹਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ''ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸੁਖੰ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਗਹਿਤੋਯੇਵਾਤਿ **"ਸੁਖੰ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੪੦. ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਾਰੇ **ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂਨਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਵਸੇਸੰ ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਮੇਵਾਹ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ‘‘ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ…ਪੇ॰… ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੯੫) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਧ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਕਮ੍ਮਜਾਕਮ੍ਮਜੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੂਟਂ ਵਿਯ ਗੋਪਾਨਸੀਨਂ ਸਬ੍ਬਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨ੍ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਂ। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤੇਸੁ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚ ਯੋਜਨਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਮੂਲਕਾ ਚ ਨਯਾ। ਤੇਹਿ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਯੋਜਨਾ ਤਂਮੂਲਕਾ ਚ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਯੋਜਨਾਯ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇਹਿ ਚ ਨਯੇਹਿ ਪਾਕਟਾਯੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

‘‘ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਵਿਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨਾਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਿਪਾਕਪਟਿਸਨ੍ਧੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਿਰਹਿਤਸਚਕ੍ਖੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ‘‘ਚਤੁਨ੍ਨਂਯੇਵਾ’’ਤਿ ਨਿਯਮੋ ਕਤੋ, ਤੇਨ ਤਂਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਪਰਿਤ੍ਤਵਿਪਾਕਰੂਪਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਮਾਨਤਾਯ ਮਹਾਵਿਪਾਕੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਸਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਇਤਰਮਹਾਵਿਪਾਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਪੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤਾ ਸਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਨਿਯਮਤੋ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇਪਿ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਯਥਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਵਜ੍ਜਨੇ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ‘‘ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਅਘਾਨਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧੮੭) ਚ ਤੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਸੋਪੇਕ੍ਖਅਚਕ੍ਖੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਤਂਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਅਰੂਪਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੇਸੁਚਿ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ‘‘ਅਹੇਤੁਕਾਰੂਪਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਸੇਯ੍ਯੋ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਦਿ ਪਨ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਸਨ੍ਤਿ, ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ‘‘ਸਮਾਧਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧੧੩) ‘‘ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੧੧੧) ਵਚਨਤੋ। ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਯਥਾ ਸਮਾਧਿਲੇਸੋ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਂ ਵੀਰਿਯਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਸਤਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਪਨ ਸਮਾਧਿਲੇਸੋ ਏਵ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਕੇਸੁਚਿ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਚ, ਏਵਮਿਧ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਮੇਵ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਹੇਤੁਕਨ੍ਤਰਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ । ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਸਮਾਧਿਲੇਸਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵੀਰਿਯਲੇਸਸ੍ਸ। ਵਿਸੇਸਨਞ੍ਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੇਸੁ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਸਤਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਏਵ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ।

ਯਾਵ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਗਤਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ “**ਸਹੇਤੁਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਰੂਪੀਵਸੇਨ ਚ** ਵੁਤ੍ਤ”ਨ੍ਤਿ। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਪਿ ਪਨ ਅਵਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਚਕ੍ਖੁਕਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਚ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇਵ। ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਨ੍ਤਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਚੁਤਿਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਕਦਾਚਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵਸਾਨੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਯਮਕੇਸੁ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਗਹਿਤੇਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚੁਤਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚੁਤਿਵਸੇਨੇਵ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੮੦. ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਸਮਾਨਗਤਿਕਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਆਹ “**ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਤਿ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ** ਵੁਤ੍ਤ”ਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੇਸੁ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੂਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਲਾਭੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਪਨ ਛੇਦੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਛੇਦੋਤਿ ਨਾਮਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਵਿਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਚਨਂ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਸਮਾਨਗਤਿਕਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ‘‘ਵਿਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੇ ਚ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋਪਿ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਚੁਤਿਉਪਪਤ੍ਤੀਸ੍ਵੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੇ ਚ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਸਯਤ੍ਥਕੇ ਚ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ‘‘ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ‘‘ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਯ ਓਕਾਸਦੀਪਕਂ, ਨਾਪਿ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਵਿਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਦੀਪਕਂ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲਦੀਪਕਮੇਵਾਤਿ।

ਅਤੀਤਕਾਲਭੇਦੇ **ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ’’ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ‘‘ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੨੧੧) ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ‘‘ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਮਙ੍ਗਿਨੋਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਵਸੇਨ ਯਾਵ ਪਠਮਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਰਤਿ, ਤਾਵ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਚ ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ‘‘ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਸੁ ਖਣੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਪਠਮੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਨਾਗਤਕਾਲਭੇਦੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਮਾਨੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਮਾਨਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਭੇਦੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਭੇਦੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ, ਨ ਏਵਮਿਧ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ। ਨ ਹਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚੁਤਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਰੋਧੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯੋ ਮਾਦਿਸੋਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿਉਪ੍ਪਾਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਾ ਉਭਯੁਪ੍ਪਾਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਏਵਂ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਮੇਵ ਨਿਯਮੇਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨਾਗਤਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਗਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਵਾ ਸਂਸਯਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਵਂ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਯਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੨੮੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ।

ਪਟਿਲੋਮੇ ਪਨ ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਅਨਾਗਤਾ ਸਰੂਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਸਂਸਯਪਦੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁ ਯੋਜਿਤਾ, ਨ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤੁਂ, ਨ ਏਵਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਨਿਰੋਧੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਨਿਰੋਧਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭੂਤਾਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਚ ਸਮ੍ਭਵਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਭੂਤੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਭਾਵੋ ਚ ਪਟਿਲੋਮੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਰਹਿਤਸ੍ਸ ਅਭੂਤਾਭਾਵਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਾਲਨ੍ਤਰਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਯਾਦਿਸਾਨਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਭਾਵੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤਾਦਿਸਾਨਂਯੇਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚੁਤਿਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਨਂ ਜੀਵਿਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਨਿਰੋਧਾ ਸਂਸਯਪਦੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੩੦੮) ਚ, ''ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੇ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ।

ਯੇ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇ ਸੋਪੇਕ੍ਖਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ''ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸਵਚਨੇਨ ਤਂਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਯੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਯੇਸੁ ਆਦਿਮਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਾਰੇ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਧਮ੍ਮਯਮਕੇ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਂ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਂ। ਯੇਸੁ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਵਾਰੇ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੫-੪੮੨. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ **ਲੋਕਿਯਅਬ੍ਯਾਕਤਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਚਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਲੋਕਿਯਅਬ੍ਯਾਕਤੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਤਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਯਮਕੇ ''ਯੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਮਕਾਨਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਯਥਾ ''ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਮਿ, ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਾਮੀ''ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਭਾਵਨਾਪਹਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ''ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਰਿਜਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਭਾਜਨੀਯੇ ਆਗਤਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾ, ਨਨੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਹਿ ਵਿਨਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤਾਵ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਕੁਸਲਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਮੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਨ ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਵੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤੋਤਿ। "**ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ**"ਤਿਆਦਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਲਿਖਿਤਬ੍ਬਂ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਲਿਖਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕਞ੍ਹਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਨੋ ਚ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੪੦)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਅਰਿਯਾਤਿ ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ, ਸੋ ''ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ''ਛ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਪਜਹਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। ''ਯੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੪੯, ੫੧-੫੨) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ''ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਪਜਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੫੧) ਚ ਭਬ੍ਬੋ ਏਵ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। ''ਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਮਗ੍ਗਂ ਨ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੧.ਸਚ੍ਚਯਮਕ.੫੧) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ''ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨਪ੍ਪਜਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੫੫) ਚ ਅਭਬ੍ਬੋ ਏਵ। ਅਗ੍ਗਫਲਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਪਠਮਫਲਸਮਙ੍ਗੀ ਅਰਹਾ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਸੋਪਿ ''ਅਰਹਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ''ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਭਾਵਿਤ੍ਥ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਪਜਹਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੪੪) ਚ ਅਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। ''ਯੋ ਅਗ੍ਗਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੪੬) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ''ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਜਹਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਤ੍ਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੪੪) ਚ ਪਠਮਫਲਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ। ''ਯੋ ਅਗ੍ਗਫਲਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੩.ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕ.੪੪੩, ੪੪੬) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਇਤਰੋਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਗਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯਮਕਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਪਟ੍ਠਾਨਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾਦੀਹਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਵਿਜਯਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਵਿਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਟ੍ਠਾਨਾਦਿਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗ੍ਗਹਣੰ ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਯੋਗਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ ਜੋਤਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਭਿਲਾਸਿਤਞ੍ਚ ਵਿਸਯੰ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾ**, ਦੇਵਨੀਯਾ ਵਾ ਤੰਤੰਬ੍ਯਸਨਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਸਰਣੰ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯਾ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯਾ ਵਾ। ਸੋਭਾਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਕਮਨੀਯਾਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾ**। ਤੇ ਤਿਵਿਧਾ – ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕੀਲ਼ਾਯ, ਉਤ੍ਤਮੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਹਿ, ਸਪਰਸਨ੍ਤਾਨਸਿਦ੍ਧਾਯ ਪਞ੍ਚਵਿਧਮਾਰਵਿਜਯਿਚ੍ਛਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ, ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਸਤ੍ਤਧਨਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗ੍ਗਹਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਾਨੁਸਾਸਨੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਵੋਹਾਰਾਤਿਸਯੇਨ, ਪਰਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ, ਅਨੋਪਮਾਯ ਚ ਞਾਣਸਰੀਰਗਤਿਯਾ, ਮਾਰਵਿਜਯਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਪਰਹਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯਤੋ, ਅਭਿਤ੍ਥਵਨੀਯਤੋ, ਭਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਮਨੀਯਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦੇਵੇ ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਤਿਸਯੋ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ **ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ**। ਸਬ੍ਬਦੇਵੇਹਿ ਪੂਜਨੀਯਤਰੋ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ **ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ,** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਭਾਵੇ ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾਲਙ੍ਕਾਰੰ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਦੇਵੇਹਿ ਅਤਿਰੇਕਤਰੋ ਵਾ ਦੇਵੋ **ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ। ਦੇਵਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨੰ ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ। ਸਕ੍ਕਾਦੀਹਿ **ਦੇਵੇਹਿ** ਪਹਾਰਾਦਅਸੁਰਿਨ੍ਦਾਦੀਹਿ **ਦਾਨਵੇਹਿ** ਚ **ਪੂਜਿਤੋ**। ਕਾਯਵਚੀਸੰਯਮਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸੰਯਮਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ **ਸੁਦ੍ਧਸੰਯਮੋ**।

ਇਸਿਸਤ੍ਤਮੋਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਵਬੋਧਗਤਿਯਾ ਇਸਯੋਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤਾਨੰ ਸਤੰ ਪਸਤ੍ਥਾਨੰ ਇਸੀਨੰ ਅਤਿਸਯੇਨ ਸਨ੍ਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦਯੋ ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਭਗਵਾ ''ਸਤ੍ਤਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਚ੍ਚੁਦਾਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੰ ਨਾਮਰੂਪੰ ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧਨੇਨ ਨਿਰੋਧੇਸੀਤਿ **ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਨੋ**। ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਨਯਮਣ੍ਡਿਤਦੇਸਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਦੇਸੇਸਿ ਪਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

''ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਨਯਾ, ਕਿਞ੍ਚ ਤੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਿਦਾਨਕਥਾਯੰ ਪਟ੍ਠਾਨਸਮਾਨਨੇ ਅਨੁਲੋਮਾਦੀਨੰ ਨਯਾਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **“ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਹਿ...ਪੇ॰... ਨਾਮਾਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਾਲ਼ਿੰ ਆਹਰਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਥਾਤ੍ਥੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਪਰਤੋ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ।

ਪਟ੍ਠਾਨਨਾਮਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨੰ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾਮਤ੍ਥੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਞਾਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਸੁਖਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਪਠਮੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ **“ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ...ਪੇ॰... ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਤਾਵ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਾਨਨਾਮਸ੍ਸੇਵ ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ । **ਪ-ਕਾਰੋ ਹੀ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ''ਪਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਯੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਤਦੁਪਾਗਮੁਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਨਨੁ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਪਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਪ-ਇਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਥਨ੍ਤਿ?

ਨ, ਤੇਸੰ ਪਕਾਰਾਨੰ ਨਾਨਾਵਿਧਭਾਵਤੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਆਪਨ੍ਨੰ ਨਾਨਾਵਿਧਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਨਾਨਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਆਦੀਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਤੋ ਕੁਸਲਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਸਾਤਿਸਯਵਿਭਾਗਤੰ ਪਟ੍ਠਾਨਨਾਮਲਾਭਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗੋਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਵਜਾ। **ਪਟ੍ਠਿਤਗਾਵੋ**ਤਿ ਗਤਗਾਵੋ। **ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ। ਪਵਤ੍ਤੁਗਮਨਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। ਅਥ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗਮਨੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਗਮਨਤ੍ਤਾ ਗਮਨਦੇਸਭਾਵਤੋ ਏਕੇਕੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਗਤਿਮਨ੍ਤੇਹਿ ਅਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਗਤਿਮਤੋ ਗਮਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਵੇਗਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਪਾਤਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਆਦੀਨੰ ਸਾਸਙ੍ਗਗਮਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੰ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਮਹਾਪਥੋ ਵਿਯ ਨਿਰਾਸਙ੍ਗਗਮਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤਗਮਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ ਪਟ੍ਠਾਨਨਾਮਲਾਭਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਤਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿਪਿ ਗਤਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ **ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ''ਸਮਨ੍ਤਚਤੁਵੀਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਮਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਯੋਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮਨ੍ਤਾ ਛ ਛ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਤਿਕਾਦਿਛਛਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਤਿਕਾਦਿਛਛਪਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਿਸੇਸਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਾਦਿਤਿਕਾਦਿਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਦਿਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ,** ਅਨੂਨੇਹਿ ਨਯੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਇਮੇਸੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਖੁਦ੍ਦਕਪਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨਾ"**ਤਿ।

ਹੇਤੁ ਚ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ ਸਿਯਾਤਿ ਤੰ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਹੇਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ"**ਤਿ। ਏਤੇਨਪਿ ਸੋ ਏਵ ਦੋਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਨਾਹ **"ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਇਧ ਹੇਤੁ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਕਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਹੇਤੁ ਚ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾ''ਤਿ, ''ਹੇਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਪਾਲਿਯੰ ''ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧) ਤੇਨ ਤੇਨ ਹੇਤੁਭਾਵਾਦਿਉਪਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ''ਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ''ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਸਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਧਮ੍ਮੇਹੇਵ ਧਮ੍ਮਸਤ੍ਤਿਵਿਭਾਵਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਧਾਪਿ ਵਾ **ਹੇਤੁ ਚ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਸਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿਆਦਿਕੋ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕੁਸਲਾਦਿਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਅਥ ਖੋ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਕਾਰਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ। **ਏਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਿਤੀਨੰ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ"**ਤਿ। ਕੋਚਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਠਿਤਿਯਾ ਏਵ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ, ਕੋਚਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਯਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਯੋ, ਕੋਚਿ ਉਭਯਸ੍ਸ ਯਥਾ ਹੇਤੁਆਦਯੋਤਿ।

ਉਪਕਾਰਕਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਚ ਧਮ੍ਮੇਨ ਧਮ੍ਮਸਤ੍ਤਿਉਪਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਹਿਨੋਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਹੇਤੁ**। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਾਨੰ ਹਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਮੂਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਥੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ। ਹਿਨੋਤਿ ਵਾ ਏਤੇਨ ਕਮ੍ਮਨਿਦਾਨਭੂਤੇਨ ਉਦ੍ਧੰ ਓਜੰ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਮੂਲੇਨ ਵਿਯ ਪਾਦਪੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੰ ਫਲੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਹੇਤੁ। ਆਚਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੇਵਤਤ੍ਥੇਰੰ ਵਦਤਿ।

‘‘ਯੋਨਿਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਹਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੬-੬੭) ਕੁਸਲਭਾਵਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਕੁਸਲਭਾਵੋ”**ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵਾ ਕੁਸਲਭਾਵੋ ਵਿਯ ਨ ਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਕੇ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ ‘‘ਅਹੇਤੁਕਹੇਤੁਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਭਾਵੋ ਵਿਯ ਸਹੇਤੁਕਹੇਤੂਨਂ ਸਭਾਵਤੋਵ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧੋ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਂ ਵਤ੍ਤੁਂ **“ਯਦਿ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਵਾ,** ਯਦਿ ਅਲੋਭੋ ਸਭਾਵਤੋ ਕੁਸਲੋ, ਕੁਸਲਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲੋ ਨ ਸਿਯਾ ਅਲੋਭਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਦੋਸਤ੍ਤਾਭਾਵੋ ਵਿਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਉਭਯਥਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਉਭਯਥਾ ਹੋਨ੍ਤੇਸੁ ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਂ ਪਰਿਯੇਸਥ, ਨ ਸਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਹੇਤੂਸੁਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਤਾ ਅਞ੍ਞਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸਭਾਵਤੋਤਿ। ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੂਸੁ ਸਭਾਵਤੋਵ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ’’ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਪਰਿਯੇਸਿਯਮਾਨਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀਤਿ ਹੇਤੂਸੁ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ, ਨ ਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭਾ’’ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਯਤਨ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

‘‘ਛਨ੍ਦਵਤੋ ਕਿਂ ਨਾਮ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਪੁਰਿਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਧੁਰਭੂਤਾ ਜੇਟ੍ਠਕਭੂਤਾ ਸਯਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਚ ਤੇਸਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹੀਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤੇਨ ਤੇ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਅਸ੍ਸਾਦਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਯਮਾਨਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਾਨਂ ਪਤਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿਆਦਿ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਮੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਨ੍ਤੀਰਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ, ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਯਂ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਦਨਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਾਦਨਿਯਮੋ ਤਂਤਂਸਹਕਾਰੀਪਚ੍ਚਯਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਪਨ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੇਖੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਪੁਪ੍ਫਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪੁਪ੍ਫਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਗਦਵੇਖੇ ਪਨ ਅਪਨੀਤੇ ਤਾਯਯੇਵ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਪੁਪ੍ਫਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਪਗਤੇ ਤਾਯਯੇਵ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਤੋਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਉਪਚਯਸਨ੍ਤਤਿਅਧਿਵਚਨਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨਂ ਵਿਯ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਤੋ ਨਾਨਾਕਰਣਂ, ਨ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਕਥ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤਰਾਭਾਵਤੋ ਨਿਰਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ ਸਣ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਚ ‘‘ਇਦਮਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦ੍ਧਂ ਤਿਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗਾਭਾਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਏਕਤ੍ਤਮਿਵ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਨਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤਾ।

ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਤਿ ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਦਾਕਾਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਾ ਸਤਿ ਤਂਤਂਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਵ ਆਕਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਮੇਵ ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਕਾਲਵੋਹਾਰੋਤਿ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਚੁਤਿਪਚ੍ਛਿਮਪਟਿਸਨ੍ਧੀਨਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਯ

ਕਾਲਨ੍ਤਰਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਕਾਲਨ੍ਤਰਤਾ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਰੂਪਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਰੋਤਿ ਅਞ੍ਞਸਨ੍ਤਾਨਤ੍ਤਾ। ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿਯੋ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸਦਿਸਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਕਾਰਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤਂਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਕਾਰਕਂ ਹੋਤਿ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਅਭਾਵੋ ਅਨ੍ਤਰਕਾਰਕੋ ਹੋਤਿ ਅਭਾਵਤ੍ਤਾਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਵਨਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਭਵਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਚੁਤੀਨਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਪਾਕਟੋਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਗਹਿਤਾਨਂ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾਨਂ ''ਅਤੀਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੮.੫) ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਸੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਨ ਹਿ ਕੁਸਲਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਗ੍ਗਹਣਂ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋਯੇਵ ਚ ਗਹਣਂ ਸਿਯਾ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਵ ਸਹੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟੇਨ ਠਿਤਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਸਹਜਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤਾਵਸੇਨੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਕੋਚਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਭਾਵੇਹਿ ਉਪਕਾਰਕਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਾ ਵਤ੍ਥੁਖਨ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਤਰੁਆਦੀਨਂ ਪਥਵੀ ਵਿਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸੇਸਧਾਤੂਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਉਪਕਾਰਕਾ **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਾਦਯੋ ਵਿਯ** ਨਿਸ੍ਸਯਾਕਾਰੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਤਂਤਂਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ।

ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਭੁਸੋ, ਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ।

ਪਕਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪ**-ਕਾਰੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਕਤਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਕਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ"**ਤਿ। ਕਰਣਞ੍ਚ ਦੁਵਿਧਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ ਉਪਸੇਵਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਸੇਵਿਤੋ** ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਯਅਲ੍ਲੀਯਾਪਨਵਸੇਨ ਉਪਭੋਗੂਪਸੇਵਨਂ ਵਿਜਾਨਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਸੇਵਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਅਨਾਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਸੇਵਨੇਨ ਯਥਾਪਟਿਸੇਵਿਤਾਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਨ੍ਤਾਨਾਵਿਚ੍ਛੇਦਹੇਤੁਭਾਵਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਕਾਰੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ, ਤੇਸਂ ਸਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਤਥਾ ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਾਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵਂ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਾਕਾਰੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਾਕਾਰਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਗਿਜ੍ਝਪੋਤਕਸਰੀਰਾਨਂ ਆਹਾਰਾਸਾਚੇਤਨਾ ਵਿਯਾਤਿ ਏਤੇਨ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ''ਆਹਾਰਾਸਾ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਚੇਤਨਾਗਹਣਂ ਕਰੋਤਿ।

ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇਨ ਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰਣਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੋ**, ਅਤ੍ਤਸਦਿਸਸਭਾਵਤਾਪਾਦਨਂ ਵਾਸਨਂ ਵਾ। **ਗਨ੍ਥਾਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਾਪੁਰਿਮਾਭਿਯੋਗੋ** ਵਿਯਾਤਿ ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਆਸੇਵਨਾ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾ, ਆਯੂਹਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੋ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚੇਤਨਾ। ਸਾ ਤਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਰਿਯਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਾਗਮੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਵਿਪਾਕਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਨੇਵ ਕਿਰਿਯਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕਿਰਿਯਭਾਵਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਨ ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਿਕਾਤਿ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਏਤੇਨ ਸਉਸ੍ਸਾਹੇਹਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇਹਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸਵਿਪਾਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਪਯੋਗੇਨ ਅਸਾਧੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਯੋਗੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਾ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹੋ ਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮਸਨ੍ਤਭਾਵੋ, ਤਥਾਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤੋਯੇਵ ਭਵਙ੍ਗਾਦਯੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਹਿ ਜਵਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਗਹਿਤਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਭਿਨਿਪਾਤਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਨ੍ਤੀਰਣਮਤ੍ਤਾ ਪਨ ਵਿਪਾਕਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਯੇਵ। **ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵਤ੍ਥਾਯ। ਏਤੇਨ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਤਂ ਅਵਿਪਾਕਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਾਨੁਕੂਲਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਤਿਪਿ ਜਨਕਤ੍ਤੇ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਂ ਆਹਾਰਾਨਂ ਪਧਾਨਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਜਨਕਤ੍ਤੇ ਅਰੂਪੀਨਂ ਆਹਾਰਾਨਂ ਆਹਾਰਜਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਰੂਪਾਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿਪਿ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਰੂਪਾਹਾਰਸ੍ਸ, ਅਸਤਿ ਪਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇ ਆਹਾਰਾਨਂ ਜਨਕਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਂ ਪਧਾਨਂ। ਜਨਯਮਾਨੋਪਿ ਹਿ ਆਹਾਰੋ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਯਮਾਨੋਯੇਵ ਜਨੇਤੀਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭਾਵੋ ਆਹਾਰਭਾਵੋਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਕੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਗਰੁਭਾਵੋ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੋ, ਅਥ ਖੋ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਜੀਵਨੇ ਜੀਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸੁਖਿਤਾਦਿਭਾਵੇ ਸੁਖਿਤਾਦੀਹਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਗ੍ਗਹੁਪਟ੍ਠਾਨਾਵਿਕ੍ਖੇਪਜਾਨਨੇਸੁ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਆਜਾਨਨੇ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵੀਭਾਵੇ ਚ ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਹਜਾਤੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੀਯਤਾ। ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਹਿ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਨ ਯਦਿਪਿ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਹਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੀਯਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਪਨ ਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਜੀਵਿਤਾਹਾਰਾ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸਂ ਅਨੁਪਾਲਕਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਭਾਵਾ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਯਥਾਸਕੇਹੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਯਥਾ ਇਤ੍ਥਾਦਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਂਸਹਿਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਹਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨੀਯਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ ਚ ਤੇਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਪਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਭੂਤਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ, ਚਿਨ੍ਤਨਂ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂਯੇਵ ਸਾਧਾਰਣੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ **ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੋ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ** ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦ੍ਵਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। "**ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਸਤ੍ਤਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ**"ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ''ਸਤ੍ਤ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧੇ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਦ੍ਵਯ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਵੇਦਨਾਭੇਦੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਝਾਨਙ੍ਗਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਝਾਨਙ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇ

ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਸਤਿਪਿ ਵਾ ਝਾਨਙ੍ਗਵੋਹਾਰੇ ਵੇਦਨਾਭੇਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਨਂ ਪਨ ਯਦਿਪਿ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਪਨ ਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਤ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਗਤਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਤੋ ਤਤੋ ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੂਤਿ ਸਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਲਾਭਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਾਭਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਲਾਭੋ ਨ ਵਾਰਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ, ਨ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸੇਵ ਅਲਾਭਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਲਾਭਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲਾਭਾਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਅਲਾਭੇਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਂ ਮਨੋਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਸੁਞ੍ਞਤਵਾਰੇਸੁ ਝਾਨਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ , ਤਂ ਅਲਾਭਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਸ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਪਿ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਲਾਭੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਹੇਤੁਕੇਸੁ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤੇ ਸਂਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਤਗਤਭਾਵਕਰਣਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਬਲਵਾ, ਨ ਤਥਾ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਹੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਕਰਣੇ ਦੁਬ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਂ ਯਦਿਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਏਵਂ ਪਠਨ੍ਤਿ ''ਨ ਏਤੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸੋ ਪਾਠੋ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਕਰਣਸ੍ਸਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ, ਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਯਾਤਿ।

ਸਮਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਕੀਭਾਵੋਪਗਮੇਨ ਵਿਯ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ**।

ਯੁਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੁਪਗਮੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ। ਨ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਰੂਪਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪੇਹਿ ਸਤਿਪਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਤੇਸਂ **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ (ਧਾਤੁ॰ ੩)।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਭਾਵੇਨ। ਤੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮), ''ਅਤ੍ਥੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੪.੨੪) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤਾਲਕ੍ਖਣਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਜਨਕਤ੍ਤੇ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਪ੍ਪਧਾਨਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾਤਿ ਆਹ **"ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਸਹਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਸਮੁਦਾਯੇ ਸਤਿ ਦੁਤਿਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਪਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਤਾ**। ਸਤਿਪਿ ਪੁਰਿਮਤਰਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇ ਨ ਤਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਂ ਅਲਭਮਾਨਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਂ ਦਦਮਾਨਂ ਵਿਯ ਉਪਕਾਰਕਂ ਹੋਤੀਤਿ **"ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਦਾਨੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ"**ਤਿ ਆਹ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਓਕਾਸਦਾਨਂ **ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਸਭਾਵਾਵਿਗਮੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਭਾਵਵਿਗਮੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਨਤ੍ਥਿਤਾ ਚ ਨਿਰੋਧਾਨਨ੍ਤਰਸੁਞ੍ਞਤਾ, ਵਿਗਤਤਾ ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸਸਭਾਵਤੋ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਤਾ,** ਸਭਾਵਾਵਿਗਮੇਨ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਕਤਾ **ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਸੇਸੋ ਧਮ੍ਮਾਵਿਸੇਸੇਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯਾਥਾਵਤੋ

ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਭਗਵਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ''ਏਵਂਵਿਸੇਸਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਸੁਤਮਯਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤਾਭਾਵਨਾਮਯੇਹਿ ਤਦਭਿਸਮਯਾਯ ਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨਾਮਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ "**ਨਾਮਧਮ੍ਮਾ**ਵਾ"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇ ਭਜਨ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂਯੇਵ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਮਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਾਮਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪੇਕਦੇਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਦੇਸਵਚਨੇਨ ਰੂਪਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਰੂਪਰੂਪਂ ਪਨ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਆਗਤਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ – ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ, ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਪੋਧਾਤੁਂ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਂ ਆਹਾਰਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੨੨.੩੯)।

ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. **ਯੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਭਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ। ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੋ ਏਵ, ਨ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਤਥਾ ਤਥਾ ਉਪਕਾਰਕਂ ਤਂ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਤਂ ਉਪਕਾਰਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ।

ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਠਮੋ **ਹੇਤੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਏਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸੇਸਨਂ। ਤੇਨ ਨ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਹੇਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯੇ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ? ਨਾਯਂ ਏਕਨ੍ਤੋ। ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਬਜ੍ਝਤੋ ਯਦਾ ਗਯ੍ਹਤਿ , ਤਦਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਗਹਿਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਏਵ ਬਜ੍ਝਟੇਨ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਵਿਨਾ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਥਾਪਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਨਨੁ ਯਥਾ ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੫), ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੬) ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਹਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਵਿਨਾਪਿ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ, ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗ੍ਗਹਣੇ ਅਸਤਿਪਿ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂ ਨ ਕਤਂ, ਇਧ ਪਨ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦੁਤਿਯਂ ਹੇਤੁਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ **ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਸੋ ਏਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਹੇਤੂਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਯੋ ਕੋਚਿ ਹੇਤੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਚ ਵਿਨਾਪਿ ਦੁਤਿਯੇਨ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ

ਕਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਸਤਿ ਦੁਤਿਯੇ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਨ ਹੇਤੂਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਸਿਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਯੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹੇਤੂਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਹੇਤੁਝਾਨਮਗ੍ਗਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਮਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਵਿਯ ਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਂ ਹੇਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪਨ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਇਸਿਤਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਵਿਨਾਪਿ ਦੁਤਿਯੇਨ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਏਵ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੇ ਚ ਇਸਿਤਬ੍ਬੇ ਚ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਨ ਕਤਂ, ਇਧ ਚ ਦੁਤਿਯੇਨ ਹੇਤੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਹੇਤੁਨਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਵਿਸੇਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ** ''ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੦੧) ਦੁਤਿਯਂ ਹੇਤੁਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਮਵਚਨਾਪੇਕ੍ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨) ਪੁਰਿਮਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੇ ਪਾਕਟੀਭੂਤੇ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੋ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਜਾਵਟੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਯ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖਨੀਯੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਕੋਚਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

"**ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਚਨੇਨ ਅਸਮਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਚਨਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਾਕਟੀਕਤਂ, ਤੇਨ "**ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਂਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਸਦ੍ਦੇ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ ਪਾਕਟੀਭੂਤਨ੍ਤਿ? ਯੇਹਿ ਹੇਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ''ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਵਿਸੇਸਨਭੂਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਿਤਾ ਚ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਤੇ ਹੇਤੂ ਚੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਤੇ ਹੇਤੂ ਚੇਵਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ ਯਥਾ ਇਧ ਤੇਨੇਵ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਪਾਕਟਾ, ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਭਵਿਤੁਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ''ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ 'ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਾ ਹੇਤੁਗ੍ਗਹਣਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤਂਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਂ ਚੋਦੇਤਿ ਪਰਿਹਰਤਿ ਚ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਹੇਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਹੇਤੂ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਂ ਅਜਨਯਮਾਨਾਪੀਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਜਨਯਮਾਨਾਪਿ। ਯਦਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਤਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਤਂਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਏਵਂਪਕਾਰੇਨ ਹਿ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਚਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਚਨਂ ਵਿਸੇਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਨੁ ''ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਏਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਹੇਤੁਆਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਯਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੇਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਰੂਲ੍ਹੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯) ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ**"ਤਿਆਦਿ।

ਪੁਰਿਮਤਰਸਿਦ੍ਧਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਬੀਜਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਤਰਸਿਦ੍ਧੇ ਕਮ੍ਮੇ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬੀਜਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਕਮ੍ਮਂ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਬੀਜ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਂ

ਬੀਜਞ੍ਚਾਤਿ? ਨਾਮਰੂਪਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ।

ਅਯਞ੍ਚ ਪਨਤ੍ਥੋਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾ। **ਓਕਾਸਵਸੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਨਾਮਰੂਪੋਕਾਸਵਸੇਨੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਨਂ ਸੇਸਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭਾਵੇਨੇਵ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਹਭਵਨਮਤ੍ਤਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਭਾਵਾਦਿਕਲਾਪਾਨਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਭਾਵਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ''ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਨਾ''ਤਿ ਆਹ। **ਸਸ੍ਸਾਮਿਕੇ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **"ਸਰਾਜਕੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਪਟਿਬਾਹਨਤੋਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ''ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧) ਵਚਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਯੇਸਂ ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਸਿਯੁਂ, ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿ ਚ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਨ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਾਨਿ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਾਨੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਯੋ ਪਨ ਹੇਤੂਹਿ ਸਮਾਨਕਾਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਭਾਵਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਸਙ੍ਗੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਵਚਨਾਨਂ ਲਹੁਗਰੁਭਾਵਂ ਨ ਗਣੇਤਿ, ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਤੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦੇਸਨਂ ਨਿਯਾਮੇਤੀਤਿ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਂ ਬਹੁਤਾ ਵਾ ਅਪ੍ਪਤਾ ਵਾ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਣੇਕਦੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਣਂ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਣੇਤਿ। ਤੇਨ ਆਲਮ੍ਬਿਯਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਤ੍ਤਮਾਨਤਾਯ ਪੁਰੇ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਨਾਲਮ੍ਬਿਯਮਾਨਾਨਂ। **ਨ ਏਕਤੋ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨੀਲਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ ਸਹ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਾਦਯੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਂ ਯ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਚਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨਤ੍ਥੇਨ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਤ੍ਥਂ **"ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਾ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ''ਯਂ ਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਰੂਪਾਦਿਭੇਦਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। **"ਯਂ ਯਂ ਵਾ ਪਨਾਰਬ੍ਭਾ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਇਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਨਦੀਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਸਨ੍ਦਨਂ ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਵਿਰਤਂ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ''ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਅਵਿਰਤਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਮੇ ਪਨ ਨ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਤੀਤੋ ਚ ਅਨਾਗਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯੁਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯੇਸਂ ਰੂਪਾਦਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਵਨ੍ਤਤਾ। ਪਚ੍ਚਯਵਨ੍ਤੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭਾ"**ਤਿ ਏਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **"ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਯਂ ਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਭਾਵੋਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾ ਸਹੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਨ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਸਪਿ

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **“ਯੰ ਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **“ਤੇ ਤੇ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਚ ਰੂਪਾਦਿਕੋ ਏਕੇਕੋਵ ਯੰਯੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਯੇ ਚ ਅਨੇਕੇ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਏਕੇਕਵਸੇਨ ਯੰਯੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਤੇ ਤੇ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਚ ਏਕੇਕਮੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **“ਯੰ ਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤੇ ਪਨ ਆਲਮ੍ਬਿਯਮਾਨਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਚ ਅਨੇਕੇ, ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **“ਤੇ ਤੇ”**ਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਕੁਸਲਵ◌ਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਖਨ੍ਧਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਰਣਕਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਵ◌ਂ ਸਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੨.੫੮) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਏਵ◌ਂ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਤਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਵ◌ੁਟ੍ਠਂ ਅਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਵ◌ੁਟ੍ਠੇਸੁ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਜਾਨਨੇ ਨ ਤੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਜਾਨਨਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਦਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਨ੍ਤਮੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਜਾਨਨਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਨਿਬ੍ਬਾਨੋਯੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਵ◌ੁਟ੍ਠੇ ਅਪ੍ਪਮਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤੇਨ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਤੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵ◌ਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵ◌ਿਭਾਵਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਵ◌ਿਭੂਤਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣੇਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੩. ਧੁਰਨ੍ਤਿ ਧੁਰਗ੍ਗਾਹਂ। **ਜੇਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ। **ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਨਰੂਪੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਛਨ੍ਦਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਵ◌ਿਸੇਸਨਭਾਵ◌ੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੁਪਿ।

ਗਰੁਕਾਰਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਵਸੇਨ ਵ◌ਾਤਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਲਦ੍ਧਂ **ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ,** ਲਦ੍ਧਂ **ਅਵ◌ਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ**। ਯੇਨ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਨਾ ਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ,** ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥੋ **ਅਵ◌ਿਜਹਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਵਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਤਮ੍ਪਿ ਅਦੋਸਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਨੇਨ ਅਨਵਞ੍ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਦਿਸਾ ਮਹਾਬਲਾ ਵ◌ਿਨਾ ਅਧਿਪਤਿਨਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **“ਏਕਨ੍ਤੇਨੇ**ਵ◌ਾ”ਤਿ ਆਹ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਵਰਣਭੂਤਾ ਚ ਤੇ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ ਚ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਾ ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਗ੍ਗਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵ◌ਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਪਨ ਵ◌ਾਦੋ ਰੂਪਾਰੂਪੀਨਨ੍ਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨ ਤਿਵ◌ਿਧੋ ਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾਨਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨੋ ਅਨੁਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇਪਿ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧੇ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੨੦.੩੧)

ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਰਹਤੋ ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦੀਹਿ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੨੨.੩੦) ਵਿਯ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਰੂਪੇ ਏਵ ਭਵਿਤੁੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰਿਤਮੇਤਂ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦਿਕਾਲੇ ਵਾ ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇ ਖਨ੍ਧੇ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੩.੯੬) ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਰਾਗਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੇਵ, ਤੇ ਚ ''ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨਾਗਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੯.੨੩) ਅਨਾਗਤਾ ਤੇਭੂਮਕਾਪਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਨ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਯਥਾ ਓਕਾਸਦਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾ, ਏਤੇ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮਹੇਤੁਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਾਮਹੇਤੁਵਿਸੇਸਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸੇਸੋ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਧਾਤੁਵਿਸੇਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਯਂ ਕਾਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤਂ ਵੋਚ੍ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ''ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨਿਯਾਮਾਭਾਵਤੋ, ''ਮਨੋਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਚ ਤਥੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਨ ਹਿ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾਯੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਨਿਯਾਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਕਟਾ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਧਾਤੁਵਿਸੇਸਨਿਯਾਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਵ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਰਵਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਦਿਸਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਵਾ ਹੇਤੂਹਿ ਵਾ ਸਦਿਸਕੁਸਲਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਭੂਮਿਭਿਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਭਵਙ੍ਗ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੂਲਕੇਸੁ ਚੁਤਿਪਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਕੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਵਿਸੇਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਰਾਸਿਸ੍ਸ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤੋ ਚ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਵਜ੍ਜਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋ। ਪਾਲਿਯਂ ਪਨ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ , ਨ ਅਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ, ਨ ਚ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''**ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਇਤਰਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **''ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ''**ਤਿ। **ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਤੇਨ ਖਣਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਰੂਪੀਨਂ ਨਿਵਾਰਿਤੋਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਕੇਚਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਚਿ

ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲੇਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਰਾਨੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਚ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਅਰੂਪੀਨੰ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਿਵਾਰਿਤੰ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ''ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਕਤੋ। ਤੇਨ ਹਿ ''ਕਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਉਪਯੋਗੇਕਵਚਨੰ **"ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਆਦੇਸੋ, **"ਕਾਲੇ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਭੁਮ੍ਮੇਕਵਚਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ **"ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਾਮਸਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ''ਨਾਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਆਪਨ੍ਨੇ ਏਤੇਨ ਕੇਵਲਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਯੋ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਸੇਨਾਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਵਚਨੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ** ਏਕਦੇਸਭੂਤੇ **ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇ** ਸਮੁਦਾਯੇਕਦੇਸਵਸੇਨ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਵਾ।

ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ''ਤਿ ਇਦੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਚੀ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤੇ ਏਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **"ਵਤ੍ਥੁਰੂਪੰ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ''ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੰ ਠਪੇਤਬ੍ਬੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਤੇ ਤਯੋਪਿ ਰਾਸਯੋਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤਯੋ ਅਨੇਕਸਙ੍ਗਾਹਕਤਾਯ ਰਾਸਯੋਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਯੇ ਪੁਰਿਮਾ ਯੇਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਦਾਚਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇਸੁ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੇ ਪਨ ਪੁਰਿਮਾ ਯੇਸੰ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸੰ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਸੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਬਾਹਿਕਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇਸੰ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਸੁ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਿਦ੍ਧਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਅਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਅਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ।

ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੇਸੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਲਭਤੀਤਿ। ਕਥੰ? ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤਾਵ ਨ ਲਭਤਿ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਨਿਯਮੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚ, ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਨ ਲਭਤਿ ਅਚੇਤਨੇਨ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਪਕਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾ ਉਤੁਭੋਜਨਾਦਯੋ ਚ ਉਪਸੇਵਿਤਾ, ਨ ਏਵੰ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇਨ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਉਤੁਬੀਜਾਦਿਕੇ ਕਮ੍ਮਾਦਿਕੇ ਚ ਸਤਿ ਰੂਪੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤੰ ਤੇਨ ਪਕਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਚੇਤਨਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨੁਪਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਤਨੰ ਪਕਪ੍ਪਨੰ ਪਕਰਣੰ, ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਚੇਤਨਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਨਿਰੀਹਕੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਤਾ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਨ, ਏਵੰ ਸਪ੍ਪਕਰਣਸਭਾਵਤਾ ਨਿਪ੍ਪਕਰਣਸਭਾਵਤਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਉਤੁਬੀਜਾਦਯੋ ਪਨ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦੀਨੰ ਤੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਭਾਵਤੋ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਨ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਭਾਵਤੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਾਨੰਯੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਵਸੇਨ

ਪਾਕਟਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। ‘‘ਅਨਾਗਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਦਾਨੰ ਦੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੮.੮) ਪਨ ਅਨਾਗਤਾਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ ਤੰਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਇਧ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪੀਤਿ **ਪੁਗ੍ਗਲਸੇਨਾਸਨ**ਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੰ ਭਜਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੀਵਰਾਰਞ੍ਞਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੰ ਭਜਨ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ‘‘ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ‘‘ਸੇਨਾਸਨੰ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੰ ਭਜਨ੍ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਸੁਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸੇਨਾਸਨਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਉਤੁੰ ਭੋਜਨੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੰ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਉਤੁਆਦੀਨੰ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੰ, ‘‘ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਥੁੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧੇ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੮.੪) ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਞ੍ਚਾਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕਤਤ੍ਤਾ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਏਕਚ੍ਚਾਯਾ**”ਤਿ ਆਹ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਸਿਣਾਦਿਮ੍ਹਿ ਝਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਝਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦੀਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਞ੍ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲੋ ਚਤੁਭੂਮਕਸ੍ਸਪਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ‘‘ਅਰੂਪਾਵਚਰੰ ਸਦ੍ਧੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਝਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਮਗ੍ਗੰ ਅਭਿਞ੍ਞੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੪.੧੩.੨੮੫)। ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਕੁਸਲਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਵਸੇਨ , ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ ਚੁਤਿਤੋ ਪੁਰਿਮਜਵਨਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਕੁਸਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਾਨੰ ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਯੋਗੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਯਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋਤਿ।

ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨਾਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਿਨੇਹੁਪ੍ਪਾਦਨਲੇਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਇਦੰ ਸਾਰਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਤਿਹੇਤੁਕਭਵਙ੍ਗੰ ਕਾਯਿਕਸੁਖਾਦਿ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤੰ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕੁਸਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ ਉਪ੍ਪਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਵੁਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਜਾਨਨਤ੍ਥੰ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਨ ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਕੁਸਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਵਸੇਨ ਸੋ ਸੋ ਵਿਪਾਕੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਥਾ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕੋ**”ਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਤ੍ਥੰ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਅਨਾਗਾਮੀ, ਨ ਪਨ ਤੇਨ ਤੰ ਕਦਾਚਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦੀਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾਦੀਨਿ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਤੇਸੰ ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਗ੍ਗਫਲੰ ਨ ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਉਪਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਮੇਵ ਹਿ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮੰ ਕੁਸਲਸ੍ਸਪੀ**”ਤਿ।

ਕਿਰਿਯਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਮ੍ਪਿ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਾਦਿਕੁਸਲੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਾਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਸ੍ਸਪਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਗਾਦਿਉਪ੍ਪਾਦਨੇ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਮੁਖੇਨ ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋਪਿ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚਤੁਭੂਮਕਾਨੰ ਕੁਸਲਾਦਿਖਨ੍ਧਾਨੰ ਹੋਤਿਯੇਵਾ**”ਤਿ। ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ

ਉਤੁਭੋਜਨਸੇਨਾਸਨਾਨਮੇਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਸੀਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਨਯਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣੇ ਆਗਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ, ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੯੧) ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, ਅਨੁਲੋਮੇ ਚ ਅਨਾਗਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣੂਪਨਿਸਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਸਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੇਨ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩),

''ਯਥਾਪਿ ਪਬ੍ਬਤੇ ਸੇਲੋ, ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹਾਵਨੇ।
ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੇ ਤੇ ਵਨਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੯)॥ –

ਆਦਿਕੇਨ ਚ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਯਾਨਿ ਵਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੇਨ ਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਯਂ ਯਦਾਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਾਲਮ੍ਬਿਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਰੂਪਰੂਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਰੂਪੇਨ ਪਨ ਅਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ **"ਸਾਵਸੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਪਰਿਣਾਮਯਤੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵਿਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਾਵਿਨੋ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਾਭਾਵੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਾ ਅਗ੍ਗਹਣਂ। ਭਵਙ੍ਗਭਾਵਿਨੋ ਪਨ ਗਹਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਿਯ ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ''ਮਨੋਧਾਤੁਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਰਣਭਾਵਿਨੋ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾਪਿ।

ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. **ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਇਦਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਂ ਨਿਰਵਸੇਸਦਸ੍ਸਿਤਪੁਰੇਜਾਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਪਨ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. **ਪਗੁਣਤਰਬਲਵਤਰਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ।

ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ “**ਚੇਤਨਾਕਮ੍ਮਮੇਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਤ੍ਤੇ ਨ ਚੇਤਨਾਵਜ੍ਜਾ ਏਵਂਸਭਾਵਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਮਾਵਚਰਚੇਤਨਾ ਏਕਵੋਕਾਰੇ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਨ ਜਨੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਯੇਸਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਨਯਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ। ਨ ਹਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਭੂਮਿਦ੍ਵਯਵਿਪਾਕੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫. ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. **ਕਬਲ਼ਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੋਵਾ**ਤਿ ਅਸਿਤਪੀਤਾਦਿਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਹ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੋਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਤਬ੍ਬਸਾਯਿਤਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਹਿ ਸਭਾਵਵਸੇਨ ਕਬਲ਼ਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸੇਸਤਿਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਨੋਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਪਨ ਸੋ ਨੋਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਾਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. **ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਰੂਪਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਅਫਰਨ੍ਤਾਨਿਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯੁਂ। ਯੋ ਪਨ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਅਫਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਚ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਸਿਯੁਂ, ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਿਯੁਂ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਂ ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਸਤਿ ਚੇਵਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਲਲਾਦਿਕਾਲੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਫਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਹਿ ਤਾਨਿ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਕਾਨਿ, ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਚ ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਨ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਨ ਯੇਹਿ ਤਾਨਿ ਸਹਜਾਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਅਬੀਜਭਾਵਤੋਯੇਵ ਨ ਫਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਪਨ੍ਨਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਭਾਵਾਨਂ ਤੇਸਂ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਸਮਾਨਕਲਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਅਫਰਣਤੋ ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਯੇਸਂ ਬੀਜਭੂਤਾਨਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਅਪਰਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਤੇ ਪਨ ਕਲਲਾਦਿਕਾਲੇਪਿ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਤਦਨੁਰੂਪਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਜਾਤਿਭੂਮਿਵਸੇਨ ਵੁੱਤੇਸੁ ਭੇਦੇਸੁ ਕੁਸਲਜਾਤਿਯਂ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਮੇਵ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ''**ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਪਠਮਲੋਕੁੱਤਰਂ ਪਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਯੁੱਤਞ੍ਚ ਵਿਸੁਂ ਏਕਾ ਜਾਤਿ ਭੂਮਿ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਠਪਿਤਂ। ਹੇਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ''ਤਥਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲਹੇਤੁ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਹੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧) ਏਸ ਨਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇਤਿ ਇਦਂ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੱਤਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ। ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਸਞ੍ਞਸੱਤਾਨਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਪੇ॰... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੬੬)। ਨ ਹਿ ਅਸਞ੍ਞਸੱਤਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਅੱਥਿ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਵੱਤੇ ਚ ਕਟੱਤਾਰੂਪਸ੍ਸ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਯੋ ਚ ਛ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੭. ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਨਿੱਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨੀ**ਤਿ ਏੱਥ ਯਦਿਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਨੱਥਿ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਭੂਤਾਨੇਵ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ, ਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭੂਤਾਨੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੱਥਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਨਨੁ ਚ ''ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜੇਸੂ''ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾਨੀਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਕੱਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਝਾਨਙ੍ਗਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਭਾਵਵਿਸੇਸਨਤੋ। ''ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੁਪੇਕ੍ਖਾਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁੱਤੇ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿਪਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾਨੀਤਿ ਏੱਤਕਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਪਨ ਯਾਨਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਝਾਨਙ੍ਗਭੂਤੋ ਸੁਖਭਾਵੋ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਭਾਵੋ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੱਥਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨ ''ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜੇਸੂ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਵਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਝਾਨਙ੍ਗਭਾਵਾਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਵਜ੍ਜਿਤਾ ਪਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੋਪੇਕ੍ਖੇਕਗ੍ਗਤਾ ਕਸ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜਿਤਾਤਿ? ਯੱਥ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉੱਦ੍ਧਰੀਯਨ੍ਤਿ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇ, ਤੱਥ ਚ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁੱਦ੍ਧਟੱਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨ ਉੱਦ੍ਧਟਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਪਞ੍ਚੰਨਂ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾਨ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਭਿਨਿਪਾਤਮੱਤੱਤਾਤਿ ਏਤੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਮੱਤਾਯਪਿ ਚਿਨ੍ਤਨਾਪਵੱਤਿਯਾ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **''ਤੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੀ''**ਤਿ ਪੋਰਾਣਪਾਠੋ। ਤੱਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹੇਵ ਤਂਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯਪਿ ਯਥਾਵੁੱਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨੁੱਦ੍ਧਟਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨ ਸੱਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਚੱਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਵਜ੍ਜਿਤਾਨੀਤਿ ਤੇਸਂ ਵਜ੍ਜਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਲੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਹੇਸਾਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਲੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾਵੁੱਤੇਸੁਪਿ ਤੀਸੁ ਏਕਮੇਵ ਵੱਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਨ ਵਚਨੇਨ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉੱਦ੍ਧਟਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਵੁੱਤਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨੁੱਦ੍ਧਟਭਾਵੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਦੋਸਪਰਿਹਰਣੱਥਂ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ''ਝਾਨਙ੍ਗਭੂਤੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਤਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਿਚ੍ਚਯੁੱਤਤਾਯ ਚ ਸਮਾਨਾਨਂ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁੱਦ੍ਧਟਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਵੱਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯਾਤਿ ਸਾ ਏੱਥ ਨ ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਰੁਚਿਮੱਤਂ। ਯਦਿ ਝਾਨਙ੍ਗਸਮਾਨਾਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਅਨੁੱਦ੍ਧਟਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਵੱਤਬ੍ਬਂ, ਚਿੱਤੇਕਗ੍ਗਤਾ

ਚੇਤ੍ਥ ਞਾਣਙ੍ਗਭੂਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯੁਤ੍ਤਮਨੋਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਸਮਾਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਦ੍ਧਟਭਾਵੇ ਕਾਰਣੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ। ਸੇਸਾਹੇਤੁਕੇਸੁਪਿ ਞਾਣਙ੍ਗੰ ਉਦ੍ਧਟਮੇਵ ਉਦ੍ਧਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੮. ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ ਵੀਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਵਚਨੇਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮) ਸੁਤ੍ਤਵਚਨੇਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵੇਸੁਪਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵੋਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਤੇਹਿ ਸਹ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨਿ ਇਧ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿ ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿ ਚ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵੋਹਾਰੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਾਠਗਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਹਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋਯੇਵ ''ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਿ ਚ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਯਾਯਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਮਗ੍ਗਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਗਤਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦਪਤਿਰੂਪਕੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਉਭਯਪਦਤ੍ਥੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ''ਅਧਿਕਰਣੰ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਕਰਣਾਨੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੬, ੪੦੫)। ਇਧ ਪਨ ''ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਗਤੋਯੇਵ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਨਿਯਮਨੰ ਕਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਭਾਵੋ ਮਾ ਹੋਤੂਤਿ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਵਾਯਾਮਸਤਿਸਮਾਧਿਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਾਯਾਮਸਮਾਧਯੋਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਏਵੰ ''ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਜ੍ਜੇਸੂ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ? ਨ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨਿਯਮਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਜ੍ਜੇਸ੍ਵੇਵ ਏਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ। ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੦. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦. ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੧. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਕਾਰਕੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪਕਾਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਕਾਰਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਲਾਭੇਨ ਉਪਕਾਰਕੰ ਹੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋਪਕਾਰਕਤਾਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਤਾਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ।

ਸਤਿ ਚ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਏਕਤੋ ਪੁਰੇਤਰਂ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤੇ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਆਹ "**ਆਹਾਰੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਾਦਿਭੇਦਂ ਨ ਲਭਤੀ**"ਤਿ। ਤਦਭਾਵੋ ਚ ਏਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੨-੨੩-੨੪. ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨-੨੩. ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ **ਬਜਵ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਬਜਵ੍ਜਨਸਙ੍ਖਹਿਤੇ ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਪਕਿਣ੍ਣਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

"**ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਪਾਠੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਹੇਤੂ ਸਹ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਮੋਹਾਦੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦੋਸਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਦੋਸਸ੍ਸਪਿ ਗਰੁਕਰਣਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ''ਅਕੁਸਲੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਨਾਮ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਲੋਭਦੋਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਨ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤਾਪਿ ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਚ "**ਸੇਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਵਾਰਿਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤਾਦੀਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੇਸਤ੍ਤਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਦੋਸਂ ਲੋਭਮੋਹੇਹਿ ਸਹ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਦੋਸੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਯੋਗਂ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਏਤਂ ਏਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਚ ਏਤੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦਯੋਤਿ ਭੇਦਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੂ**"ਤਿ। **ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਧਾ**ਤਿ ਇਦਮੇਵਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਦਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਯ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਚ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਚਵਾਰੇ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਮਗ੍ਗੇ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਦੀਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਪਟ੍ਠਾਨਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਹੇਸਾ। ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਚ ਚੇਤਨਾਯ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਨ ਇਦਂ ਪਠਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨ ਪਠਨ੍ਤਿ। "**ਅਹਿਰਿਕਂ...ਪੇ॰... ਮਿਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**"ਤਿਆਦਿਮਪਾਠੇ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਨ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਅਪਠਿਤ੍ਵਾ "**ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਤਤੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਠਨ੍ਤਿ।

"**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣ...ਪੇ॰... ਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਦਸਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਤਥਾ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ**"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ, ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਨਵਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸਧਾ ਵਤ੍ਥੂ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਕਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ

ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਾਯਤਨਮਤ੍ਤਮੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਪੇਕ੍ਖਾ ਏਤੇਸਂ ਅਪੁਬ੍ਬਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਰੂਪਜੀਵ◌ਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸਪਿ ਅਰੂਪਜੀਵ◌ਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵ◌ਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੇਨ ਅਪੁਬ੍ਬਤਾ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਅਪੁਬ੍ਬਤਾ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਆਕਾਰੋਤਿ ਮੂਲਾਦਿਆਕਾਰੋ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤਾ। "**ਯੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ "**ਯੇਨਤ੍ਥੇਨਾ**"ਤਿ। ਵ◌ਿ**ਪਾਕਹੇਤੂਸੁਯੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮੋਹਵ◌ਿਪਾਕਹੇਤੁਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੋ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵ◌ਿਪਾਕੇਯੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। ਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਪਠਿਤ੍ਵ◌ਾ "**ਛਹਾਕਾਰੇਹੀ**"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਤਂ ਪਨ ਪਠਿਤ੍ਵ◌ਾ "**ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹੀ**"ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਚ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਯਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਞ੍ਚ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। "**ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**ਵ◌ਾ"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ , ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਪਨ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ ਹੋਤਿ, ਕੋਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ। "**ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਕਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਰਹਿਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ''ਨਿਸ੍ਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪੀ**ਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਪਰਤੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਤੋ ਵ◌ਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤੋ ਵ◌ਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਦਿ ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਨ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ◌ੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

"**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ**ਵ◌ਾ"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਅਤ੍ਥਿਅਵ◌ਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਪਨ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ "**ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵ◌ਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਤ੍ਥਿਅਵ◌ਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

"**ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤੀਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, "**ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਞਾਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਜਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਞਾਣਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਠੋ, ਤੇਸੁ ਵ◌ਿਚਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵ◌ੇਨ ਚ ਸਦਿਸੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੋ ਪਚ੍ਚਯਸਭਾਗਤਾ, ਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਤਾ ਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਸਭਾਗਤਾ। "**ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨਾ**"ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਸਹਜਾਤਭਾਵ◌ੇਨ ਸਭਾਗਤਾ, ਸਹਜਾਤਾਸਹਜਾਤਾਨਂ ਹੇਤੁਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵ◌ਿਸਭਾਗਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਭਾਗਤਾ ਵ◌ਿਸਭਾਗਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਜਨਕਾਯੇਵ, ਨ ਅਜਨਕਾਤਿ ਜਨਕਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਾਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਸਂ ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਹਿ ਵ◌ਿਨਾ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਉਭਯਪ੍ਪਧਾਨਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਯੋ ਵ◌ਿਯ ਜਨਨੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਠਾਨਂ ਕਾਰਣਭਾਵ◌ੋ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ**। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ ਤਯੋਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ,

ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ਏਕਦੇਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਪਿ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਅਰੂਪਰੂਪਾਨਵ੍ਵੇਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਸੁ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਤਂਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਯੁਗਲ਼ਭਾਵ◌ੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਨ ਸਹ ਕਥਨੇ ਕਾਰਣਂ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਪਠਿਤ੍ਵ◌ਾ ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋਪਿ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕੋ ਰੂਪਾਨਂਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਪਕਿਣ੍ਣਕਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਵ◌ਾਰੋ

੧. ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਦੁਕਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਤਿਕਦੁਕਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾ ਚੇਵ◌ਾਤਿ ਯੇ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਂ ਫਰਨ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ **"ਤੇ ਚ ਖੋ ਸਹਜਾਤਾ**ਵ◌ਾ"ਤਿ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਸਹਜਾਤਾਪੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਚਸਹਜਾਤਵ◌ਾਰੇਹਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਹਜਾਤਾਭਿਧਾਨੇਹਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਚ੍ਛਿਮਵ◌ਾਰੇਨ ਪੁਰਿਮਵ◌ਾਰੋ, ਪੁਰਿਮਵ◌ਾਰੇਨ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਵ◌ਾਰੋ ਚ ਬੋਧਿਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਯਵ◌ਾਰੇਸੁ ਸਂਸਟ੍ਠਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵ◌ਾਰੇਸੁ ਚ, ਏਵਞ੍ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕੋਸਲ੍ਲਂ ਜਨਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ।

''ਤੇ ਤੇ ਪਨ ਪਞ੍ਹੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ''ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੦੧) ਪਞ੍ਹਾਵ◌ਾਰਪਾਠੋਤਿ ਪਮਾਦਲੇਖਾ ਏਸਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਪਾਠਮੇਵ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਵ◌ਾਰੇਸੁ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ੇਹਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਯਮੇ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ''ਇਮੇ ਨਾਮ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ''ਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨੫) ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਾਦਿਫਰਣਕਭਾਵ◌ੇ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਨਿਚ੍ਛਯਾਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਹਾ ਨਿਜ੍ਜਟਾ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਾ ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਨ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਨ ਕੋਚਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਨਿਜ੍ਜਟਾ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਾ ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਪਞ੍ਹਾ ਪਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਨ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਿਜ੍ਜਟਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਵ◌ਾ ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੫-੩੪. ਪਰਿਕਪ੍ਪਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵ◌ਿਧਿਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕਿਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਸੋ ਵ◌ਿਧਿ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਪੁਚ੍ਛਨਂ ਵ◌ਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਕਿਮਿਦਂ ਸਮ੍ਪੁਚ੍ਛਨਂ ਨਾਮ? ਸਮੇਚ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਨਂ, ''ਕਿਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਅਭਿਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ, ਸੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਿਯਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵ◌ਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ''ਯੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ

ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ, ਸੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਵਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਤੋ ਕੁਸਲਾਨਂ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭਵਨਮਤ੍ਤਿਤਾ ਏਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਦੋਸੋਤਿ **''ਅਥ ਵਾ''**ਤਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯਾ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਨਪੁਚ੍ਛਨਂ, ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ''ਸਿਯਾ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਭਵਨਪੁਚ੍ਛਨਞ੍ਚ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਞ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਛਿਤਮੇਵਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਕਿਂ ਸਿਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪੁਚ੍ਛਨਮੇਵ, ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ''ਕਿਂ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਅਯਂ ਨਯੋ ਸਿਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਯੋਜਨੇ। ਯਥਾਠਾਨੇਯੇਵ ਪਨ ਠਿਤਾ ''ਸਿਯਾ''ਤਿ ਏਸਾ ਸਾਮਞ੍ਞਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਾਯ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਪੁਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਏਕਾਯੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਗਮਨੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਗਮਨਸ੍ਸ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕਪਚ੍ਛਿਮਕਾਲਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਿਪਿ ਪਟਿਗਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਾਲਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਗਹਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਤਾਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਟਿਗਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਿਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਾਲਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਗਮਨਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਗਮਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਸਮਾਨਕਿਰਿਯਾ। ਪਟਿਕਰਣਞ੍ਹਿ ਪਟਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਦਾਯਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਕਰਣਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਭਿਮੁਖਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਪਟਿਗਮਨਂ, ਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ।

੩੫-੩੮. **ਤਾਸੁ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਮੂਲਕਾਦਿਭਾਵੋ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਏਵ ਏਕਮੂਲਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ। ਏਵਂ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕਾਦੀਨਂ ਅਧਿਪਤਿਆਦੀਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਦੁਕਮੂਲਕਾਦਯੋ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਨਯੋ ਚ ਤਤੋ ਪਰਂ ਮੂਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ''ਸਬ੍ਬਮੂਲਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਏਕ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਂ ਪਚ੍ਚਯਗਮਨਂ ਪਾਲ਼ਿਗਮਨਂ ਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਕ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਂ ਨਯਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਉਪਯੋਗੋ ਵਾ , ਇਧ ਚ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਨ੍ਤਿ ਚ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਸ੍ਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕਂ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਂ, ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੨-੪੪)।

੩੯-੪੦. **''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਵਿਨਯੇ ਵਿਯ ਚਕ੍ਕਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੋਧਨਵਸੇਨ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੋਧਨਵਸੇਨ ਚ ਇਧ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਾਲ਼ਿ ਗਤਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ

ਤੀਣਿ, ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਤੀਣਿ, ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਨਵ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾਵ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ''ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੋਵ। ਸੋ ਚ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪਿਤੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਕਤੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੋ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੩੯) ਅਯੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੋਧਨਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਕੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਵਾ ਏਕਮੂਲਕੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਮੂਲਕੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਿ ਸੰਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਸ੍ਸਾਵਸਾਨੇਨ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਮੂਲਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨੰ ਸੰਖਿਪਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਕਦਸ੍ਸਨੰ, ਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਕਤਿਪਯਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨੰ।

੪੧. ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਨਿ ਮੂਲਾਨਿਪਿ ਸੰਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਗਤਮੂਲਕਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਞਾਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਦਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੰਖੇਪਨ੍ਤਰਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਆਦਿਅਨ੍ਤੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕਤਿਚਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਤਿਦਸ੍ਸਨੰ ਵਾਤਿ। ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਵਾ ''ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ । ਤੇਨ ਓਸਾਨਚਤੁਕ੍ਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਮੂਲਾਨਿ ਸੰਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਸ੍ਸ ਅਵਸਾਨੇਨ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਯਥਾ ਹੇਤੁਆਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਵਸੇਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਯੋਜਿਤਾ, ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਤਿਕਾਦੀਹਿ ਚ ਅਵਸੇਸਾਵਸੇਸਾ, ਏਵੰ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਦੁਕਾਦੀਹਿ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਤਿਕਾਦੀਹਿ ਚ ਅਵਸੇਸਾਵਸੇਸਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁੰ। ਯਦਿ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਆਦਿਦੁਕਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਅਧਿਪਤਿਹੇਤੁਆਦਿਦੁਕੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇ ਏਵ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਦੁਕਾਦੀਨੰ ਅਵਸੇਸਾਵਸੇਸੇਹਿ, ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਚ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਤਿਕਾਦੀਨੰ ਅਵਸੇਸਾਵਸੇਸੇਹਿ ਯੋਜਨੇ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਵੰ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇਸੁਪਿ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਯੋਜਨਾਯ ਸਬ੍ਬਾ ਸਾ ਯੋਜਨਾ ਪਞ੍ਞਵਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਦੇਸਨਾਵਿਧਾਨੇ ਹਿ ਭਗਵਾਵ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ। ਗਣਨਾਗਾਥਾ ਆਦਿਮਪਾਠੇ ਕਾਚਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

"ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਤਿਕੰ ਦੁਕਾਨੰ ਸਤੇਨ ਸਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੇਸੁਚਿ ਪਨ ਏਕੇਕੋ ਦੁਕੋ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਯੋਜਿਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਗਮਨੰ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਿਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਿਕਾਨੰ ਏਕੇਕੇਨ ਪਦੇਨ ਦੁਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਛਸਟ੍ਠਿਯਾ ਤਿਕਪਦੇਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਛਸਟ੍ਠਿ ਹੇਤੁਦੁਕਾ, ਤਥਾ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਦੁਕਾਨੰ ਛਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਛਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ ਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਮਾਨਾ।

"ਦੁਕਸਤੇ ਏਕੇਕੰ ਦੁਕੰ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਗਮਨੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਤਿਕੋ ਦੁਕਸਤੇਨ ਯੋਜਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਦੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਕੋ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕੋ, ਤਥਾ ਨਹੇਤੁਪਦੰ...ਪੇ॰... ਅਰਣਪਦਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਚਤੁਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰਨਯਪੁਚ੍ਛਾ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਨ ਸਮਾਨਾ।

“ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ”ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨਾਤਿ ਏਤੇਨ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ‘‘ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ‘‘ਤਿਕਾਦਯੋ ਛਨਯਾ’’ਤਿ ਚ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਨੁਲੋਮਂ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **“ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **“ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰ”**ਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਿ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **“ਦੁਕੁਤ੍ਤਮ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ **“ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇ ਛਪਿ ਏਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟ੍ਠਾਨਨਯਾ ਚਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਬ੍ਬੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਾਥਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੇਹਿ ਤਿਕੇਹਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਦੁਕਾਨਂ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਦੁਕਵਿਸੇਸਿਤਾ ਵਾ ਤਿਕਾ ਦੁਕਤਿਕਾ, ਦੁਕਤਿਕਾਨਂ ਪਟ੍ਠਾਨਂ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਕਾਦਿਵਿਸੇਸਿਤਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਤਿਕਾਦਿਪਦਸ੍ਸ ਦੁਕਾਦਿਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਤਿਕਪਦਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਦੁਕਪਦਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਦੁਕਪਦਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਤਿਕਪਦਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨-੪੪. ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਮੂਲਕਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਕਮੂਲਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਾ ਤੇਵੀਸਤਿ ਦੁਕਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ‘‘ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕ’’ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਵ ਤਤ੍ਤਕਂ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਂ ਯਥਾਨੁਲੋਮੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ। **ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕਮੂਲਕੇਨ ਤਿਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ। ਯਦਿ ਪਨ ਯਾਵ ਤੇਵੀਸਤਿਮਂ ਮੂਲਂ ਯਥਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ‘‘ਯਾਵ ਤੇਵੀਸਤਿਮਂ ਮੂਲ’’ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ‘‘ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਤੇਵੀਸਤਿਮਂ ਮੂਲਕਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ‘‘ਏਕੇਕਪਦਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਏਕਮੂਲਾਦਿਸਬ੍ਬਮੂਲਕਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ‘‘ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਤਤੋ ਪਰਂ ਮੂਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ‘‘ਸਬ੍ਬਮੂਲਕ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫-੪੮. ਅਨੁਲੋਮੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਂ ਪਦਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਏਕਮੂਲਕੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਦਾਨਿ ਇਧ ਏਕਮੂਲਕੇ ਤੇਵੀਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਠਿਤੋ ਅਪੁਬ੍ਬਤਾਭਾਵਤੋ ਅਗਣ੍ਨੂਪਗੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਮੂਲਕੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਦਾਨਿ ਗਣ੍ਨੂਪਗਾਨਿ, ਇਧ ਦੁਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਸੇਨੇਵ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਦੇਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੰ

੧. ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੰ

(੧) ਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੋ

੫੩. **ਯਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਯੇਵ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਤਿਕਪਦਨਾਨਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਮੂਲਾਵਸਾਨਵਸੇਨ ਸਦਿਸਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਨ ਤਾਯੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਚ ਕੇਵਲੰ ਤਿਕਨ੍ਤਰੇਯੇਵ, ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ਪਨ ਯਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਾਦੀਸੂਤਿ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਸਮਾਹਰਣੰ ਇਧ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। "**ਯਾਵ ਨਿਰੋਧਗਮਨਾ ਉਦ੍ਧੰ ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਚ "**ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**"ਤਿ ਚ ਵਚਨੇਹਿ ਖਣਤ੍ਤਯਸਮਙ੍ਗੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗੀਯੇਵ ਪਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਏਕਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ ਇਧ ਕੁਸਲਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਨ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ, ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕਸ੍ਸਪਿ, ਹੇਤੁਦੁਕਾਦੀਸੁ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਏਕੇਕਸ੍ਸਪਿ ਦੁਕਤਿਕਾਦਿਭੇਦਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਦੁਕਾਦਿਭੇਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ।

"**ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਚਨੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਥ ਖੋ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਮ੍ਪਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਏਤ੍ਥ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੇਨ ਵਿਨਾ ਸਹ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸਹੇਤੁਕੰ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਅਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯੰ ਰੂਪੇਨ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

"**ਵਤ੍ਥੁੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ**"ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ''ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਵਾਰੇਤੁੰ "**ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖੰ ਵਚਨਦ੍ਵਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁੰ ਉਦ੍ਧਟੰ।

ਮਹਾਭੂਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪੰ ਉਪਾਦਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਨਾ ''ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨੇ

ਖਨ੍ਧਪਚ੍ਚਯਸਹਿਤਾਸਹਿਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮ੍ਪੀ**"ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ''ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਯਂ ਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

੫੪. **ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਾ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਰੂਪੇਨ ਵਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਾ ਪਹਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੫੭. "**ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ**"**ਤਿ ਵਚਨਤੋ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਬ੍ਭਾਵੇਨ ਤਾਯ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਨਾਮਕਾਤਿ ਸਾਧੇਤਿ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ**।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੫੩) ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਅਵਸੇਸਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਬਾਹਿਰ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਬਾਹਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਨ **ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਂ ਆਹਾਰਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਨੇ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ''ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨਂ ਸਹਜਾਤਂ ਅਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਹੇਤਾਦਿਕੇ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇ ਬਹੁਤਰੇ ਲਭਨ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਦ੍ਵਯਂ ਸਹ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਤਂਸਮਾਨਗਤਿਕਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਇਧਾਪਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ''ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੬੩) ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪੁਨਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾ ਬਾਹਿਰਾਦੀਸੁ ''ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਜਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸਹ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਵਿਸੁਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਭਾਵਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਭਾਵੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਬਾਹਿਰਗ੍ਗਹਣਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ਇਦ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਬਾਹਿਰਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਹੇਤਾਦੀਸੁ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਆਹਾਰਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਮੇਵ, ਨ ਜਨਕਂ, ਮਹਾਭੂਤਾਨੇਵ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਹਜਾਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਜਨਕਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਚ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵੇ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਹਿ ਅਰੂਪੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਭੂਤਾਨੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਨੀਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਜੇਸ੍ਵੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪੇਸੁ ਵਿਸੇਸਨਂ ਕਤਂ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਵਾ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕੇਨ ਰੂਪੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਾਕਟਵਿਸੇਸਨਾਨੇਵਾਤਿ ਨ ਵਿਸੇਸਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਏਤਾਨਿ ਪਨ ਅਸਮਾਨਜਾਤਿਕੇਹਿ ਅਰੂਪੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਵਿਸੇਸਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਵਿਸੇਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਮੂਲਕਰਣਭਾਵਤੋ ਚ, ਨ ਏਵਂ ਉਤੁਆਹਾਰਾ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਜਾਨੇਵ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੇਸਨਂ

ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਮਹਾਭੂਤਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਵਿਸੇਸਿਤਾਨਿ, ਇਧ ਉਪਾਦਾਰੂਪਵਿਸੇਸਨੇਨ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਸੇਸਨਂ ਉਭਯਵਿਸੇਸਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

੫੮. **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕਤੋ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚੁਤ੍ਥਫਰਣਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਇਧੇਵ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚੁਤ੍ਥਫਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ''ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਵਤ੍ਥੂਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ, ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਮਹਾਭੂਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਯਦੇਵ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਂ ਫਰਤਿ, ਨ ਤੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਵਿਯ। ਨ ਹਿ ਯਂ ''ਏਕਂ ਤਯੋ ਦ੍ਵੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ ਚ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨੫੬) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਤਂਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਯਦਿਪਿ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਖਨ੍ਧਸਹਜਾਤਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਾਭਾਵਤੋ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਨ ਹੇਤਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ, ਸਹਜਾਤਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾਪੇਕ੍ਖੋ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਤਰੇਤਰਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਮਹਾਭੂਤਾ ਇਧ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸੁ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਤੋ ਤੇਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਯਥਾ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਤਦਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਖਨ੍ਧਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

੫੯. **ਨ ਸਾ ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਨ ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਨ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ।

੬੦. ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪਿ ਪਨ ਯੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਅਕੁਸਲਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ। ਕੁਸਲਾਪਿ ਪਨ ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ "**ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ**"ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

੬੧. ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਂ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ "**ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਿਯਮਸਬ੍ਭਾਵਾ। ਹੇਤੁਆਦੀਸੁ ਹਿ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਲੋਭਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਯਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਨਿਯਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਧ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਯਮਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਵਤ੍ਥੁ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤੇ

ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਨਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। ''ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪਾਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਅਲਾਭਤੋ ਤਤ੍ਥ ''ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਤੀਣੀ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੩.੧੨੪) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੬੩. **ਤਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਮਹਾਭੂਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਤਦੁਪਾਦਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਵਦਤੀਤਿ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੪. **ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰੂਪੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

੬੯. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਨਿਯਮਤੋ ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਨ ਚ ਸਮਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਕੁਸਲਾਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਾਨਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ, ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਤ੍ਥੁਂ ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਕਰਣਤੋਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **"ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ, ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ''ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ''ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ? ਯਂ ''ਏਕਂ ਖਨ੍ਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ, ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ ਮਾ ਹੋਤੂਤਿ **"ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਆਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦੂਰਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ।

੭੧-੭੨. **"ਇਮੇ ਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਏਕੇਨਪਿ ਦੇਸਨਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਦਂ ਅਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਤਿ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਏਤ੍ਤਕਾ ਹਿ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ ਅਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ''ਇਮੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਞ੍ਚ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(੨) ਸਙ੍ਖਜਾਵਾਰੋ

੭੩. **ਤਥਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਭਾਵੋ ਚਾਤਿ। **ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਚੇਵ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਕੇ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੫੩) ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਭਾਵਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਚ ਅਜਵਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੪. **ਏਕਮੂਲਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਗਣਨਵ੍ਵੇਵ ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਲੋਮੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੇ ਦਸ੍ਸਿਤਗਣਨਤੋ ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਨਯੇਸੁ ਅਵ੍ਵਿਸ੍ਸਾ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਬਹੁਗਣਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਣਨਤਾ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਨ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਂ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੦੪) ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ।

੧੬-੧੯. **ਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋਵੁਤ੍ਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਾਨਂ ਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ''ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ਸਾਸੇਵਨਸਵਿਪਾਕਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕਂ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਭਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ''ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋ''ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਆਸੇਵਨਵਿਪਾਕਾਨਂ ਵਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਵੇ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯੇਨ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਾਮਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ''ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੁਲ੍ਹੀ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਦੇ ਚੇਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਏਕਮੂਲਕੇ ਅਵ੍ਵਪਦਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਏਕਮੂਲਕੇ ਹੇਤਾਦੀਸੁ ਤਯੋਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ''ਨਵਾ''ਤਿ ਏਤਾਯ ਅਧਿਕਗਣਨਾਯ ਅਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਠਿਤੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣੇਵ ਪਞ੍ਹਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਤੀਣੇ**ਵਾਤਿ ਚ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਗਣਨਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਨ ਅਧੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇਨ ''ਵਿਪਾਕੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੀਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ਚ ''ਤੀਣੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣੇਵਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ।

੮੦-੮੫. **ਯੇ ...ਪੇ॰... ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿਪਿ ਅਵਿਗਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਯਾ ਗਣਨਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਊਨਤਰਗਣਨੇਹਿ ਸਮਾਨਗਣਨੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਾ ਸਮਾਨਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਆਵਿਕਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਯੋਜਨਾਯ ਪਨ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਚਨੇਨ ਵਾ ਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਵਿਕਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ। **ਤੇਨੇਤਂ ਆਵਿਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਦੀਸੁਪਿ ਪਨ ''ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਯਾ ਏਕਂ...ਪੇ॰... ਨੋਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਯਾ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੦੭) ਮੂਲਪਦਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਏਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੂਲਪਦਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਮੇਵ ਕਮੋ, ਨ ਚਕ੍ਕਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ''ਤਿਆਦਿ ਯੋਜਿਤਂ, ਨ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਚਨੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਚ ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਥੀਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬-੮੭. **"ਅਹੇਤੁਕਂ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਪਨੇਤਂ ਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਯੋਜੇਤੁਂ।

੯੩. **ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਹਜਾਤਾ ਚ ਹੇਤਾਦਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਦ੍ਵੀਹੇਵ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਜ੍ਜੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੀਤਿ।

੯੪-੯੭. **ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕਚ੍ਚੰ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਅਰੂਪਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ।

੯੯-੧੦੨. ਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਯਦਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਰੂਪਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੰ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੰ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ "**ਏਕਚ੍ਚੰ ਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਮੇਵ ਪਨ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਕਚ੍ਚਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੧੦੭-੧੩੦. **ਨਾਹਾਰਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਝਾਨਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਏਤੇਸੁ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਠਿਤੇਸੁ ਗਣਨਾਯ ਸਮਾਨਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮੂਲਾਨਞ੍ਹਿ ਇਧ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਗਣਨਾਯੇਵ, ਨ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ। **ਨਸਹਜਾਤਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕੰ ਇਧਾਪਿ ਪਰਿਹੀਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੇ ਵਿਯ ਮੂਲੇਸੁਪਿ ਪਰਿਹੀਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧-੧੮੯. **ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇਸੁ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਾਨੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਇਤਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾ ਸਤ੍ਤੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪੰ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਨਿਕਾਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾਪਿ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਚ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। **ਊਨਤਰਗਣਨਾਨੰਯੇਵ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਾ ਏਕਕਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਊਨਤਰਗਣਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਯੋਜਿਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਯੋਜਿਤੋ ਊਨਤਰਗਣਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸਪਿ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੪੬) ਪਨ ਨ ਇਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਕਨ੍ਤਿਕੰ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਰੇਜਾਤੰ ਆਸੇਵਨਞ੍ਚ ਅਲਭਨ੍ਤੰ ਕਞ੍ਚਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

"**ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਸੇਵਨਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਏਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਇਦੰ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਲਾਭਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਲਾਭਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਪਸਙ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਿ ''ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਅਪਵਾਦਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ, ਪੁਰੇਜਾਤੋ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਵਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਮ੍ਪਿ ਕੇਚਿ ''ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੰ ਞਾਪੇਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਰੁਚਿਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਨ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੰ ਨਯੋਤਿ। **ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ, ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਪਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰਿਤਂ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ''ਅਰੂਪਾਨਂਯੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਤਾਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੧੯੧-੧੯੫. **ਯਾਵ ਆਸੇਵਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਘਟਿਤਸ੍ਸ ਮੂਲਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਮੂਲਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਪਞ੍ਹਾ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇਤਿ ਏਤਸ੍ਸ **"ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਗਣਨਵਾਰੇ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ । ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇਸੁਪੀਤਿ ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਚ੍ਚਯੇਸ੍ਵੇਵ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਕੇਚਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਕੋਚਿ ਏਕਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਮਾਨੋ ਕਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਮਾਨੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਮਾਨੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ, ਤਥਾ ਚ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਮਾਨੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਲਾਭਾਲਾਭਾ ਵਿਚਾਰਿਤਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਵਤ੍ਤੇ ਅਸਞ੍ਞੇਸੁ ਚ। **ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਵਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤਾਦੀਨਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਪਿ ਪਨ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ **"ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਨਿਕਵਜ੍ਜੇਸੁ ਏਤੇਯੇਵ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਲਭਤੀਤਿ। ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਨ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਲਾਭੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਦਿਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਕਮ੍ਮੇਸੁ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨ ਅਲਭਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿਨ੍ਤਂ? ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਨ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ। ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਲਾਭਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਲਾਭੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੯੬-੧੯੭. **ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇਸੁ ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਹੇਤੁਯਾ ਪਞ੍ਹਾ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਤਿਕਾਦੀਸੁ ''ਹੇਤੁਯਾ ਪਞ੍ਹਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ''ਦੁਕਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਆਦਿਦੁਕੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਹੇਤੁਯਾ ਪਞ੍ਹਾ''ਤਿ, ਤਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਹੇਤੁਯਾ ਪਞ੍ਹਾ''ਤਿ ਪਾਠਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਭੂਤਰੂਪਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਵਤ੍ਥੁਪਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **"ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ ਚੇਵ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਤਿਮੂਲਕੇ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਦੁਮੂਲਕਂ ਤਿਮੂਲਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨੦੩-੨੩੩. **ਨਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀਤਿਆਦੀਸੁ ਚੇਤਨਾਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰੇ ਚੇਤਨਾਮਤ੍ਤਸਙ੍ਗਾਹਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋਵ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਾਹਾਰਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਹਜਾਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪-੨੪੨. ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ, ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਸਹਜਾਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਸਹਜਾਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਕਰਣਂ ਸਹਜਾਤਾਯਤ੍ਤਭਾਵਗਮਨਂ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਸ੍ਸ ਗਮਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਕਰਣਂ ਨਿਸ੍ਸਯਾਯਤ੍ਤਭਾਵਗਮਨਂ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਂਸਟ੍ਠਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤਭਾਵਗਮਨਂ ਵਾਤਿ ਤਂਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਕਤਨ੍ਤਿ। **ਸਹਜਾਤਮ੍ਪਿ ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਭੂਤਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ''ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਦੀਪਿਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਭੂਤਰੂਪਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਵਜ੍ਜਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਚ ਅਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ।

ਸਹਜਾਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੩. ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤਿ ਅਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਤਿਟ੍ਠਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਤਿਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਾ ਗਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਪਚ੍ਚਯਕਰਣਤੋ ਤਦਾਯਤ੍ਤਭਾਵਗਮਨਤੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨੪੫) ਭੂਤੁਪਾਦਾਰੂਪਾਨਿ ਸਹ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੫੫. ਅਸਵ੍ਵ...ਪੇ॰... ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਸਹਜਾਤੇ ਕਮ੍ਮਉਤੁਜਾਨਂ, ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਏਕਨ੍ਤਾਨੇਕਨ੍ਤਕਮ੍ਮਜਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਏਵ ''ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਪਹਾਯ ਯਥਾਗਹਿਤਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ **"ਉਪਾਦਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣਂ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੬੯-੨੭੬. ''ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ, ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ ਪਮਾਦਲੇਖਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

੨੮੬-੨੮੭. ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਨ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹਸ੍ਸ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਹੇਤੁਕਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਸੁ ਏਕਦੇਸੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਨ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹਸ੍ਸ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਾਯ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ, ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਹੇਤੁਕਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਏਕਚ੍ਚਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **"ਨੇਨਤ੍ਥਿਨੇਵਿਗਤੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਰੂਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਨ੍ਤਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ''ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਚਕ੍ਖਾਦਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਵਸੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ''ਸਬ੍ਬਰੂਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ।

੨੮੯-੨੯੬. ਆਗਤਾਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਤੇ ਚ ਪਞ੍ਹੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨ।

ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੯-੩੩੭. ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਨਿਯਮੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੧-੩੬੮. ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਤ੍ਥੁਵਿਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਹਿ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਸਾ ਇਧਾਪਿ ਅਧਿਪਤਿਪੁਰੇਜਾਤਾਸੇਵਨੇਸੁ ਨਕਮ੍ਮਨਵਿਪਾਕਨਝਾਨਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਧਟਾਤਿ। **ਸੇਸਾ ਤੇਰਸ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸੇਸਾ ਚੁਦ੍ਦਸਾ''ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨ ਝਾਨੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਿਰਹਿਤਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਹੇਤੁਕਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, "**ਨਮਗ੍ਗੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਅਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

੩੬੯-੩੯੧. ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। "**ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹੋਵ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਸੇਸਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜਾਹੇਤੁਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਸਹ ਯੋਜਨਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਸਹਿਤਂ ਲਭਤੀਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਹੇਤੁਕਮੋਹੋਵ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੨-੪੦੦. ਸਦਿਸਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵੋਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਂ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੧-੪੦੩. ਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਆਗਤਾਗਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਤੇਨ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਦੀਨਂ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਸਬ੍ਬੋ ਪਭੇਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯਥਾਨਿਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ।

੪੦੪. **ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸੋਧਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਤੇਸਞ੍ਚ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਾਰਹੰ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਾਦਿਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਤੰ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕੁਸਲੰ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇ**ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭੂਮਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। **ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਦੇਸਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੦੫. ਅਸ੍ਸਾਦਨੰ ਸਰਾਗਸ੍ਸ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਭਵਤਿ ਚੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਚਾ**"ਤਿ। ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਪੀਤਿਕਿਚ੍ਚਸਹਿਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ** ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਤ੍ਥਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯੇਵਾਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ''ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣ...ਪੇ॰... ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ ਰਾਗੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੮.੭੨) ਵਚਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਰਾਗੇਨ ਚ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਯ ਚਤੂਸੁਪਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਯੋਜੇਤੁੰ। **ਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦੬. **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ ਹੇਤ੍ਥ ਕਤੋਤਿ। ਭਾਵਵਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਭਾਵੇਨੇਵ ਵਿਪਾਕੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਵਿਪਾਕੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਵਿਪਾਕਾਨੰ ਵਿਯ ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨੰ ਨਿਯੋਗਤੋ ਵਵਤ੍ਥਿਤੰ ਇਦਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਤੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਦਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਪਨ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਯੋਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਆਸਨ੍ਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਵਸੇਨ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਸਨ੍ਨਾਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। "**ਚੇਤੋਪਰਿਯਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਯਾ ਏਤੇਸੰ ਆਵਜ੍ਜਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵੰ ਸਤਿ ''ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਚੇਤੋਪਰਿਯਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਰਿਯਾਨੰ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਚ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੪੦੭-੪੦੯. **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਭੇਦਾ ਵਾ।

੪੧੦. **ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੇਹਿ ਨਿਯਤਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਕਦੇਸੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ।

੪੧੩-੪੧੬. **ਚਤੁਭੂਮਕੰ ਕੁਸਲੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੰ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ।

੪੧੭. ਅਪੁਬ੍ਬਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਭਵਙ੍ਗਮੇਵ, ਤੰ ਪਨ ਮੂਲਾਗਨ੍ਤੁਕਭਵਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਕਤਿਭਵਙ੍ਗਞ੍ਚ। **ਅਨੁਲੋਮੰ ਸੇਕ੍ਖਾਯ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯਚਿ ਸੇਕ੍ਖਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਇਮੰ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿ। **ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਤਾ ਉਭੋਪਿ…ਪੇ॰… ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਮਨੋਧਾਤੁਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੪੨੩. ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨ ਪਨੇਤੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਬਲਵਚੇਤਨਾਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ’’ਤਿ ਏਤੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਦਲ੍ਹੰ ਵਾ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ? ਬਲਵਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਵਾ ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਚ੍ਚਨਤੋ ‘‘ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਯਦਿ ਵਿਪਾਕੰ ਜਨੇਤਿ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਕਤੋਕਾਸਞ੍ਚੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ ਪਨ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ‘‘ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੩.੯੩) ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਉਦ੍ਧਟਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਚ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ‘‘ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਟ੍ਠਾ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੨.੮੭) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਵਿਪਾਕਜਨਕਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ **ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ, **ਵਿਰੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਓਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਓਮਾਨੰ। **ਰਾਗੋ** ਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਮਰਾਗਤਣ੍ਹਾ, ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁੰ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਰੂਪਾ’’ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਪਣਿਦਹਨਤਣ੍ਹਾ **ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀਤਿ ਤੇਸੁ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਨਿਤਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਾਣੰ ਹਨਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਣਾਪਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਮਾਤੁਘਾਤਕਮ੍ਮੇਨ ਸਦਿਸਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯਪਿ ਆਣਤ੍ਤਚੇਤਨਾਯ ਮਾਤੁਘਾਤਕਮ੍ਮਨਾਮੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਹਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਯਥੇਵ ਹਿ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨੰ ਦੇਤੀਤਿ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਦਤਿ। ਯਥਾ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨੰ ਦੇਤੀਤਿਏਵਮਾਦਿ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਾਯਿਕੰ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸੁੰਯੇਵ ਨ ਏਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਅਥ ਖੋ ਏਕਤੋਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੪੨੫. **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਏਤੇਨ ਇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਨ ਪੁਰਿਮਵਾਰੇਸੁ ਵਿਯ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤੰਤੰਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਨ ਚ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਇਧ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਆਗਤੋਤਿ।

੪੨੭. **ਚੇਤਨਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਦੁਮੂਲਕਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਪਞ੍ਹਾ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾਤਿ? ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੨੪੬) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਤੋ ਤਤੋ ਵਾ ਉਭਯਪਚ੍ਚਯਤੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੰਯੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਨ ਉਭਯਸ੍ਸ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਭੂਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਘਟਨੇ ਅਨੁਲੋਮਗਣਨਾ

੪੩੯. "ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ''ਤਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ''ਤੀਣੀ''ਤਿ ਗਣਨਮਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਤੋ।

੪੪੦. ''ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮਂਸਂ ਸੇਸਾਧਿਪਤਿਨੋ ਵਿਸਭਾਗਾ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗੇਨ ਏਕੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਸਭਾਗੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਵਿਸਭਾਗਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ''ਅਧਿਪਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸਭਾਗਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਤਥਾ ਭਾਵਾਭਾਵਤੋ** ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਨਨੁ ਯਥਾ ਅਮੋਹਵਜ੍ਜਾਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਅਧਿਪਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਞ੍ਚਾਵਜ੍ਜਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਵਿਸਭਾਗਤਾ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਾਦਿਹੇਤੂਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਾਨਂ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਭਯਪਚ੍ਚਯਸਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਹਿਤਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਸਬ੍ਭਾਵੇ ਹੇਤੂਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਹੇਤੁਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਪਿ। ਅਪਿਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ ਭਾਵਾਭਾਵਵਸੇਨ ਸਭਾਗਤਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਕੁਸਲਾ ਵੀਮਂਸਾਤਿ ਇਦਂ ''ਕੁਸਲਾ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਅਨਧਿਪਤਿਭੂਤਾ ਵੀਮਂਸਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

੪੪੧-੪੪੩. **"ਸਚੇ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲਬ੍ਭਤੀ"**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ''ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਊਨਤਰਗਣਨੇਸੂ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਪਵਿਟ੍ਠੇਸੁ ਊਨਤਰਾ ਗਣਨਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਊਨਤਰਗਣਨੇਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਤਿਕਤੋ ਊਨਂ ਯਥਾਲਦ੍ਧਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵਿਪਾਕਾਨੀਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਵਿਪਾਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਵਿਪਾਕਹੇਤੁਰਹਿਤਾਨੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਹਜਾਤਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਹਜਾਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਵਿਪਾਕਸਹਜਾਤਰੂਪਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿਪਿ ਪਨ ਪਠਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪੀਤਿ ''ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਘਟਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਪਿ। ਘਟਨੇਸੁ ਪਨ ਯੋ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਠਿਤੋ, ਤਂਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਰਵਸੇਸਊਨਊਨਤਰਊਨਤਮਲਾਭਕ੍ਕਮੇਨ ਘਟਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਰਵਸੇਸਲਾਭੇ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਨਿਰਵਸੇਸਲਾਭਕ੍ਕਮੇਨ। ਤਥਾ ਊਨਲਾਭਾਦੀਸੂਤਿ ਅਯਂ ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਹੇਤੁਮੂਲਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੪੪੫. ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਸਨਿਸ੍ਸਯਂ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਨ ਇਦਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਘਟਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ** ਵਾ"ਤਿ।

੪੪੬. **ਸਹਜਾਤੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਾ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਜਾਤਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾ ਏਕੋ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤੀਨਂ ਏਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਭਾਵੋ ਚ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਨਂ ਸਮਾਨੋ, ਨ ਪਨੇਵਂ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੋ ਸਮਾਨੋ। ਸਹਜਾਤੋ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਧਿਪਤਿ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਨਿਨ੍ਨਤਾਕਰਣੇਨ। ਸਹਜਾਤੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੇਨੇਵ ਉਪਕਾਰਕੋ, ਇਤਰੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੋਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਯ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਾ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨੋਤਿ ਨ ਤੇ ਏਕਤੋ ਏਵ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਭਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ''ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

੪੪੭-੪੫੨. ਸਾਹਾਰਕਘਟਨਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਅਨਾਹਾਰਕਾਮਗ੍ਗਕਾਨਿ ਸਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਘਟਨਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਯੁਂ ''ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ।
ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ।
ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ।
ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਏਕਂ।
ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਏਕਂ।
ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਸ੍ਸ ਆਹਾਰਮਗ੍ਗੇਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿ ਹਿ ਆਹਾਰੋ, ਵੀਰਿਯਵੀਮਂਸਾ ਚ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤੋ ਅਧਿਪਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਨਾਹਾਰਕਾਮਗ੍ਗਕਾਨਿ ਸਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਘਟਨਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਆਦੀਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਆਹਾਰਮਗ੍ਗਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਾਹਾਰਕਸਮਗ੍ਗਕਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਚ ਸਮਗ੍ਗਕੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸਾਹਾਰਕੇਸੁ ਏਕੋਯੇਵਾਤਿ ਸਮਗ੍ਗਕਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਯੁਂ। ਸਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਾਨਿ ਪਨ ਯੇਹਿ ਆਹਾਰਮਗ੍ਗੇਹਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ , ਤੇਸਂ ਕਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ **ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਗ੍ਗਕਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਨ੍ਤਰਰੂਪਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੫੭-੪੬੦. **ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸਹਿਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਕੇਸ੍ਵੇਵ ਦੁਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। "**ਦੁਤਿਯਘਟਨੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਰੂਪੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀ**"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੋ, ਭੂਤਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ''ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਭੂਤਰੂਪਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। "**ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਵਿਪਾਕੇਸੁ ਪਠਮੇ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਧ ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿਪਿ ਪਨ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿ ਅਵਿਗਤਮੂਲਕੇਸੁ ਘਟਨੇਸੁ ਹੇਤੁਕਮ੍ਮਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਘਟਨਾਨਿ ਨ ਯੋਜਿਤਾਨਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਮੂਲਵਜ੍ਜੇਸੁ ਆਹਾਰੇਨ, ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਜ੍ਜੇਸੁ ਅਧਿਪਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ? ਤੇਸੁ ਹਿ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇਸੁ ਤਂਤਂਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾ ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਹਿ ਘਟਨਾਨਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨੇਵ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾਨੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਹਿ ਪਨ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਆਹਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਹਿ

ਅਧਿਪਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨਿਪਿ ਘਟਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਮੂਲਕੇਸੁ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁ ਚ ਆਹਾਰੇਨ ਅਧਿਪਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵਤ੍ਥੰ ਯੋਜਿਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

੪੬੨-੪੬੪. ਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ **"ਛਟ੍ਠੇ ਤੀਣੀਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ, ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

੪੬੬. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਠਮੇ **"ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪਿ ਪਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਵ।

੪੭੩-੪੭੭. ਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਵਤ੍ਥੁਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਖਨ੍ਧਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਠਮੇ **"ਅਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੰ ਲਬ੍ਭਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਚ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾਦੀਨੰ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੰ ਵਤ੍ਥੁ ਆਰਮ੍ਮਣਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਵਤ੍ਥੁ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੰ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਆਲਮ੍ਬਿਯਮਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ। ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਕਤੂਪਚਿਤਭਾਵੇਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਕਾਰੇਨ, ਵਿਸਯਮਤ੍ਤਤਾਵਸੇਨ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤਾਨਵਿਸੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਚ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਭਾਵਨ੍ਤਿ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ, ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਸ ਚ ਸਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਞ੍ਞ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਾਨੰ ਵਤ੍ਥੁਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ, ਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਸਹ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਯੰ ਸਭਾਵੋ, ਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਸਹ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ। ਯਥਾ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਹ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਸਭਾਵੋ, ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤੀਨਞ੍ਞ ਸਹ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ।

੪੭੮-੪੮੩. **ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਮਟ੍ਠਾਧਿਪਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਤ੍ਥੁ ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੪੮੪-੪੯੫. **"ਤਤਿਯੇ ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਰੂਪਾਨਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ ਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਛਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿਪਿ ਵੀਮੰਸਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨ ਤੰਸਮਾਨਗਤਿਕਾ ਵੀਮੰਸਾਪਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ''ਵੀਰਿਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੫੧੧-੫੧੪. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ **"ਦਸਮੇ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਪਨ ''ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। **"ਏਕਾਦਸਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਵਤ੍ਥੁ ਖਨ੍ਧਾਨਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਘਟਨੰ ਕਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **"ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਾ"**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਾਠੇ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਨ ਨ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ''ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਖਨ੍ਧਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

੫੧੫-੫੧੮. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕੇ ਪਠਮਘਟਨੇ "**ਅਰੂਪਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਮਹਾਭੂਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਚਾ''ਤਿਪਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ। "**ਦੁਤਿਯੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਨ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਛਟ੍ਠਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਮੇ ਤਤੋ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਤ੍ਤਂ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਤਤੋ ਏਕਾਦਸਮੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਤੋ**ਤਿ ਨਵਮਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਰਸਮੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨਿਪਿ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤਥਾ **ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। "**ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਪਨ ਤਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੇਪਿ ਤਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਾਠੇ, ''ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤਰਸਮਤੋ ਵਿਸੇਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੇ ਚ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ''ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ।

੫੧੯. ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਏਕੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਤਾਨਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਅਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪੁਰੇਜਾਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਪਠਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯੇਸੁ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਲੋਭਾਦਿਤਂਤਂਨਾਮਵਸੇਨ ਪਨ ਹੇਤੁਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯੁਨ੍ਤਿ ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦ੍ਵਾਦਸੇਵ ਹਿ ਹੇਤੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ''ਏਤ੍ਤਕਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋਪਿ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਛ ਆਰਮ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਭਾਵਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਧਿਪਤਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁਂ। ਞਾਣਙ੍ਗੇਸ੍ਵਪਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਣਙ੍ਗਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਪਿ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਾ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਯੋਜਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਘਟਨੇ ਅਨੁਲੋਮਗਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯੁਦ੍ਧਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੭. **ਏਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਮੇਸ੍ਵੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸੁ ਚ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਂ, ਸਹਜਾਤਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ, ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਂ, ਸਹਜਾਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਆਹਾਰੋ, ਸਹਜਾਤਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਚ੍ਚੇਵ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੦੪, ੪੧੯, ੪੨੩)

ਵੁੱਤੁੰ , ਤਦਞ੍ਞਭਾਵਾ ਨ ਵੁੱਤੁੰ ''ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੱਤੁਬ੍ਬੰ। ਯੰ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੨.੬੬, ੭੪) ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਵਚਨੰ, ਤੰ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਵਸੇਨ ਵੁੱਤਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਵਿਵਜ੍ਜਨਾਭਾਵਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਅਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਾਭਾਵਤੋ ਚ, ਨ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਯਦਿਪਿ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਵ, ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨੰ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਹਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਿਪ੍ਪਯੁੱਤਤਾ ਵਿਯ ਵਿਸੁੰਯੇਵਾਤਿ **''ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛਹਿ ਭੇਦੇਹਿ ਠਿਤਾ''**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤੁੰ।

''ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝੱਤੁਬਹਿਦ੍ਧਾਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ''ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ, ਤੰ ''ਅਜ੍ਝੱਤਿਕਬਾਹਿਰਭੇਦਤੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੱਤੁਬ੍ਬੰ।

ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾਪੀਤਿ ਨ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨੰਯੇਵ, ਨਾਪਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾਪੀਤਿ ਅੱਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁੱਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਸਙ੍ਗਹੋ ਅੱਥੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਯੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਤੇਸਞ੍ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹੰ ਵੱਤੁਕਾਮੋ **''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਸੇਸਾ ਤੇਵੀਸਤੀ''**ਤਿ ਆਹ। **ਚਤੁੱਥੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ, ਏਵੰ ''ਪੁਰੇਜਾਤਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਪਿ ਵੱਤੁਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਨ ਤੱਥ ਵੁੱਤੁਨਯੇਨ ਗਹੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁੱਤੁੰ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਪਨ ''ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਪੁਰੇਜਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤੁੰ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗ੍ਗਹਣੇਨਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ''ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਨ ਵੱਤੁਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾਤਿ।

ਯੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ...ਪੇ॰... ਏਕੋਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਗਤੋਵਾਤਿ ਏਵੰ ਏਵਸਦ੍ਦੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਮਚੁਦ੍ਦਸਮੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਅਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਆਗਤੋਵਾਤਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਤੇਪਿ ਪਞ੍ਹਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਞ੍ਹੇ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਛਟ੍ਠਪਞ੍ਹੇਸੁ ਏਕੇਕਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਅੱਥੋ। ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਮਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਨਿਵੱਤੇਤਿ। ਤੇਸੁਪਿ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਗਤਾ, ਨ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨੰ ਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤੇਰਸਮਪਨ੍ਨਰਸਮੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿੱਤੇ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨਾਤਿ। **ਇਦਮੇ**ਵ **ਚੇੱਥ ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤੰ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਪਚ੍ਚਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿੱਤੇ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਾਪਰਿਹਾਨੀਤਿ ਏਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨੇਵ **''ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨਾ''**ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ।

ਤੱਤ੍ਰਾਤਿ ਪਭੇਦਪਰਿਹਾਨੀਸੁ। **ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੁੰ। ਅਯੰ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਧਾਰੇ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਯਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੁੱਤੋ, ਨ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਦੁਕਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੩.੧.੪੩) ਵੁੱਤੁੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨੇ ''ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨ ਵੱਤੁਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ

ਸਬ੍ਬਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਧਾਰਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਪਭੇਦੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਾਨੀਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇ…ਪੇ॰… ਤੇ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਾਮਾ’’**ਤਿ ਆਹ।

੫੨੮. ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਦਿਕੇਸੁਪਿ ਚਤੂਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤੇ ਤੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਕੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ‘‘ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਦ੍ਵੇਯੇਵ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਪਿ ਅਕੁਸਲੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

੫੩੦. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਂ ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ ਸਹਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਧਾਰੇ ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਧਾਰੋ ਨ ਕਤੋਤਿ? ਮਿਸ੍ਸਕਾਮਿਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ‘‘ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ‘‘ਕਿਂ ਸੁਦ੍ਧੇਨ ਸਹਜਾਤਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਾ, ਅਥ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਵਾ’’ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦੀਸੁ ਸਰੂਪਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਹਜਾਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਗਹਣਤੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਤੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਤਾਵ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਯ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸੋ ਵਿਯ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨਞ੍ਚ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨਞ੍ਚ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੪.੮੪), ਨ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਨ ਸੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੋ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੇਤੁਆਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸੋਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਨ, ਵਿਰੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਵਿਰੁਦ੍ਧੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਪਨ ਸਹਜਾਤੋ। ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਹਿ ਸਹਜਾਤਾ ਏਵ, ਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯੁਦ੍ਧਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਣਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩੨. ਸੁਦ੍ਧੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿਯੇਵਾਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕੇਵਲਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਨ ਸੇਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਕਾਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਜਾਤੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਸਹਜਾਤੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨਨ੍ਤੋਗਧਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾਦਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਇਮੇ ਵਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਥ ਖੋ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਤੇ ਲਭਿਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਦਿਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ , ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤਾ ਏਤੇ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਹਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਧ ਸਹਜਾਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਪਿ ਵਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਭੂਤਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੁਸਲਤੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤੇਸੁ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ"**ਤਿ। **ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਸਲੋ ਚ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤੇਹੇਵ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਮੁਦਾਯਭੂਤੋ ਏਕਦੇਸਭੂਤੇਹੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕੁਸਲੋ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਹੇਵ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕਦੇਸੋਵਾਤਿ ਸਹਜਾਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸਹਜਾਤਾ ਹਿ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸੋਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ।

੫੩੩. **"ਦੁਮੂਲਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ, ''ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਵਾਰਗਣਨਾ ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

"ਵਿਪਾਕਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਿਪਾਕਸ੍ਸਪਿ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫੩੪. ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਚ ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗਣਨਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗਣਨਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ।

੫੩੮. ਨਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਤੀਣੀਤਿ ਮੂਲਕਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸਮੂਲਕੇ ''ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਗਣਨਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ। **"ਤੇਸੁ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਨ ਵਿਪਾਕੋ ਤਤਿਯੇ ਤੇਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿਯੇਵ।

੫੪੫. ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਸਹਜਾਤਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਰੂਪਾਬਜਾਕਤੋ ਅਰੂਪਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਬਜਾਕਤੋ ਚ ਰੂਪਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰੂਪਾਬਜਾਕਤੋ ਪਨ ਅਰੂਪਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਬਜਾਕਤੋ ਚ ਰੂਪਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ''ਅਬਜਾਕਤੋ ਸਹਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੫੪੬. ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਏਕਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਾਨਿ ਠਿਤਾਨੀਤਿ ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਠਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇ ਠਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਤੇ ਤੇ ਵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ। **ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇਯੇਵ ਠਤ੍ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਂ, ਤਾਵ ਠਤ੍ਵਾਪਿ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵੇ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਹਿ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਚ ਨਵਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਿਆਰਮ੍ਮਣਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਤ੍ਤ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਯੇਵਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਣਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੦. ਸਦਿਸਵਾਰਾਤਿ ਅਨੁਰੂਪਵਾਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਲਦ੍ਧੇਸੁ ਹਿ ਏਕਾਦਸਸੁ ''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਇਮੇਹੇਵ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਪਨ ਨ ਅਨੁਰੂਪਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਚਨਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਯਥਾਯੋਗਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਸਦਿਸਵਾਰਾ**"ਤਿ ਆਹ।

੫੫੧. ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਹੇਤੁਨਾਮਪਚ੍ਚਯਂ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ । **ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਬਜਾਕਤੋ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੫੫੬. ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਦਸਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਸ੍ਸ, **ਨਸਹਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਘਟਨੇਸੁ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਘਟਿਤੇ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਠਿਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਠਿਤਾ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਨੁਲੋਮੇ ਵੁਤ੍ਤਘਟਿਤੇ ਹਿ ਮੂਲਭਾਵੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਘਟਿਤਾਵਸੇਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਯੋਜਿਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮਾਨਾ ਊਨਾ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੧. ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤਿਰੇਕਗਣਨਸ੍ਸਪਿ ਗਣਨਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਤਿਰੇਕਗਣਨਸ੍ਸਪਿ ਗਣਨਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਿਹਾਪਨਗਣਨਾਯ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ। ਨਹੇਤੁਨਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕਸ੍ਸ ਹਿ ਗਣਨਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਯੋਜਿਯਮਾਨੇਨ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਹੀਨਾਪਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧਗਣਨਾਯ ਨ ਸਮਾਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਤਤੋਪਿ ਊਨਤਰਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨ ਪਨੇਤਂ ਸਬ੍ਬਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਗਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ।

ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਸਹਜਾਤੇ ਚ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਤਿਟ੍ਠਮਾਨਾਨਂ ਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਅਪਾਕਟਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਆਹਾਰੇ** ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਸਹਜਾਤੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਤਿਟ੍ਠਮਾਨਾ ਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੇ ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਹੇਤੁਆਦਯੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਨ ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸਭੂਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਚਤੁਕ੍ਖਨ੍ਧਭੂਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਇਤਰੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮਿਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

"**ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਕਮੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਕਟਭਾਵਤ੍ਥਂ ''ਨਵਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਉਦ੍ਧਟਂ। **ਇਮਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਇਮਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬੩੬. ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹੀ**ਤਿ ਵਾਰਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਤਥਾ **ਕਮ੍ਮੇ ਤੀਣੀਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਚ। ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਹੇਤੁਨਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣੀਤਿ ਏਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ।

੬੪੪. ਯਥਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾਤਿ ਯਥਾ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਯਾਵ ਨਵਿਪਾਕਾ, ਤਾਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਏਕੇਕਮੇਵ ਗਹਿਤਂ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੪੮. ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਵਿਪਾਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਤੀਣਿ ਸਹਜਾਤਸਦਿਸਾਨਿ** ਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ, **ਝਾਨਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਤੀਣਿ ਹੇਤੁਸਦਿਸਾਨਿ** ਅਰੂਪਾਨਂਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ''ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਹੇਤੁਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੬੪੯) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੬੫੦. ਯਂ ਪਨਾਤਿ ਯਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਕਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਭਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੇਤਰਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋਵ ਯੋਜਨਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਾਹਾਰੇ ਘਟਿਤੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ, ਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਚ ਘਟਿਤੇ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਲਾਭੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਯੋਜਿਤਂ, ਏਵਂ ਨੋਅਤ੍ਥਿਨੋਅਵਿਗਤਮੂਲਕੇਸੁ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਘਟਿਤੇ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ, ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਘਟਿਤੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਲਾਭੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਯੋਜਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਮੂਲਾਨਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਨਾਹਾਰਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਪਤ੍ਵਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਵੇਦਨਾਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਨ ਤਿਕਮੁਤ੍ਤਕਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਾਦਿਨਿਯਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਚਨਞ੍ਚ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਪਨ ਛਸੁ ਯਤੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਤੋ ਤਿਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

੧੦. **ਸਬ੍ਬਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ਪਰਿਹੀਨੰ ਸਹਜਾਤੰ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਵਚਨੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨੰ ਪਰਿਹਾਨਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਪਰਿਹੀਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਬ੍ਬਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਰਿਹਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਵਿਨਾਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇ ਪਰਿਹਾਨਿੰ, ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ਲਾਭੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ**ਤਿ ਵਾ ਸਹਜਾਤਮੂਲਕਾ ਸਹਜਾਤਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਪਟਿਚ੍ਚਾਦਿੰ ਫਰਨ੍ਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਹੋਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਚ ਯੇ, ਤੇਵ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ , ਨ ਪਨ ਯੋ ਸਹਜਾਤਾਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਵਦਨ੍ਤੋ **"ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਵਿਨਾਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ** ਵਿਨਾਤਿ ਸਹਜਾਤਨਿਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਚ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਹਜਾਤਨਿਬਨ੍ਧਨਾਨਮੇਵ ਪਰਿਹਾਨਿ, ਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਨਿਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਕਾਰਣੰ ਵਦਨ੍ਤੋ **"ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਵਿਨਾਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਹਜਾਤਨਿਬਨ੍ਧਨਾਪਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਯੇਵ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਤਨ੍ਤਿ।

੧੭. **ਨਵਿਪਾਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਨਯਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਾਮਞ੍ਞਦਸ੍ਸਨੰ। ਸੁਖਾਯ ਹਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਾਹਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਜਾਤਮੋਹੋ ਚਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਨਯੋਤਿ। **ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਆਵਜ੍ਜਨਾਹੇਤੁਕਮੋਹਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੨੫-੩੭. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ **ਯਥਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੰ, ਏਵੰ ਗਣੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਨੰ ਨਯਾਨੰ ਏਕਮੂਲਕਦ੍ਵਿਮੂਲਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਸਾਮਞ੍ਞੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਗਣਨਸਾਮਞ੍ਞੰ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ''ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਮੋਹਸ੍ਸ ਚਾਪਿ ਹਿ ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਅਭਾਵਤੋ ਅਧਿਪਤਿਨੋ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵੰ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿੰ ਪਚ੍ਛਤੋ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੯. ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ **ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਮਾਨੰ ਜਪ੍ਪੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਾਠਗਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ਹਿ ਰਾਗਾਦੀਸੁ ''ਮਾਨੰ ਜਪ੍ਪੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਤ੍ਥਨਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੨.੫੩) ਪਨ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ । ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਾਮਘਾਤੰ ਨਿਗਮਘਾਤੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਾਮਨਿਗਮਵਿਲੁਪ੍ਪਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੬੨. **ਸੁਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਦਾਨੰ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਰੇਜਾਤਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਿਕੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ

ਅਧਿਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦਯੋਵ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੬੩-੬੪. **ਸਾਧਿਪਤਿਅਮੋਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵਸਹਿਤਾਮੋਹਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੩-੮੭. **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਤਿ। **ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੀਸ੍ਵੇਵਾਤਿ।

ਵੇਦਨਾਤ੍ତਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੨੩. ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ **ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਸਮਾਸੇਨਪਿ ਹਿ ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਿਖਿਤਂ।

੨੪-੫੨. **"ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ**"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗੇ **"ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਸ ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪਨ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ **"ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ।

ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕੇ **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਯਂ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਰਹਿਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤੀਸੁਪਿ ਅਧਿਪਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨਪਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੭੨. **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾ ਓਜਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਜਕਾਯਸ੍ਸ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਯ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਅਨੁਪਾਲਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਹਾਰ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਯਦਿ ਚ ਕਮ੍ਮਜਾ ਓਜਾ ਸਕਲਾਪਰੂਪਾਨਮੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ''ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚਿਦਂ, ਤਮ੍ਪਿ

ਅਨਜ੍ਝੋਹਟਾਯ ਸਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾਯ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੋਜਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ''ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੪.੮੫) ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਹੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝੋਹਟਸ੍ਸ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਹਾਰਸ੍ਸ ਲੋਕੁੱਤਰਕ੍ਖਣੇ ਅਭਾਵਤੋ ਦੁਮੂਲਕੇਸੁ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ''ਆਹਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤੰ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਚ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਹਾਰਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵੇ ਅਸਮ੍ਭਵਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਜ੍ਝੋਹਟਮੇਵ ਮਣ੍ਡੂਕਾਦਿਸਰੀਰਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਹਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੪.੭੪) ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾਦੋ ਬਲਵਤਰੋ। ਨ ਹਿ ਅਜ੍ਝੋਹਟਮਤ੍ਤਾਵ ਮਣ੍ਡੂਕਾਦਯੋ ਕੁਚ੍ਛਿਵਿਤ੍ਥਤਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਬਲਂ ਨ ਉਪਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਰੂਪਵਿਸੇਸੋ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

''ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੪.੮੩) ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਇਧ ਵੁੱਤੇਹਿ ਏਕਮੂਲਕਦੁਕਤਿਕਾਵਸਾਨਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਹਿ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ ਦੁਤਿਯਦੁਕਾਵਸਾਨੇ ਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸੁਖਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਨ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸੇਵ ਅਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਲਾਭਤੋ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਚ ਅਲਾਭਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਏਕਮੂਲਕਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਇਧ ਪਨੇਤੇਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਹਿ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਹਜਾਤਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਸੁ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਅਨੇਕੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਕੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਏਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਅਨੇਕੇਸਂ ਏਕੇਨਪਿ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ, ਤਥਾ ਅਨੇਕੋ ਏਕਸ੍ਸ, ਅਨੇਕੋ ਅਨੇਕੇਸਂ ਸਮਾਨਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਹਜਾਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤੇਨੇਵ ਸਹ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਞ੍ਞਧਮ੍ਮਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਨ ਚ, ਨ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਤ੍ਤੇ।

ਯਦਿ ਸਿਯਾ, "**ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਹਜਾਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਕਮ੍ਮਜਾਨਞ੍ਹਿ ਭੂਤਾਨਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਨ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ "**ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਬਾਵੀਸਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਲਾਭਤੋ ''ਤੇਵੀਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਸਹਜਾਤੇਨੇਵ ਸਹ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਹਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁ ਤਂਸਹਿਤਪੁਰੇਜਾਤਮੇਵ, ਨ ਇਤਰਂ। ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕੇ ਹਿ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ''ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਥਿਯਾ ਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੬੪੯) ਵੁੱਤੰ, ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕੇ ਪਨ ''ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਬਾਵੀਸਾ''ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਧਾਰੇ ਚ ਤਿਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਂ ਉਦ੍ਧਟਂ, ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਸਹਿਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤੇਨ, ਸਹ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹੇਵ, ਅਨਞ੍ਞਧਮ੍ਮਤ੍ਤੇ ਚ ਸਹਜਾਤੇਨ ਚ, ਆਹਾਰੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹੇਵ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰੇਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਦੀਸੁ ਚ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਪਞ੍ਹਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਨੁਲੋਮੇ **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੇਵੀਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਮੂਲਕੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਚ ਤੀਣਿ ਏਕਂ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਵੀਸ, **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸ** ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤੀਣਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ, **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕਾਦਸ** ਤੀਣਿ

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦ੍ਵੇ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਦੁਮੂਲਕੇਸੁ ਏਕੰ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵੰ, ਤਥਾ ਆਸੇਵਨੇ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਗਣਨਾਨਿ ਹੇਤੁਆਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਾਨਿ।

੩੧. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਅਧਿਪਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਵਿਪਾਕੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ, ਨ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਾਨੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ । ਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਮੇਵ ਸਾਧਿਪਤਿਭਾਵੋ, ਨ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਿਸੁੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾਧਿਪਤਿਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੮. ਨਾਸੇਵਨਮੂਲਕੇ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਵਿਪਾਕੇਨ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੰ ਮੂਲੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਦੇਹਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਸਹ ਯੋਜੇਨ੍ਤੇਨ ਨਪੁਰੇਜਾਤਸਦਿਸੰ ਪਾਲ਼ਿਗਮਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਦਿਸਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵਿਸਦਿਸਤਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਇਧ ਵਿਪਾਕੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਨਾਸੇਵਨਵਿਭਙ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੰ ਲਿਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰੰ, ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਲਿਖਿਤੰ।

ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ **ਪਠਮਘਟਨੇ ਪਵਤ੍ਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ ਦੁਮੂਲਕੇਸੁ ਪਠਮੇ ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੪੮. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ **ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤ੍ਤ ਮੋਹਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ ਮੂਲਪਦੇਸੁ ਏਵਾ**ਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦਿਪਦੇਸੁ ਮੂਲਪਦਮੇਵ ਅਵਸਾਨਭਾਵੇਨ ਯੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਯੋਜਿਤੰ, ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸਤ੍ਤ ਮੋਹਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਹਿ ''ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੪.੫੮, ੬੨) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਪਞ੍ਹਾਵਾਰਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ''ਮਹਗ੍ਗਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਮਹਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੨.੧੨.੫੭, ੬੫, ੭੩) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਮਹਗ੍ਗਤਞ੍ਚ, ਤਞ੍ਚ ਦੁਬ੍ਬਲੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤੇਹਿਯੇਵ ਵਚਨੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੇ **ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਚਾਰਿਤਨਯੇਨ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਗਣਨਗਾਥਾਯੋ

ਕੁਸਲਾਦਿ ਏਕਕਤ੍ਤਯ-ਮਥਾਦਿ ਅਨ੍ਤੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਨ੍ਤੇਨ।
ਆਦਿ ਚ ਮਜ੍ਝੇਨ ਦੁਕਾ, ਤਯੋ ਤਿਕੇਕੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ॥

ਤੇਸ੍ਵੇਕੇਕੰ ਮੂਲੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੰ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾ।
ਏਕੇਕਪਚ੍ਚਯੇ ਯਥਾ, ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ॥

ਛਸਤ੍ਤਤਾਧਿਕਸਤੰ, ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਞ੍ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾ।
ਏਸ ਚ ਨਯੋਨੁਲੋਮੇ, ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚਾਤਿ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ॥

ਰਾਸਿਗੁਣਿਤਸ੍ਸ ਰਾਸਿਸ੍ਸਡ੍ਢੰ, ਸਹ ਰਾਸਿਕਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡੋ ਸੋ।
ਰਾਸਿਸ੍ਸ ਵਾ ਸਹੇਕਸ੍ਸਡ੍ਢੰ, ਪੁਨ ਰਾਸਿਨਾ ਗੁਣਿਤੰ॥

ਇਤਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੁਕ-ਤਿਕਾਦਯੋ ਛਚ੍ਚ ਸਤ੍ਤਤਿਸਤਾ ਦ੍ਵੇ।
ਚਤੁਵੀਸਤੇਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਸਹਸ੍ਸਨਹੁਤਞ੍ਚ॥

ਤਾਸੰ ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕ-ਨਯੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਪਚ੍ਚਯੇ ਤਸ੍ਮਾ।
ਚਤੁਵੀਸਤਿਗੁਣਿਤਾਨੰ, ਸਸੁਦ੍ਧਿਕਾਨੰ ਅਯੰ ਗਣਨਾ॥

ਲਕ੍ਖਤ੍ਤਯੰ ਦ੍ਵਿਨਹੁਤੰ, ਪਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਸਤਾਨਿ।
ਦ੍ਵਾਪਞ੍ਞਾਸਾ ਏਤਾ, ਅਨੁਲੋਮੇ ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ॥

ਅਨੁਲੋਮਸਦਿਸਗਣਨਾ, ਭਵਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਯੇ ਚ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ।
ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸੇਸੇ, ਨਯਦ੍ਵਯੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇ ਲਦ੍ਧਾ॥

ਛਪ੍ਪਞ੍ਞਾਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਛਸਤਸਹਿਤਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਤੇਰਸਕੰ।
ਪੁਚ੍ਛਾਨਯੇਸੁ ਗਣਿਤਾ, ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਚਤੂਸ੍ਵਪਿ॥

ਸਤ੍ਤਹਿ ਗੁਣਿਤਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਦ੍ਵਯੰ, ਨਵੁਤਿਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਸਤਾ।
ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚ, ਤਥੇਕਨਵੁਤੇ ਚ ਲਕ੍ਖਕਾ॥

ਨਾਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਗੁਣਿਤਾ, ਤਿਕੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵੀਸਤਿ ਚ ਕੋਟਿ।
ਲਕ੍ਖਤ੍ਤਯੰ ਸਹਸ੍ਸੰ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਚਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ॥

ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਏਕਕਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ, ਨਵ ਨਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਸੋਲ਼ਸਦ੍ਵਿਸਤੰ।
ਹੇਤੁਦੁਕਪਠਮਵਾਰੇ, ਪਠਮਨਯੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾ॥

ਹੇਤਾਦਿਮੂਲਕਨਯੇ-ਸ੍ਵੇਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਦੁਕਾਦਿਭੇਦਯੁਤੇ।
ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਚਤੁਸਤ-ਸਹਿਤੰ ਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾ॥

ਤਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਗੁਣਿਤਾ, ਸਸੁਦ੍ਧਿਕਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲੋਮੇ।
ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਟ੍ਠਸਤਾਧਿਕ-ਸਹਸ੍ਸਨਵਕਙ੍ਢਲਕ੍ਖਕਾ॥

ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਦ੍ਵੇ, ਸੁਦ੍ਧਿਕਰਹਿਤਾ ਚਤੂਸ੍ਵਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।
ਛਨ੍ਨਵੁਤਟ੍ਠਸਤਟ੍ਠ-ਤਿੰਸਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਿਲਕ੍ਖਕਾਨਿ॥

ਤਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਗੁਣਾ ਦ੍ਵੇ, ਸਤ੍ਤਤਿਸਤਦ੍ਵਯੰ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ।
ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਤੋ, ਸੋਲ਼ਸ ਲਕ੍ਖਾਨਿ ਹੇਤੁਦੁਕੇ॥

ਤਾ ਸਤਗੁਣਾ ਦੁਕਸਤੇ, ਸਤਦ੍ਵਯੰ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾ।
ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿਲਕ੍ਖਾਨਿ ਚ, ਸੋਲ਼ਸਕੋਟਿ ਤਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾ॥

ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕ-ਪਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤਿ ਏਕਮੇਕਦੁਕੇ।
ਤਸ੍ਸ ਛਸਟ੍ਠਿਗੁਣੇਨ ਤੇ, ਛਸਟ੍ਠਿਸਤੰ ਦੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ॥

ਹੇਤੁਦੁਕਲਦ੍ਧਪੁਚ੍ਛਾ, ਗੁਣਿਤਾ ਤੇਹਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਿਕਪਦਮੇਵ।
ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਾਸੰ ਗਣਨਾ ਅਯੰ ਞੇਯਜਾ॥

ਦ੍ਵਾਪਞ੍ਞਾਸ ਸਤਾਨਿ ਚ, ਨਵੇਵ ਨਹੁਤਾਨਿ ਨਵ ਚ ਸਟ੍ਠਿਞ੍ਞ।
ਲਕ੍ਖਾਨਿ ਤੀਹਿ ਸਹਿਤੰ, ਸਤੰ ਸਹਸ੍ਸਞ੍ਞ ਕੋਟਿਨੰ॥

ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕ-ਮੇਕੇਕੰ ਦ੍ਵਿਸਤਭੇਦਨੰ ਕਤ੍ਵਾ।
ਦ੍ਵਾਵੀਸਦ੍ਵਿਸਤਗੁਣਾ, ਞੇਯਜਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਲਦ੍ਧਾ॥

ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਟ੍ਠਸਤਾਧਿਕ-ਚਤੁਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਿਲਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤਾਨੰ।
ਕੋਟੀਨੰ ਛਕ੍ਕਮਥੋ, ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ॥

ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ , ਤੇਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਕੇਕਭੇਦਨਾ ਤੁ ਤਿਕਾ।
ਤੇਹਿ ਚ ਗੁਣਿਤਾ ਕੁਸਲ-ਤ੍ਤਿਕਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਤਾ॥

ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਞ੍ਞਸਤਾ ਚਤੁ-ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਵੁਤਿ ਚੇਕੂਨਾ।
ਲਕ੍ਖਾਨਮੇਕਸਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵਾਦਸਸਤਕੋਟਿਯੋ ਚੇਵ॥

ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਦ੍ਵਯਹੀਨਦ੍ਵਯਸਤਗੁਣੋ, ਏਕੇਕੋ ਦੁਕਦੁਕੇ ਤੇਹਿ।
ਹੇਤੁਦੁਕੇ ਲਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਜ-ਭੇਦੇਹਿ ਚ ਵਡ੍ਢਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ॥

ਛਸਤਯੁਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਾ-ਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਲਕ੍ਖਨਵਕਞ੍ਚ।
ਏਕਾਦਸਾਪਿ ਕੋਟਿ, ਪੁਨ ਕੋਟਿਸਤਾਨਿ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸ॥

ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੰ।

ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਤੁ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨੁਲੋਮੇ ਛਬ੍ਬਿਧੇਪਿ ਪਟ੍ਠਾਨੇ।
ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸ-ਟ੍ਠਕਯੁਤਸਤ੍ਤਨਹੁਤਾਨਿ॥

ਲਕ੍ਖਾਨਿ ਛਚ੍ਚ ਚਤ੍ਤਾ-ਲੀਸੇਵ ਨਵਾਥ ਕੋਟਿਯੋ ਦਸ ਚ।
ਸਤ੍ਤਕੋਟਿਸਤੇਹਿ ਚ, ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨਵ ਹੋਨ੍ਤਿ॥

ਤਾ ਚਤੁਗੁਣਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਚਤੁਪ੍ਪਭੇਦੇ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ।
ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤਤ੍ਤਯੰ, ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੇਰਸ ਚ॥

ਸਤ੍ਤਾਸੀਤਿ ਚ ਲਕ੍ਖਾਨੰ, ਕੋਟੀਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿਯੋ।
ਹੋਨ੍ਤਿਟ੍ਠਸਤਾਨਿਟ੍ਠ-ਤਿੰਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਇਤਿ ਗਣਨਾ॥

ਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਗਣਨਗਾਥਾ।

ਪਟ੍ਠਾਨਪਕਰਣ-ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਇਤਿ ਭਦਨ੍ਤਆਨਨ੍ਦਾਚਰਿਯਕੇਨ ਕਤਾ ਲੀਨਤ੍ਥਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮੂਲਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।